

OBRANA

**Lietadlá
druhej svetovej
vojny**

**Plná spôsobilosť
NFIU**

**Cvičenie
Fire Rescue**

**Súťažili
železní muži**

Air Shield 2017

**Rozhovor:
veliteľ UNFICYP
generálmajor
Mohammad Humayun Kabir**

Pavol Vitko,
šéfredaktor

Často je minimálne rovnako zložité mier udržať, ako je náročné zastaviť boje. Treba byť ostrážitý i vtedy, ak by sa navonok mohlo zdať, že sa už nič nemôže stať. Hovorí o tom v rozhovore čísla veliteľ mierovej misie UNFICYP na Cypre generálmajor Mohammad Humayun Kabir. Vysoko oceňuje našich vojakov ktorí slúžia na Cypre a ktorým sa venujeme v téme júnovej Obrany. Ak by sa niečo stalo, ak by bola ohrozená bezpečnosť Slovenskej republiky, na to sme v máji reagovali aj doma. Minister obrany Peter Gajdoš a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Milan Maxím sa zúčastnili v bratislavských Vajnoroch na slávnostnom nástupe pri príležitosti ukončenia certifikačného procesu a plnej spôsobilosti Styčného tímu pre integráciu síl NATO (NFIU).

Do minulosti sa v našom mesačníku vraciame v novom seriáli Lietadlá druhej svetovej vojny či v pokračovaní historických článkov o slávnych bitkách histórie. Tentoraz navštívime americký Gettysburg v druhej polovici 19. storočia. V Obrane prinášame tiež príbeh plukovníka vo výslužbe Vladimíra Repčíka, ktorý cez vojnu bojoval ako dobrovoľník v SNP. Ozbrojené sily oceňuje aj za to, že si jednoznačne vážia a podporujú odkaz protifašistických bojov. Ako bývalý vojak si ich váži i za súčasnú profesionalitu. O nej Obrana prináša reportáž napríklad z tohtoročného najväčšieho cvičenia našich vzdušných síl Air Shield 2017. Tiež zo súťaží v skalnom lezení alebo v silovom viacboji Železný muž na Lešti. Môžeme byť hrdí aj na to, že vôbec prvým veliacim poddôstojníkom z krajín bývalého východného bloku sa v NATO škole v nemeckom Oberammergau stal Slovák. V Obrane však píšeme i o tom, čo pripravili pre prázdninujúce deti vo viacerých vojenských útvaroch a zariadeniach nášho rezortu. O tom, že najviac sa tešia samotné deti, netreba pochybovať.

Pekný začiatok leta.

NA TITULNEJ STRANE: Prvá časť nového cyklu o najúspešnejších lietadlách II. sv. vojny nájdete na stranách 24 - 25 • Foto: Richard Paver

4 Rozhodujúci rok pre európsku bezpečnosť a obranu

8 Cvičenie AIR SHIELD 2017

14 Plná spôsobilosť NFIU

16 Rozhovor s veliteľom UNFICYP genmjr. M. H. Kabirom

16

19 TÉMA: mierová misia UNFICYP na Cypre

24 Najlepšie stíhačky druhej svetovej vojny

19

28 Povstalecký bojovník V. Repčík

30 Cvičenie Fire Rescue 2017

32 Bitka pri Gettysburgu

36 Prázdniny pre naše deti

36

44 Nevláčme svoje telo, začnime sa niesť!

48 ČSSR v plánoch Varšavskej zmluvy

Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk a www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXV. • č. 6/2017
• Redakčná uzávierka 22. 5. 2017 • Do výroby zadané 26. 5. 2017 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia re-zortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepk@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Ing. Otakar Hrabák • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Rok 2017 je definujúcim pre európsku bezpečnosť a obranu

V tomto roku sa na európskej, aliančnej, ale aj na národných úrovniach prijímú rozhodnutia, ktoré na niekoľko rokov zadefinujú európsku bezpečnosť. To, aké rozhodnutia prijmeme v SR, určí na dlhé roky naše miesto v Aliancii a EÚ, ako aj úspešnosť nášho úsilia o zotrvaní v „civilizačnom a integračnom jadre“ Európy.

Ak rok 2016 priniesol relatívne neočakávané víťazstvo extrémizmu, populizmu a alternatívnej politiky v Európe a USA, tieto mesiace ďalej testujú životaschopnosť demokratických inštitúcií, kolektívnej obrany a partnerstiev. Je dôležité pozorne sledovať vývoj na úrovni NATO a EÚ, ale aj v jednotlivých krajinách, pretože ich potenciálny motýľí efekt si nemôžeme dovoliť podceňiť – najmä v Európe, kde je sieť medzinárodných organizácií a multilaterálna spolupráca najhustejšia na svete. Pre európsku, ale aj svetovú politiku, sú určite víťazstvá Alexandra Van der Bellena v rakúskych, a aktuálne Emanuela Macrona (na fotografii – pozn. red.) vo francúzskych prezidentských voľbách pozitívnym signálom a inšpiráciou. V oblasti obrany a bezpečnosti však vrásky na čele spôsobujú európskym lídrom aj expertom následky brexitu, informačná vojna, potreba zvyšovať výdavky na obranu a demonštrovať spojeneckú solidaritu.

BREXIT: čaro nechceného

Odchod Veľkej Británie je dnes skutočnosť, s ktorou sa musíme vyrovnávať, a to aj na európskej úrovni, aj na Slovensku. EÚ stráca najsilnejšiu vojenskú mocnosť, 20 – 25 % svojho reálne využiteľného obranného potenciálu a aj globálnej projekcie sily. Únia zároveň prichádza o významného prispievateľa do mechanizmu spoločného financovania operácií a misií EÚ, tzv. ATHENA. Výpadok tohto príspevku sa pravdepodobne pomerne rozdelí medzi členské krajiny EÚ, teda aj SR.

S odchodom Veľkej Británie z EÚ krajiny nášho regiónu tiež prichádzajú o silného tradičného spojencu vo vnímaní hrozieb prichádzajúcich z východu. A hoci Veľká Británia zostáva geograficky v Európe a inštitucionálne v NATO, ako zakladajúci a jeden z jeho ekonomicky a vojensky najsilnejších členov (dokonca svoju angažovanosť v NATO ešte navyšuje a bude napr. veliť jednej prápornej skupine NATO v Estónsku), jej opustením EÚ Slovensko stráca lídra v skupine podobne zmýšľajúcich krajín o neduplikovaní spôsobilostí s NATO (máme však záujem, aby Veľká Británia naďalej zostala silným pilierom európskej bezpečnostnej architektúry). O to dôležitejšie treba v nasledujúcich mesiacoch a rokoch naďalej zdôrazňovať primát NATO pre bezpečnosť našej krajiny a starostlivo vyhodnocovať iniciatívy na úrovni EÚ, ktorých počet neustále narastá.

Summit NATO s D. Trumpom

Dňa 25. mája 2017 sa uskutoční summit NATO, prvý od nástupu Donalda Trumpa ako 45. prezidenta USA. Summit v Bruseli bude dôležitý z toho hľadiska, že západní lídri (vrátane D. Trumpa) pravdepodobne znovu potvrdia relevanciu NATO, ktoré „už nie je prekonané“, ako to D. Trump spomínal počas prezidentskej kampane, a výraznejšie sa zaviazu výhľadovo dosiahnuť výdavky na obranu vo výške 2 % HDP. Pre SR je transatlantická väzba základným kameňom bezpečnosti a toto posolstvo summitu môžeme len privítať. Navyše, po neistote západných lídrov pred nástupom nového amerického prezidenta, je to víťanstvo (nielen)

verbálny obrat, ktorý tiež indikovali vyhlásenia amerického ministra obrany Johna Mattis na stretnutí ministrov obrany NATO alebo viceprezidenta Mikea Pencea na Mníchovskej bezpečnostnej konferencii vo februári 2017. Demonštrujú, že USA, náš strategický partner a najsilnejší člen NATO, si uvedomujú svoju zodpovednosť a úlohu v európskej bezpečnosti. Znižovanie vojenskej prítomnosti USA sa nateraz nerealizuje, práve naopak, USA rozmiestnia ďalšiu predsunutú brigádu do nášho regiónu a posilňujú vojenskú prítomnosť v Čiernom mori.

Náš podiel zodpovednosti

USA však s nástupom novej administratívy prirodzene stupňuje tlak na spojencov v Aliancii, teda aj na nás, aby rovnako prevzali väčší podiel zodpovednosti. Ambícia SR je jasne stanovená – na summite NATO vo Varšave v júli minulého roka naša krajina deklarovala vyčleniť do roku 2020 1,6 % HDP na obranu. Politický záväzok predniesol prezident SR po predchádzajúcom schválení vládou SR (a najmä konzultáciách s ministrom obrany SR a ministrom zahraničných vecí SR) a zopakoval ho aj premiér SR na 17. hodnotiacej konferencii zahraničnej politiky SR v Bratislave v marci tohto roka. Zo strany politických špičiek na Slovensku teda existuje jasná garancia, že to s obranou myslíme vážne. Dôležité pre nás bude, ako sa tento cieľ premietne v nových strategických dokumentoch pripravovaných na medzirezortnej a rezortnej úrovni, ktorými sú Bezpečnostná stratégia SR, Obranná stratégia SR. No najmä – ako sa budú tieto dokumenty implementovať v praxi.

Kredibilitu požiadaviek na výrazné zvýšenie rozpočtu rezortu obrany nepochybne posilní aj Dlhodobý plán rozvoja ozbrojených síl s výhľadom do roku 2030, ktorý sa pripravuje tento rok. Zvyknem však zdôrazňovať, že zvyšovať rozpočet na obranu či modernizovať ozbrojené sily v prvom rade nie je potrebné z toho dôvodu, že to niekto od nás požaduje – Aliancia alebo spojenci. Je to potrebné, aby sme my mali funkčné ozbrojené sily, ktoré sú schopné zabezpečiť obranu SR a spojencov – to je esencia kolektívnej obrany.

Informačná vojna

Politici, experti aj mediálna sféra dnes horlivo diskutujú o informačnej vojne, o šírení dezinformácií a hoaxov, ktoré komplikujú a majú potenciál pracovať s verejnou mienkou, ale aj paralyzovať alebo ovplyvňovať všetky úrovne rozhodovania – od taktického po strategické. Dlhodobo verím, že najlepšou obranou v informačnom veku proti šíreniu nepresných, zavádzajúcich informácií, alebo priamo poloprávd a klamstiev, je vecne, otvorene a proaktívne komunikovať. Nesmierne dôležité je nielen komunikovať, ale aj konfrontovať a vyvracať nepravdivé informácie – spolu s mediálnymi aktivitami je dnes nevyhnutné aj osobne diskutovať s ľuďmi z rôznych spoločenských sfér. Hlavným žiadaním výsledkom takejto diskusie by malo byť nadobudnutie presvedčenia väčšej časti spoločnosti, že naše členstvo v európ-

ských a euroatlantických štruktúrach nám nielen prináša mnoho viac benefitov ako mínusov a je bezalternatívne. V oblasti obrany a bezpečnosti to znamená, že najlepšou garanciou obidvoch atribútov je pre nás NATO, EÚ a ich inštitúcie a pravidlá, ktoré sme dobrovoľne prijali. Takýto naratív napokon môžeme pozorovať u štandardných lídrov a politických strán naprieč európskymi demokratickými krajinami.

Informačná vojna patrí spolu s kybernetickou a informačnou bezpečnosťou a tradičnými vojenskými hrozbami medzi najvýznamnejšie bezpečnostné výzvy 21. storočia a budú mať svoje miesto v spomínaných pripravovaných strategických dokumentoch.

Spojenecká solidarita na východe

V diskusiách často dostávam otázku: Kto garantuje našu bezpečnosť? Domnievam sa, že primárne je to efektívne fungujúce transatlantické partnerstvo. Aliancia, v ktorej si jej členovia (teda aj my) riadne plnia záväzky, ktoré dali prostredníctvom svojich najvyšších politických autorít. Sekundárne počítam EÚ, ako platformu na rozvoj konkrétnych oblastí obrannej spolupráce, bez duplikácie s existujúcimi formátmi spolupráce na pôde NATO. Napokon je to strategické partnerstvo s USA, spolupráca SR s kľúčovými európskymi krajinami v oblasti obrany – Veľkou Britániou, Nemeckom, Francúzskom a krajinami V4.

Nedávno spustená NATO Enhanced Forward Presence (eFP) v Poľsku a pobaltských krajinách je zhmotnením vyššie spomínaných princípov, demonštráciou spojeneckej solidarity (reakcia na bezpečnostné požiadavky týchto krajín), a zároveň najzásadnejšou operáciou Aliancie v nasledujúcich rokoch. Spôsob, ako bude Slovensko na ňu reagovať a participovať v nej, na dlhé roky zadefinuje naše postavenie v rámci NATO. Je zrejmé, že zapojenie do nej by stálo finančné prostriedky. Napokon – podobne ako všetky misie doteraz. Zahraničná reputácia Slovenska, ako aj aliančná solidarita, vždy stáli finančné prostriedky. Pri úvahách o realizácii solidarity totiž nesmieme zabúdať na to, že sme hraničná krajina Aliancie, EÚ a Schengenu. No a naša krajina sa nachádza uprostred Európy, čo ju robí exponovanou pre hrozby z východu aj juhu.

Text: Róbert Ondrejcsák
štátny tajomník Ministerstva obrany SR

Spojené štáty americké, náš strategický partner a najsilnejší člen NATO, si uvedomujú svoju zodpovednosť a úlohu v európskej bezpečnosti. Znižovanie vojenskej prítomnosti USA sa nateraz nerealizuje, práve naopak.

Deň víťazstva nad fašizmom

Minister obrany SR Peter Gajdoš si spolu s prezidentom SR a hlavným veliteľom Ozbrojených síl SR Andrejom Kiskom 8. mája pripomenul 72. výročie Dňa víťazstva nad fašizmom vo východoslovenskej obci Kalinov. Prezident v Kalinove udelil štátne vyznamenanie Rad Bieleho dvojkríža III. triedy dvom ruským a dvom ukrajinským vojnovým veteránom Vitaliovi Viktorovičovi Rybalkovi, Nikolaiovi Alexandrovičovi Melnikovi, Ivanovi Ivanovičovi Selifonovi a Bronislavovi Sergejevičovi Adamovičovi. Deviateho mája sa minister Peter Gajdoš zúčastnil na oficiálnej pietnej spomienke pri príležitosti 72. výročia Dňa víťazstva nad fašizmom na bratislavskom Slavíne. Obete najničivejšieho konfliktu v histórii ľudstva si uctili aj predseda Národnej rady SR Andrej Danko, predseda vlády Robert Fico a ďalší členovia vlády, predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko, ako aj predstavitelia zahraničných zastupiteľstiev, verejného a politického života. Deň víťazstva nad fašizmom a ukončenie druhej svetovej vojny si 9. mája pripomenuli i zamestnanci Ministerstva obrany SR a profesionálni vojaci.

Spomienka na generála Štefánika

Preletom stíhacích lietadiel MiG-29 nad Mohylou generála Milana Rastislava Štefánika sa 6. mája na Bradle začala celoštátna spomienková slávnosť pri príležitosti 98. výročia tragickej smrti jednej z najvýznamnejších osobností našich dejín. Pamiatku generála Štefánika si prišiel uctiť aj minister obrany SR Peter Gajdoš. Spomienka pokračovala v Brezovej pod Bradlom. Primátorka mesta Eva Ušiaková ocenila spoluprácu s rezortom obrany. Celoštátnu spomienkovú slávnosť plánuje mesto organizovať aj v ďalších rokoch. Štátny tajomník rezortu obrany Róbert Ondrejcsák si pripomenul 98. výročie smrti generála Milana Rastislava Štefánika pri mohyle v Ivanke pri Dunaji. Na pietnej spomienke sa zúčastnil aj zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Pavel Macko. Oba sa uctili Štefánikovu pamiatku aj pri jeho pamätníku v Bratislave.

Foto: Ivan Kelement

Schválili obmenu techniky

Bezpečnostná rada a vláda SR schválili 17. mája zabezpečenie projektov bojových obrnených vozidiel 8×8 a bojových obrnených vozidiel – viacúčelových taktických vozidiel 4×4. Podľa schváleného materiálu sú odhadované náklady na nákup vozidiel 8×8 vo výške 417 miliónov eur, na vozidlá 4×4 je to 782,7 milióna eur. Celková hodnota modernizácie, naplánovanej do roku 2029, je takmer 1,2 miliardy eur. Minister obrany Peter Gajdoš ubezpečil, že proces bude maximálne transparentný a rezort o ňom bude priebežne informovať. Nákupy by sa mali realizovať postupne v rokoch 2018 až 2029.

V Budapešti o spolupráci

Na pôde maďarského rezortu obrany sa 4. mája stretol minister obrany SR Peter Gajdoš s ministrom Istvánom Simicskóm. Okrem bilaterálnej spolupráce rezonovala aj téma spojenectva v rámci Severoatlantickej aliancie, EÚ a V4, boj proti terorizmu a národné plány na zvýšenie obranných výdavkov. Ministri vyjadrili spokojnosť s pokračovaním diskusií o spoločnej bojovej skupine EÚ, ktorá by mala byť v pohotovosti v roku 2019, ocenili dlhoročnú spoluprácu v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Peter Gajdoš sa stretol aj s ministrom zahraničných vecí a zahraničného obchodu Péterom Szijjartóm.

Branný súboj v Trnave

Branný súboj študentov stredných škôl Trnavského kraja 12. mája podporil aj minister obrany Peter Gajdoš. Rezort obrany súťaž pripravil na podporu vzťahu mladých ľudí k vlastenectvu a zvyšovanie branného povedomia. Branný súboj študentov na Strednej priemyselnej škole stavebnej Dušana Samuela Jurkoviča v Trnave bol v poradí už šiesty. Účastníci si preverili fyzickú zdatnosť i vedomosti a zručnosti.

Návšteva českej veľvyslankyne

S veľvyslankyňou Českej republiky Líviou Klausovou a novým pridelencom obrany Českej republiky genmjr. Jánom Gurníkom 11. mája minister obrany SR Peter Gajdoš diskutoval o aktuálnych témach bilaterálnej spolupráce v oblasti obrany, najmä spoločných cvičení OS SR a Armády Českej republiky. Hovorili tiež o budúcoročných oslavách 100. výročia vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov, nadchádzajúcom summite NATO v Bruseli, veľtrhu IDET v Brne a o Dňoch NATO v Ostrave.

Minister prijal veľvyslanca USA

Minister obrany Peter Gajdoš 5. mája s veľvyslancom Spojených štátov amerických Adamom Sterlingom prediskutoval v rámci bilaterálneho stretnutia aktuálne témy vzájomnej spolupráce, ako aj pripravované presuny techniky a vojakov Armády USA cez územie Slovenska v mesiacoch jún a júl v rámci cvičenia Saber Guardian 2017. Témou spoločného stretnutia boli aj výdavky na obranu. Rokovali tiež o zámere vyslať špecialistov na odminovanie do výcvikovej misie v Iraku.

Podporujeme integráciu Gruzínska

Peter Gajdoš sa 15. mája stretol so štátnym ministrom pre európsku a euroatlantickú integráciu Gruzínska Viktorom Dolidzem. Prerokovali aktuálne témy v súvislosti s bezpečnostnou situáciou a venovali sa aj otázkam možnej obrannej spolupráce medzi oboma krajinami. V rámci Severoatlantickej aliancie vystupuje SR na podporu Gruzínska, čo potvrdila aj na summite vo Varšave. Ministri hovorili aj o kurze ISOC na Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláš. Naďalej platí ponuka na účasť v tomto kurze pre príslušníkov gruzínskych ozbrojených síl.

Ministri obrany rokovali na Malte

Minister obrany SR Peter Gajdoš sa 27. apríla zúčastnil na neformálnom rokovaní ministrov obrany členských krajín Európskej únie na Malte. Hlavnými témami diskusie boli operácia EUNAVFOR MED SOPHIA v Stredozemnom mori, Stála štruktúrovaná spolupráca a bojové skupiny EÚ.

Jedným z aktuálnych problémov Európskej únie naďalej zostáva migrácia z afrického kontinentu cez Stredozemné more smerom na sever. Aj preto sa Slovenská republika rozhodla prispieť do operácie EUNAVFOR MED Sophia desiatimi vojenskými policajcami. „Príslušníci Vojenskej polície koncom marca ukončili niekoľkomesačný námorný výcvik v Nemecku a ich nasadenie je naplánované v auguste tohto roku. Verím, že aj vzhľadom na potenciálne riziká, ktoré migrácia prináša pre celú Európsku úniu budú v operácii prínosom a prispieť k bezpečnosti všetkých členských štátov,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš. Ministri navštívili aj vlajkovú loď operácie ITS San Giusto, ktorá patrí námorným silám Talianska. V rámci podporných úloh operácie tiež pokračuje výcvik pobrežnej stráže a námorných síl Líbye, na čo únia vyčlenila 900-tisíc eur. Doposiaľ sa podarilo vycvičiť 125 osôb, pričom európske krajiny sú pripravené tento počet zvýšiť, no Líbya zatiaľ neposkytla dostatok kandidátov.

Stála štruktúrovaná spolupráca

Na základe skúseností z operácií a misií EÚ a NATO sú zrejme nedostatkové spôsobilosti Európy na zabezpečenie svojich bezpečnostných a obranných priorít. Stála štruktúrovaná spolupráca (PESCO) má vytvoriť platformu, v ktorej by sa členské štáty EÚ a ich partneri pokúsili odstrániť najpálčivejšie nedostatky v tejto oblasti. Na rokovaní informovala Vysoká predstaviteľka EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredsedníčka Európskej komisie Federica Mogherini ministrov o pokroku pri kreovaní tejto iniciatívy. „Oceňujeme každý návrh smerujúci k rozvoju obranných spôsobilostí rešpektujúci národné obranné ciele a koherenciu medzi procesmi v EÚ a NATO. Väčšina partnerov sa zhodla na potrebe udržať PESCO ako otvorenú platformu spolupráce členských štátov, ktorá by zohľadnila špecifiká menších členských štátov,“ uviedol minister Gajdoš.

Pri budovaní PESCO bude zároveň potrebné zladíť prebiehajúce a navrhované procesy na rozvoj obranných spôsobilostí, tak aby znamenali minimálne dodatočné administratívne zaťaženie členských štátov, ucelený harmonizovaný proces a maximálnu pridanú hodnotu pre členské štáty. Slovenská republika plne podporuje maximálne využitie stimulov Európskeho obranného fondu a ostatných nástrojov Európskej komisie pre rozvoj obranných

spôsobilostí. Rovnako je podstatné v maximálnej miere využiť pripravovaný Koordinovaný ročný prehľad o obrane (CARD) na výmenu informácií s cieľom identifikovať nedostatkové obranné spôsobilosti, hodnotiť pokrok budovania európskych obranných spôsobilostí a postupne odstraňovať nedostatky prostredníctvom kolaborantových projektov. Úspešnosť nového nástroja závisí od ochoty členských štátov zdieľať relevantné informácie. Skúšobná verzia CARD by mala byť spustená na jeseň 2017 a začiatok úplnej implementácie sa očakáva v priebehu roka 2019.

Nástroje rýchlej reakcie

Jedným z cieľov a výziev Únie v oblasti budovania reálne použiteľných spôsobilostí zostáva aj zefektívnenie využiteľnosti bojových skupín EÚ. V najbližších mesiacoch sa očakávajú návrhy o posilnení významu, nasaditeľnosti a využitia nástrojov rýchlej reakcie EÚ (RR – Rapid Response). Hlavným zámerom pripravovaných zmien je zvýšiť motiváciu členských štátov nasadiť vytvárané Bojové skupiny EÚ prostredníctvom zvýšenia spoločného financovania ich nasadenia. „V rámci EÚ sa formuje pomerne široký konsenzus rozšíriť spoločné financovanie nasadenia, pôsobenia a stiahnutia bojových skupín EÚ. Slovenská republika posudzuje jednotlivé návrhy, ktoré predstavujú zvýšenie nášho príspevku do EÚ a priamu záťaž pre rezort, ale môžu radikálne zvýšiť efektivitu bojových skupín EÚ, t. j. nástroja umožňujúceho riešiť operatívne bezpečnostné krízy priamo v mieste vzniku,“ ozrejmil prínosy i možné finančné následky pre SR šéf rezortu obrany Gajdoš.

Príspevok Európskej globálnej stratégie EÚ a jej vplyv na oblasť obrany a bezpečnosti zhodnotili na konferencii maltského predsedníctva vo Vallette vysokí predstavitelia európskych inštitúcií, Malty a členských štátov. Slovensko na konferencii zastupoval štátny tajomník Róbert Ondrejcsák. „Potrebovali sme spoločný strategický dokument, ktorý reflektuje aktuálne bezpečnostné prostredie a súčasné hrozby, rovnako ako to realizujeme na národnej úrovni prípravou novej Obrannej stratégie a Bezpečnostnej stratégie,“ zhrnul po jej ukončení. Konferencia nadviazala na rokovanie ministrov obrany EÚ, ktorí vo Vallette rokovali o aktuálnom vývoji Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky 26. – 27. apríla 2017.

Foto: EÚ

Cvičenie AIR SHIELD 2017

Rádiolokátor na kóte 700

Dvojica lietadiel L-39 z taktického krídla Sliach počas presunu kolóny zmiešanej roty rádiolokačného prieskumu z dvoma rádiolokátormi cez Výcvikový priestor Vojenského obvodu Lešť zabezpečuje jej ochranu a prieskum. Lietadlá sa stali vlastne jej vzdušnými očami a ochrancami.

Aj táto epizóda z tohtoročného najväčšieho cvičenia vzdušných síl Air Shield 2017 veľmi dobre dokresľuje jeho komplexné zameranie. Uskutočnilo sa v miestach stálej dislokácie jednotlivých útvarov vzdušných síl s čiastočným vyvedením ich síl a prostriedkov a v priestoroch Centra výcviku Lešť a cvičiska Kolíňanský vrch. Jeho hlavná fáza sa konala od 24. do 26. apríla.

Cvičili celé vzdušné sily

Riadiaci cvičenia zástupca veliteľa vzdušných síl brigádny generál Miroslav Lorinc približuje, že nadväzuje na predchádzajúce cvičenia Modrá vlna 2016 či Air Shield 2015 a využíva ich poznatky. Rovnako aj poznatky a skúsenosti z medzinárodných cvičení typu Tobruq Legacy. „Cieľom je precvičiť operačné postupy v plánovaní, riadení a vykonávaní jednotlivých taktických činností štábov podriadených útvarov Vzdušných síl OS SR pri ochrane a obrane vzdušného priestoru SR,“ zdôrazňuje.

Na cvičení sa zúčastnili príslušníci všetkých útvarov vzdušných síl (taktického krídla Sliač, vrtuľníkového krídla Prešov, dopravného krídla Kuchyňa, krídla velenia riadenia a prieskumu vzdušných síl Zvolen a protiletadlovej raketovej brigády Nitra), ale aj žilinského 5. pluku špeciálneho určenia a niektorí ďalší. Celkovo vyše 280 cvičiacich, lietadlá L-39, MiG-29, L-410 a vrtuľníky Mi-17. Letecká technika primárne pôsobila z letiska Sliač, ktoré ochraňovali vyčlenené prostriedky PVO Igla. Príslušníci nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády plnili úlohy s kompletmi PLRK 2K12 KUB na Kolíňanskom vrchu. Pre nich to bola vlastne jedna z posledných príležitostí preveriť si činnosť pred bojovými streľbami, ktoré absolvovali koncom mája na poľskej strelnici Ustka na pobreží Baltského mora.

Cvičenie okrem iného preverilo pripravenosť viesť operácie na ovládnutie vzdušného priestoru, súčinnosť rôznych leteckých jednotiek v spoločnom priestore činnosti, činnosť pozemnej PVO pri ochrane letísk, ale aj činnosť pri pátraní a záchrane, či pri ochrane a obrane postavenia rádiolokačných prostriedkov. Zaujímavosťou bola už spomínaná letecká ochrana a podpora konvoja zvolenského práporu rádiolokačného prieskumu s rádiolokačnými prostriedkami pri ich presune na nové miesto, z ktorého plnili úlohy. „Je to pre nás nová, cenná skúsenosť a spôsobilosť. Rovnako aj spolupráca s leteckými navádzacími zo žilinského pluku špeciálneho určenia,“ konštatuje zástupca veliteľa práporu major Miloš Pešta.

Presun kolóny na kótu 700 aj vďaka tejto ochrane prebehol bez väčších problémov. Veď mala nad sebou vzdušné ochranné oči. Zmiešaná rota rádiolokačného prieskumu, zložená zo všetkých

deviatich rôt, ktoré sú dislokované po celom území Slovenska, úspešne zaujala nový priestor a po rozložení rádiolokačného posilnila rádiolokačné pole v priestore cvičenia. Veliteľom tohto kombinovaného zoskupenia je kapitán Ján Hronec z roty rádiolokačného prieskumu Ožďany, podobne ako veliteľ čaty ochrany poručík Ján Nirház, jeho zástupcom je nadporučík Róbert Mester z hlohovskej roty.

Podľa majora Peštu pre príslušníkov práporu cvičenie Air Shield znamenalo vlastne uskutočnenie taktického cvičenia s čiastočným vyvedením vojsk na Lešť zo stálych postavení. Cvičenie precvičilo presun ľudí a techniky do nových priestorov,

aj všetky prvky zabezpečenia. Ale aj využitie prostriedku MOKYS.

Nová úloha pre MOKYS

„Doposiaľ sme ho vlastne nevyužívali počas cvičení. Pripojenie a odovzdanie rádiolokačnej informácie sme riešili len pomocou linkového spojenia. Tentoraz sme po prvý raz systém MOKYS využili na prenos rádiolokačnej informácie i na fonické spojenie,“ hovorí major Pešta o novinkách na cvičení z pohľadu zvolenského práporu. Napriek tomu, že úlohy na cvičení plnila zmiešaná jednotka, je s prístupom ľudí k plneniu úloh spokojný. Oceňuje úlohu kapitána Hronca, lebo velí

„Air Shield je počítačovo podporované cvičenie. Umožňuje dištančné riadenie. Z jedného miesta, z jednej dátovej siete sa rozohrávali jednotlivé incidenty na rôzne stupne velenia do rôznych lokalít. Aj reakcie cvičiacich boli vďaka nemu podrobnejšie, plnohodnotnejšie vyhodnocované.“

brigádny generál Miroslav Lorinc,
riadiaci cvičenia

ľuďom, ktorých veľa ráz vidí po prvý raz. Navyše aj jeho štáb, teda zástupca, veliaci poddôstojník, výkonný poddôstojník sú z celého práporu. Celému cvičeniu preto predchádzalo ukázkové taktické cvičenie v Ožďanoch, kde si prešli všetky úlohy. Problém nie je s rozvinutím rádiolokač-

silami a prostriedkami ostatných zväzkov vzdušných síl zabezpečujú suverenitu vzdušného priestoru v rámci Integrovaného systému protivzdušnej obrany NATO. Veliteľ krídla plukovník Vladimír Jaklovský konštatuje, že plusom cvičenia Air Shield bolo okrem iného vedenie bojovej činnosti všetkými útvarmi pod velením veliteľstva vzdušných síl, prevzatie prenosu rádiolokačných informácií systémom MOKYS. Jeho náčelník štábu podplukovník Vladimír Kuchár pripomína, že do cvičenia sa zapojili príslušníci krídla, ktoré je rozmiestnené po celom Slovensku. Oceňuje bezproblémový presun zmiešanej jednotky zo stálych do nových pozícií, rozloženie rádiolokátora a zapojenie z tejto novej pozície na Lešti do systému podávania rádiolokačnej informácie do operačného centra.

ra, lebo to robí osádka z jednej jednotky a je zohratá. Väčší problém je v obrane a ochrane celého rotného zoskupenia, lebo ochranná jednotka je mixom zo všetkých rôť. Majú z tejto činnosti rôzne skúsenosti, každý veliteľ má svoj rukopis. Mnohé sa podarilo vyriešiť na ukážkovom taktickom cvičení, či na záverečnej príprave - veliteľsko-štábnom cvičení v Simulačnom centre Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Major Pešta s uspokojením pripomína, že im veľmi pomohlo. S využitím konštruktívnej simulácie si najmä štáb precvičil všetky úkony. Napríklad presuny, synchronizáciu činnosti a vôbec reálnosť naplánovaných úloh.

Celkovo príslušníci zvolenského krídla velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl, kde je zaradený zvolenský prápor rádiolokačného prieskumu zabezpečujú nepretržitý rádiolokačný prieskum vzdušného priestoru Slovenska, poskytujú úplný obraz o vzdušnej situácii a v spolupráci s deklarovanými

V priebehu cvičenia sa podarilo previesť aj pôsobenie príslušníkov padákovvej a záchranej skupiny, zhadzovanie materiálu z lietadiel, vysadzovanie príslušníkov taktickej skupiny žilinského pluku, či priamu leteckú podporu v spolupráci s JTAC (predsunutými leteckými navádzačmi).

Cvičenie Air Shield 2017 okrem iného slúžilo na precvičenie plnenia taktických úloh jednotkami vzdušných síl s cieľom zvýšiť ich komplexnú pripravenosť na obranu SR, ako aj pripravenosť účinne prispieť do operácie v rámci kolektívnej obrany Aliancie. Ide o hlavnú výcvikovú aktivitu v rámci intenzívneho výcvikového cyklu Vzdušných síl OS SR. Išlo o veliteľsko-štábné cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk. Jeho cieľom bolo poskytnúť výcvikovú príležitosť na precvičenie, zvýšenie a upevnenie profesionálnych schopností a odborných zručností veliteľov a štábov na taktickom stupni velenia a riadenia vzdušných síl počas plánovania, vykona-

nia a riadenia vojenskej operácie a plnenia taktických úloh vyčlenenými zložkami.

V rámci reálnej podpory rozhodovacieho procesu veliteľov a plánovania štábov sa uskutočnilo 266 simulovaných a 45 reálnych letov. S využitím leteckej techniky vzdušných síl bolo vysadených 156 výsadkárov a realizovali sa dve misie na výsadky materiálu so zameraním na precvičenie zásobovacieho procesu nasadených jednotiek.

Igla ochraňovala letisko

Plukovník Peter Baliak je náčelník odboru plánovania použitia a rozvoja vzdušných síl, na cvičení pôsobil v pozícii náčelníka bojového štábu brigády letectva a PVO. Pripomína, že precvičovali vzdušnú operáciu. Najmä koordináciu činnosti v bojových štáboch pri vedení bojovej čin-

napadnutia počas cvičenia zabezpečovala čata Igla z nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády pod velením poručíčky Moniky Kociánovej. Jednotka disponuje prenosným protiletadlovým raketovým kompletom 9K38 Igla, ktorý je určený na ničenie nízkoletiacich cieľov. „Cvičenie je pre mňa novou praktickou skúsenosťou. Prvé som získala minulý rok počas vyvedenia našej jednotky na Lešti. Som rada, že sa môžem oprieť o skúsených príslušníkov čaty,“ hovorí poručíčka, ktorá prišla do ozbrojených síl po ukončení zvolenskej technickej univerzity. Z priestorov taktického krídla Sliač plnili svoje špecifické úlohy aj príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny.

„Naplnili sme ciele, ktoré sme si stanovili a ďakujem vám všetkým za vašu profesionalitu a odhodlanosť, ktorú ste preukazovali počas celého cvičenia,“ zdôraznil brigádny generál Lorinc počas predbežného vyhodnotenia Air Shield 2017.

Text a foto: Jozef Žiak

nosti. „Snažili sme sa čo najviac zrealizovať túto činnosť, pracovať s prostriedkami a silami, ktoré máme k dispozícii. Incidenty sme zamerali na všetky oblasti. Od logistiky, bezpečnosti po ochranu perimetrov základní. Riešili sme celú vzdušnú situáciu v našom priestore. S prístupom ľudí v bojovom štábe som veľmi spokojný,“ hovorí plukovník Baliak. Aj s prácou nadporučíčky Zuzany Nosáľovej z krídla velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl, pre ktorú cvičenie znamenalo podľa nej množstvo nových informácií, poznatkov a podnetov pre jej ďalší odborný rast, zvýšenie si psychickej a fyzickej odolnosti.

Veliteľ taktického krídla Sliač plukovník gšt. Vladimír Lisý pripomína, že na letisku Sliač sa do cvičenia okrem techniky a príslušníkov vlastného krídla zapojili aj lietadlá L-410 z dopravného krídla Kuchyňa a vrtuľníky Mi-17 z prešovského vrtuľníkového krídla. Okrem toho ochrana letiska proti prostriedkom vzdušného

NATO a Afganistan

Severoatlantická aliancia zvažuje žiadosť o vyslanie niekoľko tisíc ďalších vojakov k tým, ktorých už má v Afganistane, ale nevyšle tam bojové jednotky, povedal v Londýne 10. mája generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg. Vojsková operácia NATO v Afganistane bola hlavnou témou jeho rozhovoru s britskou premiérkou Theresou Mayovou pred summitom NATO v Bruseli 25. mája. Hlavným cieľom NATO v Afganistane je zabrániť krajine, aby sa znova stala útočiskom pre medzinárodných teroristov, povedal Stoltenberg. „Dostali sme žiadosť zvýšiť našu vojenskú prítomnosť v Afganistane o niekoľko tisíc vojakov,“ pokračoval. „Teraz ju posudzujeme a rozhodneme o veľkosti aj rozsahu misie. Ale neznamená to návrat k bojovej operácii v Afganistane. Bude to stále výcviková a poradná operácia, lebo pevne verím, že najlepšia odpoveď na terorizmus je vycvičiť miestne sily pre stabilizáciu ich vlastnej krajiny,“ dodal. USA chcú podľa amerických médií posilniť terajších 13 000 vojakov NATO v Afganistane o ďalších 5 000. Prezident Donald Trump však ešte nerozhodol, či Spojené štáty vyšlú ďalších vojakov. Najskôr chce preskúmať „misiu a jej stratégiu“ v Afganistane.

Po nehode zrušili cvičenie

Medzinárodné vojenské cvičenia na tichomorskom ostrove Guam, ktorých cieľom mal byť nácvik vyloďovania, presunu jednotiek vrtuľníkmi a hliadkovania, odložili 12. mája po nehode francúzskeho vyloďovacieho plavidla na neurčito. Zámerom týždňových cvičení námorných síl USA, Británie, Francúzska a Japonska bolo preukázať podporu voľnej plavby lodí v medzinárodných vodách v čase obáv, že by Čína mohla obmedziť prístup do Juhočínskeho mora. Francúzske vyloďovacie plavidlo nabehlo na plytčinu pri pobreží, nenarazilo však na koral a ani z neho neuniklo palivo, uviedol hovorca Námornej základne Guam. Pri nehode neutrpel nikto zranenia. Pristátie lode malo byť skúškou pred sobotňajšími manévrami na ostrove. Na cvičeniach v oblasti ostrovov Guam a Tinian sa mali zúčastniť dve francúzske lode vyslané na štyri mesiace do Indického a Tichého oceánu, ako aj japonské plavidlá, britské vrtuľníky a 70 britských vojakov umiestnených na francúzskej vrtuľníkovej výsadkovej lodi FS Mistral. Čína si nárokuje takmer celé Juhočínske more a usiluje sa tieto nároky upevniť vytváraním viacerých umelých ostrovov. Na niektorých už sú prístávacie dráhy, radary a zbraňové systémy. Voči tejto aktivite protestujú ďalšie krajiny, ktoré si príslušné atoly nárokovujú, i Spojené štáty, ktoré trvajú na slobode plavby v medzinárodných vodách. Peking tvrdí, že svojimi tamojšími aktivitami chce zvýšiť bezpečnosť lodnej dopravy a realizovať aj iné civilné zámery. Zdôrazňuje, že nebude zasahovať do slobody plavby ani preletu, hoci nie je jasné, či sa to týka aj vojenských lodí a lietadiel. Členovia výboru amerického Senátu pre zahraničné vzťahy vyjadrili znepokojenie nad tým, že USA už od vlaňajšieho októbra nevykonali nijaké operácie týkajúce sa slobody plavby. Senátori napísali prezidentovi Donaldovi Trumpovi list s tým, že súhlasia s hodnotením, ktoré nedávno vypracovala armáda. Podľa tohto armádneho posudku Čína militarizuje Juhočínske more a pokračuje v systematickej stratégii zameranej na jeho ovládnutie.

Bundeswehr potrebuje reformy

Nemecká armáda postavila za krajne pravicové vyjadrenia dočasne mimo službu jedného zo svojich vojakov. Stalo sa tak len dva dni po tom, ako vedenie Bundeswehru vyzvalo na prehľadanie kasární v celej krajine so zameraním na predmety glorifikujúce nacistickú éru. Vojaka z útvaru v meste Augustdorf postavili mimo službu po tom, ako tvrdil, že vnútri armády existuje krajine pravicová skupina. V dňoch predtým zatkla nemecká polícia v súvislosti s podozrením z prípravy ultrapravicovo motivovaných teroristických útokov dvoch vojakov Franca A. a Maximiliana T. Nemecká ministerka obrany Ursula von der Leyenová v reakcii na tento prípad oznámila plán na hĺbkovú reformu ozbrojených síl. Podľa nej prebieha už v armáde rozsiahly reformný proces, ktorý sa týka úloh vedenia, disciplinárnych opatrení, politického školenia vojakov, ako aj spôsobu, akým ozbrojené sily pristupujú k historickým vojenským tradíciám.

Zriny zvýši vojakom platy

Desaťročný program rozvoja maďarských ozbrojených síl pod názvom Zrínyi 2026 pokračuje. V budúcoročnom rozpočte stúpnu výdavky na armádu o 73 miliárd forintov (234 miliónov eur), ktoré použijú najmä na zvýšenie miezd vojakov. Do roku 2019 stúpnu platy príslušníkov armády o polovicu, ale finančné prostriedky pribudnú aj na rozvoj kasární či výstroja vojakov. Cieľom je, aby do roku 2026 boli maďarské ozbrojené sily v tomto regióne silnou a viditeľnou armádou. Program rozvoja maďarskej armády perspektívne smeruje k dosiahnutiu požiadavky NATO, aby pomer výdavkov na ozbrojené sily bol vo výške dvoch percent HDP.

Česká armáda má generálku

Prezident Českej republiky Miloš Zeman 8. mája vymenoval pri príležitosti Dňa víťazstva na Pražskom hrade nových generálov Armády Českej republiky. Medzi nimi i brigádnym generálku Lenku Šmerdovou. Ďalšími sú brigádnym generál Ivo Střecha, zástupca veliteľa Pozemných síl AČR, brigádnym generál Petr Hromek, zástupca veliteľa Vzdušných síl AČR a brigádnym generál František Ridzák, riaditeľ Agentúry komunikačných a informačných systémov. Povýšení boli aj veteráni z druhej svetovej vojny Emil Boček, Václav Kuchynka, Pavel Vranský a Miroslav Antonín Liškutín. Brigádnym generálka Lenka Šmerdová (nar. 1964) pôsobí ako poradkyňa náčelníka Generálneho štábu AČR. Vyštudovala Vysokú vojenskú pedagogickú školu v Bratislave a Vysokú vojenskú školu pozemného vojska Vyškov. Venovala sa personalistike a regrutácii. V rokoch 2010 – 2013 bola riaditeľkou odboru dopĺňovania vojenského personálu, 2013 – 2017 náčelníčkou odboru dopĺňovania personálu. Je držiteľkou vyznamenaní Záslužný kříž ministra obrany III. stupně (2012) a Záslužný kříž ministra obrany II. stupně (2016).

Oslavy Dňa víťazstva v Moskve 9. máj v znamení Arktídy

Rusko 9. mája oslávilo Deň víťazstva – 72. výročie víťazstva Sovietskeho zväzu nad nacistickým Nemeckom – tradičnou vojenskou prehliadkou na moskovskom Červenom námestí. Už samotný nácvik vojenskej prehliadky sa stretol s veľkým záujmom Moskovčanov. V rámci príprav boli fasády budov na hlavných dopravných tepnách v centre mesta od piatku každý večer slávnostne osvetlené farbami ruskej trikolóry a striedavo aj farbami stužky sv. Juraja – oranžovou a čiernou.

Na fasádach viacerých budov premietali vo večerných a nočných hodinách symboly víťazstva nad fašizmom. Ulice mesta boli vyzdobené plagátmi, napríklad s portrétmi maršalov Červenej armády, zábermi z vojenských operácií či s detskými kresbami venovanými 9. máju.

Hlavná vojenská prehliadka k ruskému Dňu víťazstva sa uskutočnila v Moskve. Prehliadky v menšom rozsahu sa konali aj v ďalších ruských mestách, napríklad na Ďalekom východe vo Vladivostoku či v meste Južno-Sachalinsk, no pre časový posun ešte pred Moskvou.

Tvrdá, hrdinská pravda

Na prehliadke sa zúčastnilo 114 kusov modernej vojenskej techniky a približne 10 000 vojakov, príslušníkov 28 útvarov, námorníkov, poslucháčov vojenských škôl, ale tiež záchranárov z ministerstva pre mimoriadne udalosti či veteránov, ku ktorým prehovoril prezident Vladimir Putin. Vo svojom vystúpení zdôraznil, že tragédii druhej svetovej vojny sa nepodarilo zabrániť vinou nejednotnosti národov. „Ruské ozbrojené sily sú schopné odraziť akúkoľvek agre-

siu, na účinný boj s terorizmom, extrémizmom, neonacizmom a ďalšími hrozbami je však nevyhnutná spolupráca celého medzinárodného spoločenstva,“ pokračoval. „Sme otvorení takejto spolupráci, Rusko bude vždy na strane síl mieru, s tými, ktorí sa rozhodnú pre cestu rovnoprávného partnerstva, ktorí odmietajú vojnu, pretože je v rozpore so samotnou podstatou života a ľudskej povahy,“ dodal Putin. Zdôraznil zodpovednosť voči budúcej generácii, ktorým treba „dať stabilitu a mier vo svete, sprostredkovať tvrdú, hrdinskú pravdu o druhej svetovej vojne...“

Nerozkázali vetru, dažďu

Mechanizovaný sprievod tvorili samohybné húfnice Msta-S a Koalicija-SV, taktické balistické rakety Iskander, obrnené vozidlá Tigr a Tajfun, obrnené transportéry BTR-82A a raketové systémy Buk-M2, Tor-M2U, Pancyr-S1, S-400 a Jars. V sprievode bola aj moderná obrnená technika založená na platformách Armata, Kurganec a Bumerang. Po prvý raz prešli Červeným námestím najpokročilejšie modely systémov protivzdušnej obrany v studenej (sivobielej) arktickej farbe – raketový systém zem-vzduch Tor-M2DT, protiletadlový raketový a kanónový systém Pancyr-SA a tanky typu T-72B3.

Súčasťou prehliadky mal byť aj prelet 17 vrtuľníkov a 55 bojových lietadiel nad Červeným námestím, ale pre nepriazeň počasia armáda leteckú časť programu zrušila. Za noc napršalo v Moskve 70 percent mesačného úhrnu zrážok. Nepomohlo ani plánované nasadenie lietadiel, ktoré mali rozprašovaním jodidu strieborného zabezpečiť, aby pršalo mimo oblasti hlavného mesta.

Text a foto: TASR

Aliančného veliteľstva vo Vajnorochoch:

Plná spôsobilosť!

Stýčny tím pre integráciu síl NATO (NATO FORCE INTEGRATION UNIT – NFIU) dislokovaný v bratislavských Vajnorochoch bol po úspešnej certifikácii koncom mája deklarovaný národnými autoritami ako plne spôsobilý plniť stanovené úlohy. Je jedným z ôsmich NFIU rozmiestnených v krajinách na východnom krídle, ktorými sa Aliancia adaptovala na zmeny bezpečnostného prostredia na východnej a južnej hranici NATO.

Okreovaní NFIU na Slovensku sme písali v januárovej Obrane. Zopakujeme si, že je v priamej podriadenosti Mnohonárodného zboru NATO Sever-východ so sídlom v poľskom Štetíne a že v súčasnosti 38 vojakom zo siedmich krajín velí slovenský plukovník Jozef Zekucia.

Jeden za všetkých

Plukovník Zekucia občas na ilustráciu uvádza, že v prípade ohrozenia a nevyhnutnosti nasadiť aliančné ozbrojené sily na obranu Slovenska bude NFIU pôsobiť ako adaptér, ktorý silu a energiu z koalície strany veľmi rýchlo a presne prepojí s domácou sieťou. Teda so štruktúrami našich ozbrojených síl, ako aj iných silových rezortov či ďalších štruktúr štátu. Vráťane ministerstiev dopravy, zdravotníctva a podobne. Nie zovšeobecňujúci, ale celkom jednoduchý a aktuálny príklad na vysvetlenie: ak by sa napríklad niečo vyslo s transportom aliančných vojsk prechádzajúcim cez Slovensko, bude to práve NFIU, ktorý by za Alianciu koordinoval vyriešenie problému so slovenskými orgánmi.

NFIU pritom už od 1. januára pracoval v režime takzvanej počiatočnej spôsobilosti (Initial Capability). O tri týždne neskôr, 24. januára 2017, bola v priestore kasární Vajnory slávnostne odovzdaná do užívania rekonštruovaná budova NFIU, ktorá je plne vybavená komunikačnými a informačnými systémami i celkovým zabezpečením podľa štandardov NATO. „NFIU vnímame ako príspevok k národnej, ako aj ku kolektívnej obrane vo svetle bezpečnostného vývoja od summitu NATO vo Walese,“ uviedol vtedy minister obrany Peter Gajdoš. „Je to práve myšlienka „je-

den za všetkých a všetci za jedného“, ktorá udržuje silné NATO, našich občanov v bezpečí a naše krajiny v mieri už takmer 70 rokov,“ povedal Tacan Ildem, námestník generálneho tajomníka NATO pre verejnú diplomaciu. Veliteľ Spojeneckých síl NATO generál Salvatore Farina zdôraznil strategickú polohu Slovenska a pripomenul, že styčné tímy sú okrem našej krajiny aj v Litve, Estónsku, Lotyšsku, Poľsku, Bulharsku, Rumunsku a v Maďarsku. „Prostriedky na rekonštrukciu budovy boli hradené zo spoločného fondu NATO,

ale poďakovanie patrí aj slovenskému rezortu obrany sa súčinnosť a spoluprácu,“ hovorí plk. Zekucia.

Personál, postupy, štandardy

Keď sa plk. Zekucia pýta na ťažiskové úlohy, ktoré musel jeho tím splniť v záverečnom období pred a v rámci certifikácie, zoširoka sa nadýchne a odpovedá otázkou, že v ktorej oblasti. Ten komplex priprav bol totiž naozaj široký. A hneď pokračuje: „Išlo najmä o kritériá týkajúce sa vysokých

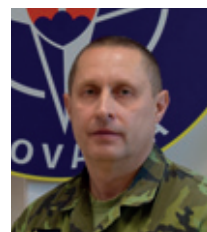
nárokov na personál, ako aj na jeho zabezpečenie. Tiež na komunikačné informačné systémy, celkovú organizáciu činnosti, kontrolu dokumentácie, postupov a štandardov NATO, no aj na zabezpečenie výcviku. Od 9. mája celý komplex pripravenosti dôkladne kontroloval v rámci záverečnej fáze certifikácie previerkový tím náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Samozrejmosťou bola aj kontrola pripravenosti z nášho nadriadeného aliančného veliteľstva v Štetíne a z ďalších aliančných štruktúr.“ Druhou fázou bolo samotné certifikačné cvičenie, počas ktorého bol simulovaný prísun koalíčných vojsk, ako aj reakcie na rôzne situácie v oblastiach logistiky. A to od operačného riadenia a koordinácie, cez tok informácií až po informovanie verejnosti a prácu s médiami.

„Záverečná Deklarácia Plnej spôsobilosti (Full Capability) bola vykonaná národnými autoritami a podpísaná 18. mája 2017 s účinnosťou od 1. júna 2017,“ s uspokojením, ako aj s hrdosťou konštatuje plukovník Jozef Zekucia.

Na Slovensku ako doma

Zoznámme sa teraz aspoň s niekoľkými dôstojníkmi NFIU, pre ktorých je aj bude Bratislava i Slovensko v nasledujúcich mesiacoch či rokoch druhým domovom.

Zástupcom veliteľa NFIU podplukovníka Jozefa Zekucia je český **podplukovník Martin Botík**: „Mojá prvá reakcia, keď som sa dozvedel, že budem

ako príslušník Armády Českej republiky nasadený do novovznikajúcej NATO štruktúry NFIU na Slovensku, bola super. S tým, že tu stretnem mnoho zná-

Styčný tím NFIU s medzinárodným zastúpením je dôkazom, že kolektívna obrana je naša spoločná záležitosť. Úlohy sú stanovené jasne- zabezpečovať a koordinovať nasadenie spojeneckých síl v regióne, podpora kolektívnej obrany NATO v plánovacom procese a asistencia pri výcviku a cvičeniach.“

minister obrany Peter Gajdoš

mych a aj napriek rozdeleniu našich krajín budem prakticky doma. Nasledovala však druhá myšlienka – a tá bola o tom, že o NFIU nič neviem. Začal som kon-

taktovať svojich kolegov. Veľmi pozitívne som hodnotil možnosť stretnúť sa s veliteľom NFIU ešte pred samotným nasadením. Musím skonštatovať, že za tých osem mesiacov, ktoré sme mali k dispozícii na dosiahnutie Plnej spôsobilosti, sme odvedli kus poriadnej práce – od vytvorenia vlastnej dokumentácie cez nastavenia procesov riadenia, rôzne rokovania až sme sa napokon stihli zapojiť do štábných nácvikov a participovať na cvičeniach OS SR, ako aj na medzinárodných cvičeniach. Za seba môžem povedať, že som šťastný a vďačný za príležitosť byť súčasťou NFIU SVK s možnosťou spolupracovať s príslušníkmi OS SR, ku ktorým mám veľmi blízko.“

Náčelník oddelenia operácií, plánovania a cvičení je nemecký **podplukovník Karsten Klemm**: „Keď som 10. októbra 2016 prišiel na Slovensko, nebola to moja prvá návšteva vašej krajiny. Bol som na Slovensko zároveň dobre pripravený prostredníctvom mojich priateľov zo spoločného aliančného veliteľstva v Brunssume, kde ma zoznámili mimo iného aj s rôznymi druhmi vášho slávneho TATRA ČAJU. No a keďže som Nemec, tak určite viete, že máme povest' dosť precíznych vojakov. Tým boli moje očakávania po príchode na novo kreujúce sa NFIU vysoké. Musím povedať, že v Bratislave som našiel kvalitný a profesionálny tím, hoci pravdupovediac, zo začiatku som ostatným svojím „nemeckým prístupom“, ako aj predstavami ako máme fungovať, spôsobil nemálo

vrások. No nakoniec sme našli spoločnú reč – a inak sa ani nedalo, pretože sme budovali niečo celkom nové a čelili sme veľkému množstvu administratívnych problémov, ktoré brzdili naše úsilie. Napokon sa nám naše oddelenie podarilo vytvoriť v súlade s poslaním a úlohami NFIU. Som naň hrdý a som šťastný, že aj celé NFIU dosiahlo plnú spôsobilosť. Okrem toho som rád, že ma prevetili do Bratislavy, lebo toto mesto je vynikajúce pre všetky druhy mojich aktivít po pracovnom čase a počas víkendov, vrátane dobrého jedla a piva, ktoré sú pre mňa nevyhnutné. (smiech)“

Náčelník oddelenia J6, ktorý zodpovedá za všetky aspekty týkajúce sa komunikačných a informačných technológií, je americký **major Hasan Abdul-Mutakallim**:

„Keď som nastúpil na slovenské NFIU, vedel som, že začíname niečo úplne nové – a to znamená vždy veľkú výzvu. Očakával som, že mojou úlohou bude naplánovanie a zriadenie komunikačnej siete NFIU prakticky od nuly. Čo ma prekvapilo, bolo, ako rýchlo sa moji kolegovia adaptovali na rôzne zmeny a akceptovali nevyhnutné úpravy s cieľom zlepšenia. Hoci angličtina nie je pre väčšinu ostatných materinský jazyk, našli sme vo všetkom spoločnú reč. Oceňujem profesionalitu všetkých zainteresovaných a teším sa aj na rozvíjanie osobných vzťahov so Slovákmi.“

Funkciu náčelníka skupiny personálneho manažmentu vykonáva rumunský **kapitán Gabriel Toma**:

„Predtým než som prišiel na Slovensko, vedel som, že ste členom NATO aj eurozóny, že máte silný automobilový priemysel a že vaša ekonomika napreduje. Tiež viem, že ste tak ako moja krajina boli od druhej svetovej vojny ovládaní komunizmom a zároveň máte krásnu prírodu. Zároveň som sa snažil nájsť styčné body s rodným Rumunskom, či už v kultúre, alebo gastronómii. Môžem povedať, že v niektorých smeroch sa to aj podarilo. Čo sa týka slovenskej armády, očakával som zapálených profesionálov a zároveň v NFIU motivujúce aliančné prostredie. V tomto ohľade som sa vôbec nemýlil. Som šťastný, že môžem aj ja pomôcť v budovaní silného NFIU tímu tu na Slovensku, kde sa cítim ako doma.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Michal Psota, mjr. Tomáš Čiampor

Veliteľ mierovej misie OSN UNFICYP
na Cypre generálmajor
Mohammad Humayun Kabir:

Očakávania sú veľké a budú obrovské

Generálmajor Mohammad Humayun Kabir z Bangladéša prevzal velenie v misii UNFICYP od nórskej generálmajorky Kristin Lundovej v októbri 2016. Počas svojej 33-ročnej vojenskej kariéry pôsobil v misiách OSN v bývalej Juhoslávii (UNPROFOR, 1995 – 1996) a v Kongu (MONUC, 2002 – 2003). Má absolútoria z obranných štúdií (Bangladéška národná univerzita, 1999), z ekonomiky (Dhaka, 2005) a z medzinárodnej bezpečnosti a stratégií (Londýn 2013). Absolvoval kurzy pre vyšších dôstojníkov na najprestížnejších vojenských školách v USA a vo Veľkej Británii. Redakcii OBRANA odpovedal na otázky počas tohtoročnej jarnej rotácie slovenských vojakov v UNFICYP.

Aká je v súčasnosti tendencia čo do náročnosti plnenia úloh vojakov v misii UNFICYP v súvislosti s vývojom bezpečnostnej a politickej situácie na Cypre?

Ako už isto viete, mierová misia UNFICYP je jednou z najstarších misií a na ostrove sme od roku 1964 v súlade s mandátom, ktorý sa od tých čias veľmi nemenil. Zmena nastala v roku 1974, keď sa úlohy misie sústredili na činnosť v ná-

razníkovej zóne a nie po celom ostrove, ako to bolo predtým. Naša súčasná úloha je teda udržať stabilné prímerie v nárazníkovej zóne a predísť obnoveniu bojov. Celkovo možno povedať že táto misia je hlavne politická a my vojaci plníme podporné úlohy, pričom udržiavaním pokojnej situácie vytvárame potrebnú priaznivú atmosféru pre nerušný priebeh mierových rokovaní. Počas môjho

pol roka v misii je situácia v zóne vo všeobecnosti stabilizovaná, ale tak ako majú svoje dobré a zlé obdobia politické rokovania, aj situácia v nárazníkovej zóne sa môže meniť. Ak sa tak stane, musíme byť opatrní a obozretní, aby sme našimi aktivitami, vykonávanými z nárazníkovej zóny prispeli k upokojeniu a podporili tak za každých okolností prebiehajúce rokovania.

Nemajú vojaci v nárazníkovej zóne okrem riešenia doterajších úloh viac práce aj s migrujúcimi utečencami? Ako sú na to vojaci pripravovaní?

Nateraz nie sú žiadne špeciálne požiadavky na našu misiu v súvislosti s migráciou. Zároveň sme si však vedomí, že súčasná problematika migrácie sa týka aj ostrova. Keďže nárazníková zóna je pomerne rozsiahla, predstavuje zhruba 3 percentá rozlohy ostrova, mohli by ju migranti pokračovať či už legálne alebo ilegálne. Navyše nárazníková zóna je dlhá 180 km a nie je oplotená, takže ak niekto chce skutočne prejsť cez nárazníkovú zónu, tak ju prejde. Preto sa naša činnosť zameriava aj na túto oblasť. Podľa posledných informácií sa takéto aktivity už objavili, ale keďže tie patria do kategórie civilných incidentov, zaoberajú sa tým naši kolegovia z UNPOL. Sú to príslušníci polície UN, ktorá je popri vojakoch ďalším komponentom misie. Spolupracujú pri tom s Cyperskou a s Cyperskou-Tureckou políciou. Samozrejme úzko spolupracujú s vojenským komponentom, ktorý je počtom a prítomnosťou v nárazníkovej zóne ďaleko väčší ako polícia UN. V neposlednom rade, ako misia máme pripravené situačné plány a predpisy na riešenie takýchto situácií a navyše udržujeme úzku spoluprácu s organizáciou UNHCR.

Vojaci počas nasadenie v UNFICYP majú okrem bežnej služby aj vojenské cvičenia, ako napríklad Pandora Box. Čo je ich cieľom?

Ako vo všetkých misiách OSN, aj smerom k UNFICYP nášmu hlavnému veliteľstvu v centrále OSN v New Yorku veľmi záleží na čo najlepšej pripravenosti našich vojakov na plnenie úloh vyplývajúcich z mandátu misie. Keďže do nášho vojenského komponentu prispieva viacero krajín, oddelenie mierových operácií v New Yorku (DPKO) má v tomto smere jasnú politiku. Pred vyslaním vojakov do misie každá krajina vykonáva domáci výcvik a ten pokračuje aj po ich príchode do misie. V prvých dňoch si vojaci odovzdávajú funkcie a skúsenosti a potom absolvujú vstupný oboznamovací tréning. Zámerom je plne ich pripraviť v súlade s úlohami a aktuálnou situáciou misie. Vykonávame rôzne druhy tréningov, vrátane praktických, ale organizujeme aj cvičenia, aby sme sa dobre pripravili ako celok a dosiahli požadovanú kvalitu plnenia úloh, ktoré sú zadané.

Ako sa v UNFICYP osvedčil systém styčných dôstojníkov, ktorých úlohou je spolupracovať s oboma proti sebe stojacimi stranami?

UNFICYP je misia vystupujúca v roli prostredníka medzi proti sebe stojacimi vojskami na oboch stranách, ktoré neudržiavajú žiadny vzájomný kontakt. Z tohto dôvodu sme implementovali náš systém styčných MOLO (Military Observation Liaison Offi-

cer) dôstojníkov pre vojenskú časť, ako aj styčných SCAMLO (Sector Civilian And Military Liaison Officer) dôstojníkov, ktorí sa zaoberajú civilnou činnosťou v nárazníkovej zóne. V súčasnosti je v nárazníkovej zóne veľa civilných aktivít, ktoré kontrolujú príslušníci UN polície a sú v zodpovednosti kolegov z oddelenia civilných záležitostí tzv. Civil Affairs Section. Avšak naša vojenská pomoc je potrebná, keďže sme najpočetnejšou zložkou misie s prítomnosťou v celej nárazníkovej zóne 24 hodín denne. Práve preto máme vyčlenených styčných dôstojníkov, ktorí zároveň odvádzajú penzum práce aj ako spojivo medzi vojenskou a civilnou časťou misie. Ich práci prikladáme veľkú vážnosť, začínajúc ich prípravou po príchode do misie, keď sa musia detailne zoznámiť s citlivosťou prostredia a spôsobmi riešenia rôznych incidentov. To isté sa týka aj vojenských MOLO styčných dôstojníkov, kde úspech misie závisí od kvality kontaktov ktoré si vybudujeme a udržiavame s vojskami na cyperskej a cypersko-tureckej

Veľký vplyv na priebeh politických rokovaní má aj naša základná úloha, ktorou je riešenie incidentov v nárazníkovej zóne. Tu aj bezvýznamný incident môže prerásť do veľkého, preto musíme byť veľmi pozorní a váhu svojho konania si musí uvedomovať každý vojak.

strane. Systém styčných dôstojníkov má rôzne úrovne. Začínajúc úrovňou sektoru, kde pracujú pod velením svojho sektorového veliteľa a odborným dohľadom hlavných styčných dôstojníkov z veliteľstva, až po moju úroveň, teda úroveň hlavného veliteľa vojsk misie UNFICYP. Ich úlohou je udržiavať stály kontakt s vojskami na oboch stranách, aby v prípade akýchkoľvek problémov kontaktovali obe strany a spoločne riešili vzniknuté napätia. Myslím si že tento systém funguje dobre, a to sa týka aj slovenských vojakov ktorí v pozíciách styčných dôstojníkov pôsobia.

Ako vnímate prácu slovenských vojakov v misii UNFICYP?

Ak by moja odpoveď mala byť jednoslovná, ako hlavný veliteľ by som odpovedal vynikajúco. Môžem to však povedať aj

širšie. Ak je vojak nasadený do tejto misie, isté veci musí cítiť. Po prvé, vojaci sú príslušníkmi danej krajiny, ktorú aj reprezentujú – a zároveň si ctia základné morálne hodnoty vojaka. Po druhé, vojaci ako príslušníci modrých baretov reprezentujú Organizáciu spojených národov. Takže ich činy, nezávisle od toho či ide o generála alebo vojaka, sú veľmi citlivo vnímané a vplyvajú na celkový obraz o OSN a jej vojenských jednotkách. Z toho vyplýva, že musíme byť veľmi presní a disciplinovaní v oblasti profesionálnych kompetencií, ako aj aj v oblasti správania a disciplíny. A práve v týchto dvoch oblastiach slovenskí vojaci jednoducho vynikajú. Počas mojich šiestich mesiacov sme zaznamenali menšie incidenty u vojakov z iných prispievateľských krajín, no môžem hrdlo povedať že slovenskí vojaci odvádzajú vynikajúcu profesionálnu prácu, zároveň majú výbornú disciplínu. Majú atribúty vojaka, ktoré očakávam u všetkých vojakov, nezávisle z ktorej krajiny prichádzajú. Jednou z najdôležitejších vecí je, že v prostredí vojakov z rôznych krajín, jazykov a kultúr si musia vedieť vybudovať a udržiavať dobrú vzájomnú spoluprácu, aby mohli pracovať efektívne. My vo velení očakávame, že vojaci budú všestranní, dynamickí, schopní pružne sa adaptovať na rôzne druhy situácií a úloh. Zdá sa mi, že niektoré krajiny s tým majú trochu problémy, ale to nie je prípad slovenských vojakov. Sú skvelými predstaviteľmi svojej krajiny.

Navštívili ste aj Sektor 4, kde sú vedúcim národom Slováci. Čo vás zaujalo pozitívne, respektíve ktoré problémy v tomto sektore treba riešiť?

Sektor 4 predstavuje sektor s vojskami zo štyroch rozličných krajín. Okrem Slovenska sú to Maďarsko, Srbsko a Ukrajina. Slovensko prispieva do misie už 16 rokov a od samého začiatku je vedúcou krajinou v danom sektore, čo nie je jednoduchá úloha. O to viac som spokojnejší, ako slovenské velenie udržiava v rámci sektoru výbornú medzinárodnú spoluprácu. A ak sa pýtate na prípadné problémy vážnejšieho charakteru, nemám informácie o žiadnych. Ale stále prízvukujem, ak vysielame vojakov pod záštitou organizácie OSN z rôznych krajín, základom je dobrá komunikácia – a tá je vedená v tejto misii v anglickom jazyku. Z tohto hľadiska by som bol spokojnejší, keby všetci tí, ktorí sú vysielaní do veliteľských funkcií, rozprávali v angličtine plynulo. V tomto ohľade máme v rámci misie isté medzery. No vo všeobecnosti nie sú takého výrazného charakteru, aby obmedzovali plnenie našich úloh.

Stretávajú sa aj s prácou slovenských ženístov, ktorí nepôsobia v Sektore 4 ale priamo na veliteľstve v Nikózii. Ako hodnotíte to čo dokázali a aké budú mať ďalšie úlohy?

Áno, Slovensko prispieva vojakmi nielen do Sektoru 4, ale aj na samotné veliteľstvo, ako aj do podporných jednotiek, ktorými sú vojenská polícia (FMPU), mobilná rezerva veliteľa (MFR) či ženijná čata. Činnosť ženistov je azda najviditeľnejšia, pričom je to malá čisto slovenská jednotka, ktorá odvádza kvalitnú prácu a dobre spolupracuje aj s našou civilnou servisno-hospodárskou štruktúrou. Keďže misia UNFICYP je jednou z najstarších, taká je aj jej časť infraštruktúry. K hlavným úlohám slovenskej ženijnej čaty patrí jej údržba. Taktiež sa podieľajú na mnohých projektoch ako napríklad nedávno premiestnená a nanovo vybudovaná vstupná brána Foxtrot Gate na veliteľstvo misie. Zvládli to v minimálnom možnom čase a bez prekročenia naplánovaných finančných výdavkov. Bola to naozaj skvelá práca dosiahnutá vďaka profesionálnemu prístupu. Ďalšou oblasťou vyžadujúcou si ich prácu sú vekom schátrané a nebezpečenstvo predstavujúce budovy v nárazníkovej zóne v starej časti Nikózie, v takzvanej Green Line. Tie sú mnohé roky opustené a v zlom stave, čím ohrozujú životy našich vojakov z Veľkej Británie, ktorí tam vykonávajú svoje patrole. Práve vaši ženis-

ti na týchto budovách zabezpečili aspoň základné stabilizačné práce. Navyše ako dôsledok navýšenia vojenských počtov UNFICYP na 888 práve v Sektore 4 vznikla požiadavka rozšírenia ubytovacích a servisných kapacít na pozorovateľskej základni CP 10. Opäť to bola práca pre vašich ľudí. Zároveň boli slovenskí ženisti aj súčasťou našej operácie OP CLEAN. Išlo o to, že v nárazníkovej zóne sa nachádzajú bývalé opustené pozorovateľské stanovišťa misie, z ktorých sú viaceré v zanedbanom a zlom stave, čo neprispieva k dobrému obrazu našej misie. Zámerom je obnova týchto vojenských zariadení, a to s pomocou slovenskej ženijnej čaty v koordinácii s jednotlivými sektormi.

Aké výzvy sú pred misiou UNFICYP do budúcnosti?

V súčasnosti (jar 2017) sa rokovania dostali do slepej uličky a my dúfame, že politické rozhovory sa obnovia čo najskôr (už sa tak stalo - pozn. red.), aby sa dosiahlo konečné urovnanie konfliktu. V prípade dohody nastáva otázka jej implementácie, respektíve otázka nového mandátu misie. My sa nimi zaoberáme už teraz na základe našich prognóz. Sme si vedomí, že aj

v prípade urovnania konfliktu nebude implementácia dohody po tak dlhom období nepriateľstva jednoduchým a krátkodobým procesom. Aj v súčasnosti sú očakávania od misie veľké. No vieme, že práve vtedy budú aj z hľadiska zaručenia bezpečnosti obrovské. Ak by sme ich neboli schopný naplniť, pre UN by to rozhodne nebola dobrá vizitka. Preto musíme byť na tieto výzvy pripravení. Faktom je, že veľký vplyv na priebeh rokovaní môže mať a má aj naša základná úloha, ktorou je riešenie incidentov v nárazníkovej zóne. Tu totiž skutočne aj bezvýznamný incident môže prerásť do veľkého, preto musíme byť veľmi pozorní, a to 24 hodín počas všetkých sedem dní v týždni. Výskyt incidentov v nárazníkovej zóne je závislý aj od sezónneho obdobia a súvisí i s farmárčením alebo poľovaním. Nehľadiac na to, vždy musíme mať na pamäti, že sme nestranní, že vystupujeme ako diplomati a že sa snažíme udržať mierovú situáciu, ktorá nemôže za žiadnych okolností eskalovať do nejakého napätia. Týka sa to všetkých hodností a váhu svojho konania si musí uvedomovať každý vojak.

Text a foto: Pavol Vitko

TÉMA

Mierový prílív na ostrove Cyprus

Misia UNFICYP pôsobí na ostrove Cyprus už od roku 1964 a naši vojaci tu slúžia 16 rokov, no ak by sme si mysleli, že s uvoľňovaním napätia sa ich práca stáva stereotypnou a čoraz jednoduchšou rutinou, v ostatnom období je pravdou opak. A to práve vzhľadom na citlivosť obdobia, ktoré súvisí s postupom mierových rozhovorov smerujúcich k jednote ostrova, keď by aj zdanlivo nevýrazný incident mohol prerásť do problému, ktorý by poškodil či narušil dlhoročné úsilie. Aj preto sa našim vojakom v UNFICYP venujeme v téme tohto čísla.

„Vo vzduchu tu síce nekvília sirény ohlasujúce poplach alebo raketový útok ako v Afganistane a ak tu niečo hŕka, tak občas len sanitka či požiarnici. No i tak je každý veliteľ sektoru povinný zabezpečiť výcvik a pripravenosť hotovostnej rezervy vojenskej sily o sile troch družstiev, schopnej rýchlej reakcie,“ porovnal kapitán Richard Johanides, ktorý má za sebou aj polročné nasadenie v afganskom Kandaháre. Vie však, že udržanie mieru je minimálne rovnako dôležité, ako zastavenie bojov. Na Cypre velí v Sektore 4 strážnej rote, ktorá sa skladá z troch čiat. Tá prvá je maďarská, druhú tvoria vojaci Srbska a tretia je slovenská.

Dodržiavanie pravidiel

Porovnávať vie aj podplukovník Andrej Čučvara, ktorý slúžil nielen v Afganistane, ale aj v pozorovateľskej misii UNTSO na Blízkom východe. Má za sebou už aj jednu rotáciu na Cypre, na vojenskej akadémii v Brne promoval v roku 1993 a ak k tomu prirátame, že 25 rokov bola vojačkou i jeho manželka, je to naozaj vojak telom aj dušou. „Dodržiavanie status quo v ná-

razníkovej zóne je veľmi dôležité, no nie vždy jednoduché,“ rozvážne uviedol podplukovník. Aktuálne pôsobí na medzinárodnom veliteľstve misie v Nikózii vo vysokej pozícii ako styčný dôstojník veliteľa UNFICYP pre cypersko-tureckú stranu.

O čo teda ide? Vieme, že medzi severnou a južnou časťou ostrova sa nachádza tzv. nárazníková zóna (Buffer Zone), ktorú kontrolujú mierové sily OSN. Okrem toho, že táto zóna od roku 1974 separuje ozbrojené sily nachádzajúce sa na jej oboch stranách, vojaci OSN zabezpečujú, aby sa na čiarach zastavenia paľby opozičných síl nič nemenilo. Aby tá alebo oná strana nemohla argumentovať, že oponent sa vďaka akejkolvek zmene dostal čo i len do minimálnej výhody. To sa týka napríklad aj vybudovaných vojenských pozícií a počtov vojakov na oboch stranách nárazníkovej zóny. Celkom lapidárne: ak na jednej strane zóny stál v roku 1974 vojenský strážny prístrešok len so strieškou, za žiadnych okolností nemôže byť prebudovaný na uzatvorenú vojenskú pozíciu. Buffer zóna Sektoru 4, za ktorú zodpovedajú Slováci, má pritom dĺžku 60 kilometrov a plochu

cca 140 štvorcových kilometrov, pričom sa v nej okrem iného nachádzajú aj štyri aktívne mýnové polia. „Skôr sa však začíname v nárazníkovej zóne stretávať s porušeniami pravidiel nie tak zo strany vojakov, ale civilov,“ porovnáva major Tomáš Faško, ktorý v MOLO-tíme slúži spolu s maďarským nadporučikom Tiborom Templonom. Opäť na vysvetlenie – MOLO-tímy (Military Observer and Liaison Officer) boli v UNFICYP zriadené po výraznom znížení celkových počtov v roku 2005 a ich úlohou je zabezpečiť vyjednávanie a vyššiu formu komunikácie s jednotkami opozičných síl, ako aj s miestnymi štátnymi autoritami či predstaviteľmi samospráv. V Sektore 4 pôsobia štyri takéto tímy. Mimochodom, v jednom z nich spolu s našimi slúži aj ukrajinský podplukovník Viktor Masliuk, ktorý už má skúsenosti aj z misie v Libérii. A aké aj naši vojaci zaznamenávajú nepovolené aktivity v Buffer zóne? Dlhé roky to boli spravidla iba nepovolené vstupy poľovníkov či nelegálne farmárske práce. Teraz sa však už vyskytuje aj snaha o budovanie farmárskych objektov či trebárs pokus o používanie časti priestoru v Buffer zóne na výcvik psov. Nárast porušení pravidiel zo strany civilných osôb stúpil vlni oproti predchádzajúcemu roku o tretinu. Rádovo pritom hovoríme o stovkách prípadov. Súvisí to dosť prirodzene s uvoľňovaním napätia na ostrove, keď niektorí domáci tak trochu strácajú rešpekt k prijatým pravidlám a chceli by sa v Buffer zóne napríklad dostať k svojim majetkom. Tie pravidlá však treba stále dodržiavať – a to dodržiavanie zabezpečiť.

„Vývoj situácie kladie zvýšené nároky na všetkých našich vojakov. Musia presne vedieť, ako sa v ktorej situácii zachovať, čo a kedy nadriadeným a UN polícii hlásiť. Musia byť veľmi obozretní a zároveň diplomatickí,“ zdôraznil veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Rudolf Eštok. Dôstojník, ktorý má aj skúsenosti z medzinárodných štruktúr NATO, konkretizuje: „Len od septembra 2016 do marca 2017

Bikomunitný dialóg v réžii SR

O tom, ako slovenskí vojaci pôsobia na Cypre od roku 2001 sme v Obrane písali už nie raz. Sústreďme sa tiež na slovenskú diplomaciu, ktorá má na tomto ostrove mimoriadne dôležitú pozíciu najmä vďaka už 28-ročnej organizácii takzvaného bikomunitného dialógu.

Vráťme sa najskôr do roku 1960, kedy bol Cyprus súčasťou Britského impéria. Základným dokumentom, ktorý predchádzal osamostatneniu, bola Zurišská dohoda medzi vládami Grécka a Turecka a následný podpis Garančnej zmluvy. V Londýne ju 19. 2. 1959 spolu s Gréckom a Tureckom signovala vláda Veľkej Británie.

Nárast napätia

Nezávislý Cyprus vznikol 16. augusta 1960, no napäté vzťahy medzi gréckocyperskou väčšinou (vtedy 80 %) a tureckocyperskou menšinou (18 %) sa po čiastočnom uvoľnení postupne zhoršovali. Bezpečnostná rada OSN po ozbrojených incidentoch prijala v marci 1964 rezolúciu (č. 186/1964) o vytvorení mierovej misie na Cypre pod názvom UNFICYP (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus). Keď grécko-cyperská Národná garda zvrhla prezidenta arcibiskupa Makariosa III, uskutočnila štátny prevrat a „na stole“ bola možnosť pripojenia ostrova ku Grécku, Turecko 20. júla 1974 a následne 14. augusta 1974 vysadilo na Cypre svoje jednotky. Odvolávalo sa o.i. na Garančnú zmluvu z roku 1959 a jej dodatky, ktorá o. i. zakazovala pripojiť Cyprus k inému štátu. Turci začali od severu obsadzovať ostrov, vrátane časti hlavného mesta Nikózia. Vojská UNFICYP v prvých dňoch nedokázali adekvátne reagovať a následne sa snažili sprostredkovať prímerie. K tomu nakoniec došlo 16. augusta 1974, dva týždne po tom, čo sa na ňom dohodli Turecko, Grécko a Veľká Británie v Ženeve. Vtedy vznikla nárazníková zóna medzi oboma časťami ostrova, ako ju poznáme dodnes.

vykonali naši vojaci v nárazníkovej zóne Sektoru 4 spolu 3 894 patrol. Za pol roka v nich odslúžili 15 864 hodín a za uvedený čas najazdili 251 089 kilometrov. Ženisti a logisti pridali ďalších 527 245 kilometrov. Som nesmierne rád, že sa to podarilo bez akejkoľvek väčšej nehody či škodovej udalosti,“ s uspokojením konštatoval veliteľ. Dodal, že Slováci v spolupráci s vrtuľníkovou jednotkou argentínskeho vojenského kontingentu realizovali aj 84 vzdušných patrol.

Celkove v UNFICYP pôsobí v súčasnosti 888 vojakov medzinárodných síl. Slováci

„Vývoj situácie kladie zvýšené nároky na všetkých našich vojakov. Musia presne vedieť, ako sa v ktorej situácii zachovať, čo a kedy nadriadeným a UN polícii hlásiť. Musia byť veľmi obozretní a zároveň diplomatickí.“

plk. Rudolf Eštok, veliteľ slovenského kontingentu UNFICYP

velia v Sektore 4. V Sektore 1 velia Argentínčania a v Sektore 2 vojaci Veľkej Británie, Sektor 3 bol zrušený. Od roku 2001 sa v misii UNFICYP vystriedalo viac ako 3000 slovenských vojakov, z toho 129 žien. Aktuálne je tu vyslaných 169 príslušníkov Ozbrojených síl SR, z nich je 8 vojačiek. V Sektore 4 s veliteľstvom v tábore generála Milana Rastislava Štefánika vo Famaguste slúži vyše stovky Slovákov, približne sedem desiatok vojakov z Maďarska, takmer pol stovky Srbov a dvojica Ukrajincov. Cel-

kove v našom sektore pôsobí 22 vojačiek. Na veliteľstve UNFICYP v Nikózii pôsobí v štábných funkciách necelá desiatka slovenských vojakov. Pôsobí tu aj slovenská ženijná čata a Slováci pôsobia tiež v medzinárodnej jednotke vojenskej polície a v mobilnej zálohe veliteľa UNFICYP.

Pyla ako príklad

„Dve desaťročia, ktoré som vo funkcii, pracujem pre mier. Je to obrovská investícia, ktorá nám v obci doteraz vychádza a verím, že bude mať šťastný koniec aj v rámci celého ostrova,“ povedal nám s hrdou nádejou Enver Nejdef, líder cypersko-tureckej komunity v dedine Pyla (tzv mukhtar). Táto národnostne zmiešaná obec ako jediná leží v nárazníkovej zóne slovenského Sektoru 4. Žije v nej pol tisícky tureckých Cyperčanov a 1300 gréckych. Spolu s časťami obce, ktoré ležia aj na oboch stranách mimo nárazníkovej zóny, má 3000 obyvateľov. „My tu spolu žijeme v pokoji, máme dobré vzťahy, pijeme spolu kávu, spolupracujeme – a preto môžeme byť dobrým príkladom pre zjednocovanie celého Cyp-

ru,“ zdôraznil komunitný líder E. Nejdef. Poznamenáva síce, že komunikuje viac s políciou UN, no zo srdečného zvítania s pplk. Eštokom vidieť, že je „jedna ruka“ aj s vojakmi UNFICYP. Napokon – v strede jeho obce je pozorovacie stanovište, kde držia službu srbskí vojaci a kde pplk. Eštoka privítal hlásením srbský kapitán Vladan Aleksić. „Vlani v júni sme v Pyle prvý raz v histórii zorganizovali ľudový festival, bola to bikomunálna akcia, prišli ľudia z juhu aj zo severu ostrova, Zavítalo k nám asi tri a pol tisíc návštevníkov. Bolo to výborné, bez politických rečí, no o to úprimnejšie, keď sa spolu vedeli zabaviť cyperskí Turci aj Gréci, keď sme spolu jedli kebab a počúvali hudbu,“ nadchýnal sa Enver Nejdef. Spolu so svojimi cypersko-gréckymi partnermi plánuje rovnakú akciu i tento rok. No aj on jednoznačne zdôraznil, že Cyprus sa bez medzinárodných vojenských síl a UN polície ešte nezaobíde.

Cesty, heliporty, osvetlenie

Kontajnerové ubytovacie jednotky, nová montovaná kuchyňa so zázemím – a vedľa

Veľvyslankyňa SR na Cypre Oxana Tomová so slovenskými vojakmi

Keď sa Turecko na druhej ženevskej konferencii v auguste 1983 snažilo predostrieť federálne usporiadanie ostrova, Grécko s tým nesúhlasilo. Už vtedy sa na ostrov začali nasúvať etnickí Turci z pevniny (cca 50-tisíc). Cyperskí Turci potom 15. novembra 1983 vyhlásili tzv. Severocyperskú tureckú republiku, ktorú okrem Turecka nikto neuznal. Napätie medzi oboma oddelenými komunitami napriek snahám OSN rástlo a priamo medzi sebou vôbec nekomunikovali.

Hľadanie ústretovosti

„Prvá schôdzka lídrov politických strán oboch cyperských komunít sa v rámci bikomunitného dialógu koordinovaného čs. stranou konala 16. 5. 1989 v Prahe. Bolo to na podnet vtedajšieho čs. veľvyslancu v Nikózii Emila Keblúška, pôvodom Slováka,“ spomenie Okšana Tomová, veľvyslankyňa Slovenskej republiky na Cypre. Keďže lídri obidvoch komunít vyhodnotili takéto stretnutia ako užitočné a nápomocné v procese sporných otázok, dohodli sa, že v nich budú pokračovať aj na domácej pôde. „Platforma tzv. bikomunitného dialógu pokračuje po roku 1993 pod záštitou slovenskej diplomacie a veľvyslanectva Slovenskej republiky na Cypre nepretržite až doteraz. Je to naozaj unikátny formát a žiadna paralela k nemu neexistuje“, pokračuje veľvyslankyňa.

Slovenská diplomacia si za tie roky získala renomé čestného a zodpovedného sprostredkovateľa. Veľvyslanec Slovenskej republiky pravidelne každý mesiac zvoláva schôdzku lídrov politických strán z oboch strán ostrova. Organizačne ho zabezpečuje a moderuje v hoteli Ledra Palace. Ten sa nachádza v tzv. nárazníkovej zóne v Nikózii, ktorá je pod kontrolou vojakov mierovej misie UN-

aj štátny znak Slovenskej republiky vyložený na zemi ako mozaika z nafarbených kameňov. Po tom, ako minulú jeseň minister obrany SR Peter Gajdoš vyšiel v ústrety požiadavke OSN a Slovensko navýšilo počet vojakov v UNFICYP o desať, slovenskí ženisti zhodou okolností na pozícii CP 10 nášho kontingentu v Sektore 4 dobudovali na jar ubytovacie priestory a servisné zázemie pozície. Čata slovenských ženistov podlieha priamo veliteľstvu UNFICYP a v celej nárazníkovej zóne, ktorá je naprieč ostrovom dlhá 180 kilometrov, má na starosti aj 250 kilometrov patrolovacích ciest. K dispozícii majú ženijnú techniku OSN, ako aj stroje zo Slovenska. Pod velením mladého poručíka Martina Sekana v poslednom období opravovala napríklad v argentínskom Sektore 1 horské cesty poškodené zosuvmi. V britskom Sektore 2 realizovali sanačné práce na viacerých starších budovách v zóne separácie v centre Nikózie. Aj tu totiž musí byť zachovaný status quo z roku 1974, no staré budovy skutočne nedokážu stať na povel. Naši ženisti im musia pomôcť, inak by sa mohli zrútiť a ohroziť tak patrolujúcich britských vojakov. „V rámci celej misii sme upravo-

Maďarsko-slovensko-srbský úsmev

vali heliporty, budovali základové dosky pre prístrešky, budovy či spojovacie zariadenia, alebo osádzali osvetlenie perimetra veliteľstva,“ vyratával za všetkých slovenských ženistov skúsený veliteľ družstva rotmajster Emil Penciak. „Základom úspechu slovenských ženistov je ochota, ktorá stojí na perfektnej profesionálnej príprave našich vojakov,“ ocenil podplukovník Pavol Kobík, ktorý na veliteľstve UNFICYP

zastáva pozíciu hlavného ženistu pre celú misiu. Okrem slovenskej čaty koordinuje aj prácu menších ženijných družstiev pôsobiacich v rámci jednotlivých národných kontingentov. Zástupca náčelníka štábu UNFICYP pre operácie britský podplukovník Julian Pemberton-Piggot zdupľoval: „Začínajúc vybudovaním úplne nových priestorov vchodovej brány na veliteľstvo UNFICYP aj s kontrolnými stanovišťami až po bežnú údržbu objektov veliteľstva, kde boli desiatky budov postavené ešte v priebehu druhej svetovej vojny, sa na slovenských ženistov môžeme absolútne spoľahnúť. Skrátka – nemajú chybu.“

Britsko-maďarsko-argentínsko-slovenský tím UN polície

Rozhodne, dôstojne, ľudsky

„Manžel je už bývalý vojak, no mrzelo ho, že sa na misiu nikdy nedostal. O to viac mi drží palce,“ usmiala sa rotná Zuzana Kubišová, zdravotnícka asistentka a vodička zdravotného vozidla. Pred necelými 15-timi rokmi ešte pracovala ako sestrička v martinskej nemocnici, no keď si v jednom ženskom časopise prečítala článok o vojakoch, zašla na regrutačné stredisko. „Skoro sa čudujem, že mi to trvalo tak dlho, veď byť vojenskou zdravotnou sestrou bol už sen mojej mamy.“ Opačný prípad je vo vojenskej rodine Piliarovcov:

FICYP. „Slovenskí diplomati zohrávajú pri týchto stretnutiach úlohu neustranných moderátorov. Občas je toto moderovanie v neraz emocionálne dynamickej až búrlivej atmosfére naozaj nie najjednoduchšie,“ usmeje sa Oksana Tomová. Nepochybne je to tak, veď od roku 2016 sa zúčastňujú na rokovaniach zástupcovia 15 politických strán, z ktorých je 7 cypersko-gréckych a 8 cypersko-tureckých. „Aj vzhľadom na to, že strany z jednej alebo druhej strany ostrova nemajú celkom rovnaké postoje býva veľkou úlohou nás diplomatov prispieť k dohode pri formulácii spoločných záverov a vydaní komuniké po každom z rokovaní, na ktoré už čakajú médiá. V každom prípade sa však jednoznačne vyhýbame akýmkoľvek komentárom či krokom, ktoré by mohli byť vnímané ako inklinovanie k jednej zo zainteresovaných strán,“ zdôrazňujú veľvyslankyňa. Naši veľvyslanci v tomto záujme nenavrhujú vlastné riešenia, ambíciou slovenskej diplomacie je prispieť k zblížovaniu oboch komunít, pomáhať ich vzájomnému dialógu. Slovensko pritom nemá žiadnu skrytú agendu, neočakáva výhody, ktoré by mu plynuli z jeho sprostredkovateľskej roly, hrá čestne a otvorene a je pripravené pokračovať v tejto úlohe, kým si to budú želať samotní

Vedúca misie UNFICYP Kanadanka Elizabeth Speharová s mjr. Róbertom Szakszonom, dôstojníkom pre médiá a vzťahy s verejnosťou veliteľstva UNFICYP

účastníci bikomunitných stretnutí. Dodajme napríklad, že v dňoch 14. až 17. mája 2009 sa uskutočnilo mimoriadne stretnutie predstaviteľov cyperských politických strán v Bratislave. Symbolicky – po 20 rokoch od iniciatívy Emila Keblúška. A tiež možno dodať, že

„S manželom sa doma o prácu delíme a teraz musím vyriešiť, ako budem rozväzať obe deti na ich krúžky,“ priznala sa rotná Branislava Piliarová, ktorá v misii ešte nebola, no svojho manžela rotmajstra Jozefa Piliara vyprevádzala do misie UNFICYP už druhý raz.“

Každý človek – iný osud, no rovnaký cieľ: profesionálne odvedená služba a bezchybná reprezentácia Slovenska a ozbrojených síl v medzinárodnom prostredí. Ťažisko zodpovednosti je na veliteľovi slovenského kontingentu v UNFICYP podplukovníkovi Rudolfovi Eštokovi: „Vojaci do UNFICYP prichádzajú odborne pripravení na veľmi dobrej úrovni, no zároveň si musia uvedomiť, že sa nemôžu správať ako doma. Vyplyva to z odlišnosti tunajšej mentality, z iných vzťahov medzi mužmi a ženami. Tiež z toho, že každý, aj nechcený prešľap, by mohol vyvolať medzinárodný problém.“ Keď sa ho pýtame, ako zvláda skoro 170-člennú slovenskú jednotku, usmeje sa a povie: „Treba vždy postupovať rozhodne, dôstojne, no aj ľudsky. Dôležité je, aby nikto neutekal z domu pred nevyriešenými problémami, lebo tie by ho tu tak či tak dobehli. Tiež môžem povedať, že ak niektorí vojaci po polovici odslúženého roka sú už tak trochu machri s potrebou ukázať sa, iní, ktorí prišli na misiu tretí či štvrtý raz, sú aj veľmi schopní a zároveň mimoriadne skromní. Je to tak všade, musí sa to vedieť zladíť. Za to, že nás naši nadriadení chvália, sa musím poďakovať tak svojim dôstojníkom a poddôstojníckemu zboru, ako aj všetkým ostatným, ktorí pomáhajú vytváraniu konštruktívnej kamarátskej a zároveň profesionálnej atmosféry,“ ocenil podplukovník Eštok, ktorý sa so svojimi podriadenými maďarskými vojakmi v Sektore 4 dohovoria po maďarsky, so Srbmi prehodí pár viet v ich jazyku, rovnako s Ukrajincami, hoci, samozrejme, celá služobná komunikácia prebieha v angličtine.

Tému pripravil: Pavol Vitko
Foto: autor a Michal Psota

Ten vrtuľník je skoro ako naozaj. Nepochybujem, nikto nečakal, že slovenskí ženisti sú aj konštruktéri vzdušných strojov,“ zasmeje sa s trochou zveličenia podplukovník Hugo Alvarez, veliteľ vrtuľníkovej jednotky v UNFICYP, keď v hangári predstavuje jeden zo stojov svojej flotily. Argentínska jednotka disponuje na Cypre dvoma strojmi Hughes 500 a jedným vrtuľníkom Bell 2012, no tento štvrtý je skutočný originál. Nemá pritom argentínske, ale slovenské výsostné znaky. No nie je to lietajúci stroj, ale model.

Podplukovník. Alvarez, ktorý slúžil ako pilot na Cypre aj v roku 2007, môže porovnávať: „Model vrtuľníka je pre nás veľmi dôležitý, pretože ho pri každej rotácii používajú na výcvik všetci piloti, ako aj náš ďalší letecký personál, čo je spolu 28 ľudí. No nie iba oni, ale aj záchranári či hasiči. Nacvičujeme situácie vrtuľníkového pádu, proces vyslobodzovania posádky, odpojenia elektriny a podobne. Pri rôznych cvičeniach ho používajú aj ďalšie jednotky, ktoré si model spravidla vyvezú do terénu. Keď sme ho nemali, výcvik s riadnymi strojmi bol veľmi obtiažny, pretože lietame úplne každý deň,“ celkom seriózne konštatuje pplk. Alvarez. Vzápätí opätovne s úsmevom krúti hlavou nad vymakaným modelom, ktorý Slováci robili doslova na kolene, ale aj vo voľnom čase. Svojmu účelu slúži od jari 2016.

„Základ tvorí kabína Wolswagenu Golf z tunajšieho autovrakovišťa. Ďalej sme modelovali pomocou sieťoviny, respektíve pletiva proti vtákom, ktoré tvorilo kostru, na ktorú sme nasťovali montážnu penu. Tú sme, samozrejme, museli dotvarovať a vyhladiť, nafarbiť – a tak krok po kroku v priebehu štyroch mesiacov vznikol vrtuľník...“ spomenie veliteľ stavebného družstva rotmajster Emil Penciak, jeden z tých, ktorí sa podieľali na finalizácii modelu. Jeho duchovným otcom, konštruktérom aj hlavným realizátorom v jednej osobe je však hlavný ženista misie UNFICYP podplukovník Pavol Kobík. Keď ho pred necelými dvoma rokmi šéf Military Training Centre požiadal, či by nevedel vytvoriť celkom jednoduchý model vrtuľníka, iste netušil, že napokon vznikne pomaly verná kópia. „Cvičiaci musia presne vedieť ako odstaviť prívod paliva, ako dostať zranených z kabíny, čo robí pri požari a podobne. Aj preto má model elektrický obvod, palubná doska sa tiež podobá tej skutočnej a tvary by mali aspoň trochu pripomínať realitu,“ poznamená s úsmevom slovenský podplukovník. Muž so zmyslom pre detail, ako aj pre riadenie celku, ktorý keď sa do niečoho pustí a zapáli sa pre vec, urobí všetko pre to, aby bola top. A ktorý z pozície hlavného ženistu medzinárodného veliteľstva UNFICYP nedá dopustiť na slovenských ženistov nielen preto, že sú jeho krajanovia.

potlesk za slovenskú iniciatívu už dlhé roky zaznieva aj z najvyšších poschodí OSN či Európskej únie.

Význam vojakov

Samozrejme, Oksana Tomová sa v zmysle vyššie napísaných riadkov nevyjadruje ani k tomu, čo stojí za tým, že túto jar boli medzikomunitné mierové rozhovory načas prerušené. Verí však, že príslušné dohody smerujúce k zjednoteniu ostrova budú nakoniec podpísané. „Ak ale niekto očakáva, že v súvislosti s ďalším uvoľňovaním napätia a s prijatím záverečných dohôd spojených s referendom by bola misia UNFICYP zrušená, ja si myslím, že v tom období to bude práve naopak. Na istý čas bude zrejme ešte posilnená. Po toľkých desaťročiach rozdelenia ostrova to totiž nemusí byť vôbec jednoduché a dnes nevie nikto predvídať, čo sa udeje. Zachovanie poriadku a bezpečnosti bude pre úspešnú realizáciu zjednotenia nevyhnutné a kľúčové. Až neskôr môže byť prítomnosť medzinárodných vojenských síl a policajnej jednotky postupne utlmovaná.“

A čo slovenskí vojaci? Oksana Tomová sa s nimi stretáva často. Na ich adresu nešetří chválou. Oceňuje aj prestížne postavenie

slovenského vojenského kontingentu, ktorý je veliacim v sektore 4. „Cyprus je síce malý ostrov, ale veľmi strategický. Svoje záujmy tu majú aj tak dôležité mocnosti ako sú USA, Ruská federácia, Európska únia či Turecko, takže misia UNFICYP a s ňou i naši vojaci sú vo veľkej pozornosti. O to je dôležitejšie, že zo všetkých strán na nich počúť iba pozitívne hodnotenia.“

Najlepšie stíhačky druhej svetovej vojny

Legendárny Spitfire pilotoval aj najlepší Slovák

Je viacero lietadiel, ktoré by sa dali zaradiť medzi tie najlepšie stíhačky druhej svetovej vojny. Z tohto dôvodu nebude náš nový seriál vo forme nejakého rebríčka, jednotlivé stroje v ňom budeme uvádzať voľne a bez poradia. V prvej časti však nemôžeme predstaviť inú stíhačku ako legendárny Spitfire.

Supermarine Spitfire slúžil od prvého do posledného dňa vojny. Vyvinuli ho ako prepadovú stíhačku na obranu Britských ostrovov, osvedčil sa však v množstve ďalších úloh. Postupne slúžil ako prieskumné lietadlo, ofenzívna stíhačka pri výpadoch nad okupovanú Európu, aj ako stíhací bombardér pri útokoch na pozemné ciele. Používali ho ako nočnú stíhačku a dostal sa aj na paluby lietadlových lodí.

Počas celej vojny dokázal Spitfire neuveriteľnú schopnosť adaptácie. Jeho dve najdôležitejšie verzie, Mk. V a Mk. IX, vznikli ako núdzové dočasné riešenia, ktoré prispôbilibo zo starších strojov, kým nebudú k dispozícii pripravované modernejšie varianty. Nakoniec sa núdzové verzie osvedčili, takže sa vyrábali v najväčších počtoch a chystané dokonalejšie stroje odsunuli do úzadia.

História stíhačky Spitfire sa začala písať v roku 1934, keď konštruktér Reginald Mitchell predstavil prototyp Supermarine Type 224. Tento celokovový jednoplošník bol vôbec prvou stíhačkou, ktorú Mitchell skonštruoval, ale neosvedčil sa. No Mitchell neúspech neodradil a začal pracovať na menšom, ľahšom a aerodynamicky čistejšom lietadle. Výsledkom bol prototyp Spitfire, ktorý absolvoval prvý let 5. marca 1936.

Do začiatku vojny v septembri 1939 dodala firma Supermarine Kráľovskému letectvu (RAF) spolu 306 Spitfirov. Z nich 187 bolo v

operačnej službe v 11 perutiach. Ďalších 71 bolo v záložných jednotkách pripravených nahradiť bojové straty. Dvadsať lietadiel slúžilo na testovacie lety a výcvik a zvyšných 36 ešte pred vojnou odpísali pri nehodách.

Prvý boj

Spitfire počas úvodnej fázy konfliktu nenasadili na kontinente vo Francúzsku, ale držali ich výhradne na obranu Británie. Preto sa prvýkrát stretli s nemeckými lietadlami až 16. októbra 1939. V tento deň sa deväť nemeckých bombardérov Ju 88 pokúsilo napadnúť britské lode. Proti nim vzlietli dve perute Spitfirov a ich piloti dva Junkersy zničili a tretí vážne poškodili.

Omnoho intenzívnejšie nasadenie čakalo na jednotky vyzbrojené týmito stíhačkami po tom, čo Nemecko 10. mája 1940 spustilo blitzkrieg na západnom fronte. Hviezdna hodina prišla po porážke Francúzska, keď sa rozohorela vzdušná bitka o Britániu. V nej RAF disponovala dvomi základnými typmi stíhačiek, okrem Spitfirov to boli robustnejšie a konzervatívnejšie konštruované Hawker Hurricane.

V bojoch dosiahli oba typy približne rovnaký počet vzdušných víťazstiev. Vďaka

vyšším výkonom a menšej siluete, ktorú bolo ťažšie zasiahnuť, mali piloti Spitfirov oproti kolegom v kokpíte Hurricane dvojnásobnú šancu vyviaznuť zo stretnutia s nepriateľom so zdravou kožou.

V bitke o Britániu slúžili dve verzie Spitfirov – Mk. I a Mk. II. Navonok sa líšili iba minimálne, hlavný rozdiel bol v použitých motoroch. Verziu Mk. I poháňal Rolls-Royce Merlin III s výkonom 1060 koní, Mk. II mala Merlin XII s maximálnym výkonom 1140 koní. Maximálna rýchlosť dosahovala 570 km/h. Obe verzie boli vyzbrojené ôsmimi guľometmi kalibru 7,7 mm, aj keď v závere bitky o Britániu sa už experimentovalo aj s výzbrojou kanónmi kalibru 20 mm.

Nastupujú päťky

Po skončení bitky o Britániu sa velenie RAF pripravovalo na to, že na jar 1941 bude čeliť očakávaným novým typom nemeckých lietadiel. Technici pripravovali výrazne

zlepšenú verziu Spitfire Mk. III. Pohonnou jednotkou mal byť Merlin XX s kompresorom s dvomi dýchadlami. Nový motor však bol veľmi komplikovaný a hrozili veľké výpadky vo výrobe stíhačiek. Tieto obavy vyriešil jednoduchší motor Merlin 45 s jedným dýchadlom a výkonom 1515 koní. Jeho namontovaním do draku Spitfire Mk. II vznikla verzia Spitfire Mk. V, ktorá mala pokryť dočasný výpadok výroby. Nakoniec mala také dobré výkony, že verzia Mk. III sa stala zbytočnou a sériovo sa nevyrábala. Spitfire Mk. V používal postupne viacero typov motorov a so všetkými zdokonaleniami a aerodynamickými úpravami stúpila jeho rýchlosť na 597 km/h. Väčšina strojov tejto verzie už niesla štandardnú výzbroj dva kanóny kalibru 20 mm a štyri guľomety kalibru 7,7 mm.

Mk. V už neslúžil len v Británii, ale pomohol vybojovať vzdušnú nadvládu aj v severnej Afrike a na Malte. „Päťky“ pôsobili aj na Ďalekom východe a v Austrálii. V rámci spojeneckých dodávok ich dostal aj Sovietsky zväz, ktorý ich nasadil v tuhých bojoch na južnom sektore

venými chladičmi pod krídlami. Rýchlosť stúpila na viac ako 650 km/h.

Nové „deviatky“ dostala ako prvá 64. peruť a 30. júla 1942 sa prvýkrát stretla s nepriateľom. V dvoch súbojoch zostrelili jej piloti štyri Fw 190. Éra neporaziteľnosti Luftwaffe sa skončila.

Hoci sa v menšom množstve napokon vyrábali aj sedmičky a osmičky, verzia

ru 20 mm a dva guľomety kalibru 12,7 mm. Mohla tiež niesť až tri bomby – pod trupom jednu s hmotnosťou 227 kg a pod každým krídlom po jednej 113-kilogramovej.

Ďalšou dôležitou verziou sa koncom vojny stala Mk. XIV, ktorá mala výkonnejšiu a aj väčší motor Rolls-Royce Griffon. Ten si vyžiadal pomerne veľké úpravy trupu. Štrnástky sa tiež vyznačovali päťlistou vrtuľou. Koncom vojny sa začala používať na niektorých verziách aj kvapkovitá kabína, ktorá zlepšovala výhľad pilota dozadu.

Sériová výroba Spitfirov prebiehala od roku 1938 do roku 1948. Spolu ich vzniklo 20 351. Po vojne slúžili Spitfiere v mnohých štátoch v Európe, Afrike aj v Ázii. Používalo ich aj Československo, ktoré však po roku 1948 takmer všetky predalo do Izraela.

Mk. IX vydržala vo výrobe až do konca vojny. Prešla však viacerými zmenami. Napríklad Mk. IXe mala upravenú výzbroj – dva kanóny kalib-

frontu. V sovietskom letectve však napokon väčšina dodaných Spitfirov slúžila v jednotkách protivzdušnej obrany ako prepadové stíhačky.

Proti Fw 190

Čo sa týka protivníkov, Spitfire Mk. V sa vyrovnal Messerschmittu Bf 109 F. Keď sa však na jeseň 1941 objavila nová nemecká stíhačka Focke-Wulf Fw 190 A, začali piloti RAF ťahať za kratší koniec. Našťastie, riešenie bolo na dosah. Rolls-Royce už pripravoval motor Merlin 45 s dvojitým kompresorom. Ten dostal označenie Merlin 61 a pripravovali sa preň dve nové verzie Spitfirov – špeciálna výšková Mk. VII a „obyčajná“ Mk. VIII. Opäť sa však opakovala situácia ako rok predtým. Nábeh výroby nových verzií by trval prídlho, a preto namontovali nový motor do upraveného draku Mk. V. Vznikla tak núdzová verzia Mk. IX, ktorá sa spočiatku od starších strojov líšila iba dlhším trupom, štvorlistou vrtuľou a upra-

Otto Smik

Na Spitfiroch lietal aj československý pilot v RAF, a to nielen v rámci „našich“ perutí číslo 310, 312 a 313. Dôkazom je Otto Smik, ktorý do Británie utiekol v roku 1940 zo Slovenska. Zostrelil spolu deväť nemeckých lietadiel sám a ďalšie dve v spolupráci. Okrem toho zničil tri lietajúce strely V-1. Stal sa tak najúspešnejším slovenským letcom v RAF. Väčšinu úspechov dosiahol v radoch britských perutí, ale slúžil aj v 310. a v 312. peruť. Napokon sa stal veliteľom 127. perute, ale 28. novembra 1944 zahynul, keď ho pri útoku na pozemné ciele zostrelila protivzdušná obrana.

Text: Miroslav Barič

Turecko robí tanky

Turecká armáda dokončila skúšky nového tanku Altay, ktorý vyvinula domáca firma Otokar. Postupne ich plánuje kúpiť tisíc, pričom cena za kus je približne 5,5 milióna dolárov. Tanky Altay chce turecká armáda kupovať v sériách po 250. Počet nakúpených strojov nakoniec ovplyvní aj aktuálna vojensko-politická situácia v regióne. Turecko má momentálne vyše 300 tankov Leopard 2, 400 Leopard 1, 900 amerických M60, ktoré modernizovali s pomocou Izraela a 1 300 tankov M48. Okrem Leopardov 2 sú všetky staré typy. Altay by ich mal všetky nahradiť. Využíva technológie tanku K2, ktoré Turecko kúpilo od Južnej Kórey. Ten pre zmenu vychádza z amerického M1 Abrams. Preto je aj Altay podobný Abramsu. Výzbroj tvorí kanón kalibru 120 mm, tank používa najmodernejšie elektronické vybavenie.

Rafale dostane štvrtú modernizáciu

Francúzsko získalo dostatočné exportné objednávky pre stíhačky Rafale, aby si mohlo dovoliť ich veľkú modernizáciu. Ide už o štvrtú verziu týchto lietadiel. Prvá verzia F1 bola vybavená iba na vzdušný boj. V roku 2005 sa objavila verzia F2, ktorá už mohla nosiť navádzané bomby. Verzia F3 v roku 2008 rozšírila arzenál použiteľných zbraní, vrátane jadrových. Najnovšia modernizácia na verziu F4 sa zameria na komunikačné schopnosti, najmä s lietadlami cudzích štátov. Dôležitá bude tiež možnosť rýchleho a automatického zdieľania digitálnych dát. Zmeny by sa mali dotknúť aj motorov. Rafale F4 by sa mali v službe objaviť v roku 2025. Vo Francúzsku vstúpili stíhačky Rafale do služby v roku 2001. Postupne ich objednal aj Egypt, India a Katar.

Čína bude mať dve lietadlové lode

Vprístave Ta-lien na severovýchode Číny spustili na vodu novú lietadlovú loď. Do služby by mala vstúpiť v roku 2020. Je to prvá lietadlová loď, ktorú postavili v domácich lodeniciach. Čínske námorníctvo momentálne používa jeden nosič s názvom Liao-ning. Ide o plavidlo pôvodne sovietskej konštrukcie a sesterskú loď ruského Admirala Kuznecova. Po rozpade ZSSR ostala nedokončená na Ukrajine a Čína ju neskôr kúpila a dostavala. Nová lietadlová loď zatiaľ nemá meno. Jej konštrukcia vychádza z Liao-ning, ale mala by byť vylepšená. Pohon nemá byť jadrový, ale parný alebo diesellový. Dĺžka plavidla je približne 300 metrov a kapacita 40 až 50 lietadiel.

Turbovrtuľoví bojovníci proti teroristom

Nigéria chce uzavrieť nákup ľahkých bojových lietadiel A-29 Super Tucano. Dvanásť strojov má pomôcť v boji proti islamskej militantnej skupine Boko Haram. Predaj lietadiel musí najprv schváliť Kongres USA. Obchod za 600 miliónov dolárov bol dohodnutý ešte počas vlády Baracka Obamu, ale deň pred odoslaním na schválenie do kongresu ho pozastavili. Dôvodom bol incident, pri ktorom nigérijské letectvo omylom bombardovalo civilistov. Zahynulo vtedy približne 100 ľudí. Po nástupe Donalda Trumpa sa rokovania o predaji opäť rozbehli. Turbovrtuľové stroje Super Tucano vyrába brazílsky Embraer. V Južnej Amerike slúžia proti pašerákovi drog. Dvadsať kusov kúpil Afganistan. Prvé tam dorazili vlni a veľmi sa proti povstalcovi osvedčili.

A-29 technické údaje

Dĺžka: 11,38 m

Rozpätie: 11,14 m

Max. hmotnosť: 5 400 kg

Max. rýchlosť: 590 km/h

Výzbroj: 2×12,7 mm guľomet v krídlach,
1 550 kg bômb a rakiet
na 5 závesníkoch

Čínska stealth stíhačka

Čína oficiálne oznámila, že nové stíhačky J-20 v marci 2017 vstúpili do služby. Podrobnosti o ich počte či parametroch však stále nie sú známe. Stroj Chengdu J-20 absolvoval prvý let v roku 2011. Uvádza sa, že odvtedy vzniklo osem prototypov, niektoré z nich s výraznými úpravami. Teraz by malo byť podľa niektorých zdrojov v službe päť predseriových kusov. J-20 je stíhačka piatej generácie s vlastnosťami stealth. Má dĺžku 20 metrov a rozpätie 13,5 m. Hmotnosť prázdneho lietadla sa uvádza do 20 ton, maximálna vzletová hmotnosť sa pohybuje okolo 36 ton. Maximálna rýchlosť je 2100 km/h. Na rozdiel od iných konštrukcií Čína neponúka J-20 na export.

Nová puška ruských snajperov

Ruské jednotky začínajú dostávať novú ostreľovačskú pušku Orsis T-5000. Jej testovanie sa začalo v roku 2011 a odvtedy prešla viacerými úpravami, ktorých výsledkom je model T-5000M. Puška má hmotnosť 6,5 kg a hlavň dlhú 660 mm. K dispozícii je v troch verziách – pre

štandardný náboj NATO 7,62×51mm, strelivo 0.300 Winchester Magnum alebo 0.338 Lapua Magnum. Posledné spomínané má kaliber 8,6 mm a podarilo sa s ním dosiahnuť presné zásahy na vzdialenosť viac ako 2 000 metrov. Puška používa zásobník na päť nábojov.

Povstalecký bojovník Vladimír Repčík:

Rodina je najdôležitejšia

„Mínometný granát explodoval len kúsok pri nás. Mňa črepiny nejako obleteli, ale môj dobrý kamarát Ludvík Pivarník z Michaloviec dostal zásah do ruky aj do nohy. Našťastie sa nám ho spod Vlkolínca podarilo transportovať do povstaleckej nemocnice v Korytnici včas. Prežil...“, spomína na jeseň 1944 veterán Slovenského národného povstania Vladimír Repčík, 93-ročný plukovník vo výslužbe.

Ked' 7. apríla pri príležitosti oslobodenia Nového Mesta nad Váhom odovzdal vedúci Oddelenia starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov Ministerstva obrany SR Richard Zimányi v mene ministra obrany Petra Gajdoša pánovi Vladimírovi Repčíkovi Odznak vojnového veterána, spýtali sme sa ho na motiváciu. Čo viedlo neskoršieho leteckého inžiniera k tomu, aby sa vo svojich 18-tich rokoch dobrovoľne prihlásil do povstaleckej armády? „Vedel som, že to čo robím je dobré. To skratka vo vás je, alebo nie je. Po vypuknutí Povstania mi ani nenapadlo, aby som utekal z Ružomberka, kde som pracoval, schovať sa domov do Bošácej.“

Bojové úlohy mladého zámočníka

Vedel čo je to nedostatok. Doma ich bolo šesť súrodencov. O to viac si vážil, keď ho rodičia poslali „do učenia“ do firmy Kovopriemysel Lichardus v Ružomberku. Strojné a stavebné zámočníctvo zvládol na výbornú, preto si ho majiteľ podniku nechal ako zamestnanca. „Pán Lichardus mal nejakých známych vo vláde, takže sme vyrábali napríklad podkovy hádam pre všetky vojenské kone v štáte...“ spomenie. Zároveň dodá: „Po vypuknutí Povstania 29. augusta 1944 nás vojaci vyzbrojili a vystrojili priamo vo firme a v areáli firmy sme mali aj krátky vojenský výcvik.“ Pri rozhovore uvažuje o tom, že azda nikdy v histórii nie je nič iba čierobiele. Vrávi, že majiteľ firmy sa s rodinou pred očakávanými bojmi na Liptove narychlo odišiel schovať do Bratislavy. „Zároveň však pán Lichardus spolupracoval s veliteľom ružomberskej posádky Milošom Veselom. Ten ešte pred Povstaním pripravoval odboj a napokon už 27. augusta 1944 sa s celou posádkou zapojil do národného boja za oslobodenie.“ Pred odchodom mu šéf firmy dal kľúče od firemných skladov so slovami: „Čokoľvek bude major Vesel potrebovať, to mu vydáš. Spoliehame sa obaja na teba, aby tu vo firme nevznikla nejaká anarchia. Je to s ním všetko dohodnuté.“

Časť z úlohy splnil, no nemecká bojová skupina Schäfer prirýchlo, už 6. septembra 1944 obsadila Ružomberok. Slovenskí vojaci ustúpili smerom na Nízke Tat-

ry. „Zaujali sme obranné postavenie v priestore Biely Potok. Major Miloš Vesel, veliteľ obranného úseku ma poveril, aby som pomáhal pri zásobovaní. Najmä smerom od Banskej Bystrice, kde bol vojenským veliteľom mesta Milošov brat Milan. Rozvážal som materiál z banskobystrických vojenských skladov a na Bielom potoku som ho aj vydával. Robil som aj pri zásobovaní potravinami a pomáhal som so zásobovaním vojenskej nemocnice v Korytnici, ktorá sa tam presunula z Ružomberka. Môj strýko tam bol intendant, teda niečo ako správny úradník v hodnosti nadporučík. Boli to tak trochu akoby rodinné návštevy...“ na chvíľku sa usmeje. No v skutočnosti mu do smiechu nebolo. Ústupové boje boli čoraz vyčerpávajúce. Vojakom dochádzali sily aj munícia. To už pôsobil ako spojka medzi veliteľom obranného podúseku Ostrô – Biely Potok – Smrekovica Milošom Veselom a veliteľstvom obrannej oblasti II. V prvej dekáde septembra 1944, po reorganizácii povstaleckej armády, bol Repčíkov veliteľ ustanovený do funkcie veliteľa delostrelectva VI. taktickej skupiny. V. Repčík sa v jej zostave zúčastnil tvrdých obranných bojov. V podstate takmer nespál. Zároveň veľmi ochorel. „V Korytnici mi ešte 28. októbra 1944 stihol poskytnúť pomoc a lieky major MUDr. Bohuš Štekláč, veliteľ povstaleckej nemocnice“. Po rozpustení povstaleckých vojenských jednotiek, na dne so silami a takmer v bezvedomí, zostúpil z hôr. Zachránila ho rodina bývalúca na okraji Ružomberka. Po dvoch týždňoch, keď sa už ako-tak dokázal udržať na nohách, sa na falošnú legitimáciu sa dostal domov do Bošácej.

Tvrdý osud výnimočného veliteľa

„Málokedy som stretol takého výnimočného človeka, akým bol major Miloš Vesel. Som hrdý na to, že som mohol slúžiť v Povstaní práve pod ním. To, čo sa stalo jemu a jeho bratom po vojne bola neúcta a tragédia,“ spomenul jeho bývalý bojovník Repčík. Potom nám vyrozprával príbeh, ktorý sa nenachádza v encyklopédiách. On ho však hovorí preto, lebo treba vedieť pravdu, inak sa história deformuje. O čo išlo? „Na fronte treba vždy udržať disciplínu, inak sa vám zrúti morálka a je koniec. Tak to bolo, keď naša vojenská hliadka prichytila v Bielom Potoku štvoricu darebákov, ktorí sa vydávali za partizánov – no v skutočnosti vo vyludnenej dedine rabovali po domoch. Zastili dvoch mužov a dve ženy, ktoré

Vojaci a partizáni obsadili po začatí odboja v Ružomberku všetky mosty

mali navyše na pažiach pásky Červeného kríža. V každej vojne je za rabovanie iba jeden trest. Aj Miloš Vesel vedel, že ak má udržať morálku, a ak má zároveň udržať čistý štít skutočných partizánov, musí konať. Po poľnom súde nechal organizátora rabovania na futbalovom ihrisku oproti železničnej stanici Biely potok popraviť.“ S pánom Repčíkom potom debatujeme o tom, ako sa rôzni neonacisti a hľupáci snažia očierniť Povstanie práve na príkladoch zlyhaní jednotlivcov, ktorí sa ako supi chceli nadžgať tým, čo nebolo ich, pričom absolútna väčšina partizánov a povstalcov, statočných ľudí, s ich darebáctvom nič nemala.

„Miloš Vesel urobil to, čo v tej situácii urobiť mal,“ uzatvoril veterán. „Je to tak ako hovorí pán Repčík, tá skupina mala na rováši viac – inak sa nedalo. Viem o tom dosť, pretože môjho otca vtedy v Bielom potoku zaradili do poprav-

Na fronte treba vždy udržať disciplínu, inak sa vám zrúti morálka a je koniec!

nej čaty,“ pridala sa k rozhovoru v Novom Meste nad Váhom o generáciu mladší plukovník v. v. Jozef Dvorščák.

„Miloša Vesela, ktorý po potlačení povstania ostal v horách a zastával dôležité funkcie v partizánskych jednotkách, zanedlho po vojne vyhodili z armády. Degradovali ho, dlhé roky pracoval manuálne. Keď po roku 1948 totalitná moc začala terorizovať statočných povstaleckých veliteľov a partizánov, Milana Vesela, Milošovho brata, v roku 1951 odsúdili na 22 rokov väzenia, z ktorých vo väzení strávil štyri. Mirko Vesel, tretí zo súrodencov, bol počas Povstania prednostom Politickej správy veliteľstva 1. československej armády na Slovensku. Bol aj členom povstaleckej delegácie na rokovaníach s exilovou vládou v Londýne a zúčastnil sa aj na rokovaníach v Moskve. V obave pred represáliami v roku 1949 emigroval do Nemecka. „Všetkých troch bratov postupne rehabilitovali a všetkých posmrtné menovali do generálskych hodností,“ poznamenal s výrazom satisfakcie Vladimír Repčík.

Ani sa mi nechce veriť

V polovici apríla 1945 sa Vladimír Repčík dostal z Bošácej do Popradu, kde bol dislokovaný náhradný pluk 1. čs. armádneho zboru. Prihlásil sa do oslobodzovacej armády, chcel bojovať. No nebol ešte celkom zdravý, neprijali ho. Uniforma mu však bola súdená. Od 1. októbra 1945 nastúpil do vojenskej odbornej školy leteckých mechanikov v Liberci. Po tom, ako na vojenskej akadémii vyštudoval stavby a konštrukcie lietadiel, najdlhšie pôsobil ako profesionálny vojak v Leteckých opravovniach Trenčín. Bol aj námestníkom riaditeľa pre kvalitu výroby, vyučoval na Vysokej škole dopravy a spojov v Žiline, spolupracoval s mnohými zahraničnými partnermi. Keď sa ho pýtame, kde sa v ňom berie sviežosť

Štáb VI. taktickej skupiny 1. čs. armády na Slovensku. Jeseň 1944. Sediaci štvrtý zľava plukovník Ján Černek, veliteľ

Stráž na ceste pri Železnom, VI. taktická skupina, ktorej veliteľom delostrelectva bol major Miloš Vesel

Major Miloš Vesel, v SNP veliteľ Vladimíra Repčíka

VI. taktická skupina ustupuje do hôr

a kondícia, odpovedá, že ešte pred pár rokmi, ako 88 ročný, pravidelne plával a zabehol denne aspoň tri kilometre. Teraz je to už trochu horšie, no vždy ráno pravidelne aspoň 15 minút cvičí. Keďže už nemôže šoférovať, kam sa dá, dovezie sa na svojej elektro-trojkolke.

Vladimír Repčík je otcom bývalého riaditeľa súkromnej televízie Vladimíra Repčíka ml., ako aj známej moderátorky Aleny Heribanovej. No nielen preto veľmi dobre vie, čo je verejná mienka, sila médií a sila príkladu spoločenských lídrov. Hovorí: „Niekedý sa mi ani nechce veriť, čo sa to porobilo niektorým ľuďom, znevážujúcich povstalcov, ktorí bojovali za slobodu a trpeli, pričom svoje bludy vyhlasujú za pravdu. A teraz sa nám tá zloba dostala až do politiky. Mrzí ma to. Oni vôbec netušia, čo to bolo, bojovať proti nemeckej presile, a ešte svojimi názormi otravujú vedomie iných. O to som radšej, že vojaci patria k tým, ktorí si naše Slovenské národné povstanie vážia. No najdôležitejšia je aj tak výchova v rodine.“

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a VHÚ - VHA Bratislava

Prezident povýšil generálov

Prezident SR Andrej Kiska 2. mája vymenoval jedného nového brigádneho generála Ozbroyených síl SR a dvoch povýšil do vyšších generálskych hodností. Riaditeľa Vojenského spravodajstva generálmajora Jána Balciara povýšil do hodnosti

generálporučík. Národného riaditeľa pre vyzbrojovanie – generálneho riaditeľa Sekcie modernizácie a podpory Ministerstva obrany SR brigádneho generála Daniela Zmeka povýšil do hodnosti generálmajor. Zástupcu veliteľa Pozemných síl Ozbroyených síl Slovenskej republiky plukovníka Karola Navrátila prezident vymenoval do hodnosti brigádneho generála. Podľa prezidenta a hlavného veliteľa Ozbroyených síl SR je povýšenie a vymenovanie ocenením doterajšieho pôsobenia a práce pre ozbrojené sily. Za dôveru a česť v mene všetkých troch generálov poďakoval brigádny generál Navrátil.

Foto Michal Psota

Nový dekan leteckej fakulty

Štátny tajomník MO SR Marián Saloň sa 11. mája zúčastnil na slávnostnej inaugurácii nového dekana Leteckej fakulty Technickej univerzity (TU) v Košiciach, ktorým sa stal doc. Ing. Stanislav Szabo, PhD, MBA. Nový dekan je bývalý profesionálny vojak, podplukovník v. z. a pred vyše desaťročím pôsobil na MO SR ako generálny riaditeľ sekcie obranného plánovania a manažmentu zdrojov. Od roku 2014 bol vedúcim Ústavu leteckej dopravy Českého vysokého učení technického v Prahe. Okrem toho vyučoval aj na

Katedre manažmentu leteckej prevádzky Leteckej fakulty TU, ktorú pred 12 rokmi spoluzakladal a kde bol aj prodekanom. Letecká fakulta TU spolupracuje s Ozbroyenými silami SR a s Akadémiou ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši pri príprave budúcich vojenských pilotov a leteckého personálu.

(pv)

Foto LF TU

Humanita, pomoc, spolupráca

Humanitárnu pomoc zo Slovenska pre obyvateľov v hmotnej núdzi v Bosne a Hercegovine iniciovali slovenskí vojaci pôsobiaci v operácii EUFOR ALTHEA spolu s duchovnými ekumenickej pastoračnej služby z rezortov ministerstva obrany, vnútra a spravodlivosti SR. Koordinovalo ju Ústredie ekumenickej

pastoračnej služby v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch, ktoré zorganizovalo zbierku šatstva a zabezpečilo dodanie hygienických a zdravotníckych balíčkov. Ministerstvo vnútra SR vyčlenilo spacie vaky, deky a zabezpečilo prepravu. Zástupcom Červeného kríža vo Višegrade a Han Pijesak 11. a 12. mája odovzdali pomoc v celkovej hodnote prevyšujúcej 19 000 eur. Slovenskí vojaci vo Višegrade, ktorí viacero rokov pomáhajú tamojším obyvateľom, vyjadrili túžbu prispieť k šíreniu dobrego mena Slovenska aj formou vystúpenia folklórneho súboru. A tak folklórny súbor Ľubovňan na 14. ročníku medzinárodného folklórneho festivalu 12.-13. mája vo Višegrade prezentoval slovenskú kultúru. Pri tejto príležitosti odovzdali aj finančný dar z prostriedkov Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ktorý umožní vystúpenie folklórneho súboru Bikavac z Bosny a Hercegoviny na Slovensku.

Text: M. Petrula, LOT Višegrad
foto LOT Višegrad

Cvičili aktívne zálohy

V Ženijnom prápore Sereď sa uskutočnil prvý výcvik aktívnych záloh. Na slávnostnom nástupe sa 16. mája zúčastnil minister obrany Peter Gajdoš so zástupcom náčelníka generálneho štábu genpor. Pavlom Mackom. V rámci pilotného projektu cvičilo 37 aktívnych záložníkov, z toho 24 vojakov bývalej povinnej základnej služby a päť absolventov dobrovoľnej vojenskej prípravy. V prípade potreby ich bude možné

Fire Rescue 2017

Vo výcvikových zariadeniach Centra výcviku Lešť sa v dňoch 24. – 28. apríla uskutočnilo medzinárodné cvičenie Fire Rescue 2017. Riadiaci cvičenia náčelník logistiky veliteľstva vzdušných síl plukovník Slavomír Milde zdôraznil, že hlavným cieľom bolo precvičiť a zosúladiť činnosť zasahujúcich hasičských družstiev pri vykonávaní špeciálnych činností a záchranných prác počas zásahov.

nasadiť pri živelných pohromách a kalamiťách. Výcvik sa konal od 15. do 26. mája aj na ženijnom cvičisku Váh.

Foto: Ivan Kelement

Cvičenie malo medzinárodný rozmer. Zúčastnili sa na ňom aj príslušníci najmä hasičských leteckých jednotiek Armády Českej republiky. S hasičmi našich vzdušných síl si vymenili praktické skúsenosti a postupy pri zásahoch. Cvičenie pomohlo prehľbiť schopnosť veliteľov zásahov pri velení a riadení a vytváraní štábu zásahu. Precvičilo súčinnosť zasahujúcich hasičských družstiev a záchranných zložiek počas zásahov s hromadným postihnutím osôb. Účastníci si vymenili skúseností pri odstraňovaní následkov nevojenských hromadných nehôd, živelných katastrof a ekologických havárií za účasti zložiek Integrovaného záchranného systému MV SR.

Spoločne museli zvládnuť následky pádu lietadla do obytnej zóny, prehľadli si návyky a postupy pri zásahu v požiarnych domoch a skladišku. Ale napríklad aj odstraňovanie následkov hromadného nešťastia na železnici a nehody cisterny prevážajúcej nebezpečnú látku. Pád vrtuľníka Mi 24 do dopadovej zóny leteckej strelnice preveril pripravenosť všetkých zasahujúcich. Počas cvičenia plnili spoločne úlohy vojenskej i civilnej zdravotníckej služby. Úradu hlavného lekára a Rýchlej zdravotnej pomoci Bratislava. V úlohe figurantov s nasadením pôsobili študenti banskobystričkej Slovenskej zdravotníckej univerzity. Slovenskí a českí vojenský hasiči mali vzácnu reálnu možnosť precvičiť a zosúladiť si spôsobilosti pri podpore lietadiel v núdzi zo strany hostiteľskej krajiny.

Text a foto: Jozef Žiak

● Historický odkaz generála M. R. Štefánika si 4. mája pripomenuli aj príslušníci mierových síl OSN SLOVCON v operácii UNFICYP v cyperskej Famaguste, v tábore, ktorý nesie jeho meno. Príslušníci SLOVCON slávnostne nastúpili pri pamätníku M. R. Štefánika na veliteľstve Sektoru 4. Po tónoch národnej hymny a položení venca k pamätnej tabuli major Vladimír Smolej vyzdvihol osobnosť M. R. Štefánika a poukázal na jeho zásluhy o Slovensko.

● Veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia vyhlásil výber profesionálnych vojakov do žilinského 5. pluku. Uskutoční sa formou sústredeného výcviku jednotky v termíne 14. - 23. augusta pre bojový úsek, 14. - 17. augusta pre zabezpečovací úsek (oddelenie logistiky, oddiel podpory velenia, rota špeciálneho spojenia, obväzisko) v priestoroch 5. pluku špeciálneho určenia.

● Úrad hlavného lekára v spolupráci s veliteľstvom vzdušných síl v dňoch 25. - 26. apríla zorganizoval v Bratislave medzinárodný workshop Wildlife Hazard Management and Flight Safety. Zástupcovia ôsmich krajín NATO prezentovali národné postupy v oblasti biologickej ochrany letísk. Zúčastnené krajiny sa dohodli na štandardoch, využívaní technických prostriedkov na sledovanie migrácie vtáctva v reálnom čase a na vytvorení informačnej siete medzi jednotlivými krajinami.

● Siedmy ročník súťaže O najlepšieho delostrelca PS OS SR sa konal v Simulačnom centre Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši 24. - 28. apríla. Zúčastnilo sa na ňom 33 delostrelcov z 1. a 2. mechanizovanej brigády aj hostia z 13. delostreleckého pluku Jince (ČR). Prvé miesto a putovný pohár získal npor. Peter Kalna z rmo Rožňava. Na druhom skončil npor. Marcel Leferovič zo shdo Michalovce a tretie obsadil npor. Peter Bystriansky z 12. mpr Nitra.

● Národná rada Slovenskej republiky vyslovila súhlas s vyslaním desiatich príslušníkov Vojenskej polície do operácie EUNAVFOR MED Sophia v Stredozemnom mori. Vojenská policajti budú v operácii plniť úlohy zásahového tímu lode pod velením Nemeckej spolkovej republiky, a to v rámci dvoch rotačných období v trvaní 6 mesiacov. Ich vyslanie do operácie sa predpokladá v auguste 2017.

● V martinskom Stredisku CIMIC a PSYOPS sa od 2. do 12. mája uskutočnil výcvik odborníkov CIMIC pod vedením príslušníkov CIMIC Centra Nienburg, Nemcko. Pilotný projekt vyplynul zo slovensko-nemeckých expertných rozhovorov v novembri 2016 v Liptovskom Mikuláši. Na výcviku sa zúčastnili aj príslušníci AČR.

● Triedne skúšky pilotov, riadiacich letovej prevádzky a riadiacich bojového použitia na 1. a 2. triedu príslušníkov podriadených útvarov vzdušných síl sa uskutočnili 5. mája v priestoroch veliteľstva VS. Zúčastnilo sa na nich sedem pilotov a dvaja riadiaci letovej prevádzky z vrtuľníkového, taktického a dopravného krídla.

● Viac než tri desiatky vojakov budú nasadené do operácie Resolute Suport v Afganistane. V martinskej základni výcviku a mobilizačného doplnovania sa s nimi 18. mája rozlúčili štátny tajomník Róbert Ondrejcsák, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim a veliteľ Pozemných síl OS SR generálmajor Jindřich Joch. Zároveň privítali vojakov, ktorí sa vrátili z pôsobenia v jednotke nasaditeľného modulu KIS.

Bezhlavý útok Južanov pri Gettysburgu

Slávne bitky histórie Gettysburg

Stalo sa tradičným mýtom, že príčinou americkej občianskej vojny (1861 – 1865) bolo vyvrcholenie rozporov medzi americkým poľnohospodárskym Juhom, žijúcim v podstate z práce otrokov, a priemyselným Severom, odkázaným čoraz viac na voľnú pracovnú silu, a teda zrušenie otroctva. Dôvody však boli oveľa zložitejšie.

Juh proti Severu

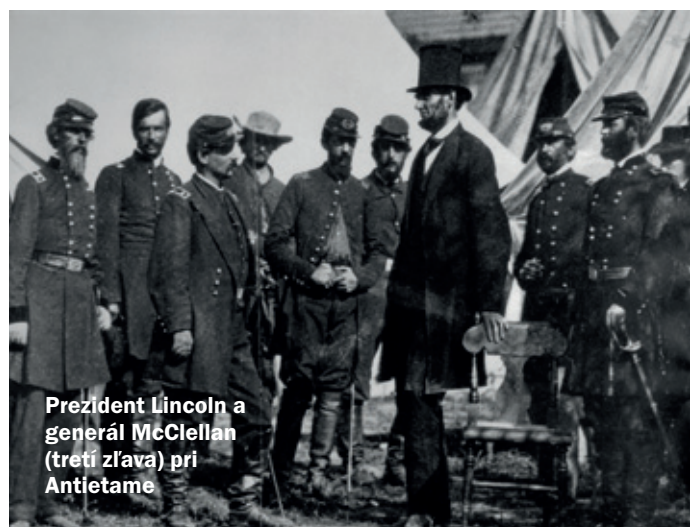
Spojené štáty americké (USA) vznikli po vojne za nezávislosť (1775 – 1783) z 13 britských kolónií a sila jednotlivých štátov bola spočiatku väčšia než právomoci federálnej vlády. To zmenila nová ústava z roku 1789, ktorá posilnila postavenie Washingtonu. V roku 1860, kedy sa situácia vyhrotila, mali USA už 33 štátov. Štáty na juhovýchode však čoraz dôraznejšie žiadali väčšiu autonómiu a nižšie dane i vývozné clá, pretože profitovali najmä z vývozu bavlny. Centralistická vláda razila opačnú tendenciu, a tak prišlo k neriešiteľnému sporu, ktorý vyústil do rozdelenia. Že otroctvo, ktoré zrušili až v roku 1863, nebolo kľúčové, potvrdil aj prezident Lin-

coln slovami: „Mojím prvoradým cieľom je boj za záchranu Únie. Nejde mi o obranu ani o likvidáciu otroctva.“

Od Únie sa postupne odtrhlo sedem „otrokárskych“ štátov. Ako prvá Južná Karolína v decembri 1860 a začiatkom nasledujúceho roka aj Mississippi, Florida, Alabama, Georgia, Louisiana a Texas. Keď prezident Lincoln v apríli 1861 vyhlásil vojnu, pridali sa k nim ďalšie štyri štáty – Virginia, Arkansas, Severná Karolína a Tennessee. Tento spolok „rebelov“, hoci do neho oficiálne nevstúpili, vďaka náladám väčšej časti obyvateľstva podporovali aj Missouri a Kentucky. Hlavným mestom Konfederácie sa stalo Montgomery (Alabama), potom od 29. mája 1861 Richmond

(Virginia) a napokon od 3. apríla 1865 až do kapitulácie 9. apríla 1865 Danville (Virginia).

V tom čase sa doprofilovali aj dve dodnes najsilnejšie americké politické strany – Demokrati, podporujúci Juh, a Republikáni stojaci na strane Severu. Z hľadiska medzinárodných vzťahov sa žiada dodať, že Juh aj materiálne, hoci neoficiálne, podporovali Veľká Británia, Francúzsko a Španielsko, pamätajúc na straty, ktoré im v severnej Amerike spôsobil Washington. Severu naopak „fandili“ zvyšné európske mocnosti, najmä Rakúsko, Prusko, Švédsko a Rusko, hoci zostane paradoxom, že v Rusku nevoľníctvo (vlastne otrokársky systém) zrušili až v roku 1861...

Prezident Lincoln a generál McClellan (tretí zľava) pri Antietame

Generál Armistead s klobúkom na šabli vedie vojakov proti delám

Najväčšia vojna v Amerike

Tento doteraz najväčší vojnový konflikt na území amerických subkontinentov sa začal po tom, čo 12. apríla 1861 Južania delostrelecky prepadli pevnosť Fort Sumter pred prístavom Charleston (Južná Karolína). Prezident Lincoln 15. apríla požiadal Kongres o mobilizáciu 75 000 dobrovoľníkov a to bol začiatok vojny. Dobrovoľníkov sa údajne prihlásilo až 500 000, čo je zrejme prehnané, pretože nadšenie pre vojnu na Severe nebolo až také veľké. A postupne ešte klesalo, pretože sily Únie v prvých fázach vojny neboli príliš úspešné.

Pred vojnou bol pomer počtu obyvateľov Juhu a Severu zhruba 1 : 2 a tomu zodpovedal i pomer síl armád – 1 064 000 k asi 2 200 000 vojakom. Prevaha Severu v zbrojárskej výrobe bola dokonca 30-násobná! Zdalo sa teda, že Únia si so separatistami hravo poradí. To sa však nestalo, pretože Konfederácia získala oveľa lepších veliteľov a jej vojská mali vysokú podporu obyvateľstva.

Prvá väčšia bitka sa odohrala 21. júla 1861 pri Bull Run (Južania hovorili o Manassase). Skončila sa nerozhodne, ale ústup Unionistov sa napokon zvrhol na útek, takže vlastne prehrali.

V rokoch 1862 a 1863 nasledovali ďalšie nepresvedčivé úspechy až neúspechy Únie pri Shilohu, Fredericksburgu, Antietame či Chancellorsville a Sever sa dostal do krízy. Už v apríli 1862 Konfederácia zaviedla povinné odvody do armády a v roku 1863 to musel urobiť aj Lincoln. Obrat vo vojne nastal až začiatkom júla 1863 a jeho symbolom sa stal pensylvánsky Gettysburg.

Vojvodcovia a ich vojská

V roku 1861 sa hlavným veliteľom armády Únie, priamo podriadeným 16. prezidentovi USA Abrahamovi Lincolnovi, stal nie príliš vojensky zdatný generálmajor George B. McClellan, ktorého pred Gettysburgom vystriedal generál George G. Meade. Ani ten nevynikal genialitou a nedokázal využiť ústup Južanov od mesta, hoci mal vyše 100 000 vojakov tzv. Potomackej armády a výraznú prevahu. Časy skvelého vojvodu generálporučika Ullyssesa S. Granta ešte len mali prísť.

Za prezidenta Konfederácie v roku 1860 zvolili absolventa vojenskej akadémie

West Point Jeffersona F. Davisa a hlavným veliteľom jej armády od začiatku vojny až do jej konca bol vynikajúci taktik generál Robert E. Lee, ktorému pri Gettysburgu na čele armády asi 75 000 vojakov ako divízni veliteľia podliehali generáli Longstreet, Pickett, Hill, Armistead a ďalší.

Výzbroj

V americkej občianskej vojne sa bojovalo veľkou paletou pechotných, ale aj delostreleckých zbraní. Z nich treba spomenúť poľné delá a dobývacie húfnice kalibru 4,4 palca (asi 120 mm), mažiare kalibru 13 palcov (asi 330 mm) či pevnostné delá kalibru až 15 palcov (cca 380 mm).

Popri puškách a mušketach, perkusných a neraz dokonca kresadlových predovkách, sa však najmä na strane Seve-

Generál Meade pri Gettysburgu zvíťazil, ale neoslňoval

ru už objavili i moderné opakovačky na pevné náboje, a to pušky Henry M 1860 kalibru .44 (cca 11,2 mm) s trubicovým zásobníkom na 16 nábojov pod hlavňou a karabíny Spencer M 1860 kalibru .52 (cca 13,2 mm) s trubicovým zásobníkom na 7 nábojov v pažbe. Úplný prevrat na pechotných bojiskách, ale aj vo výzbroji lodí, spôsobili guľomety Gattling M 1862 s rotujúcim zväzkom 6 hlavní kalibru .45 (11,43 mm), strieľajúce kadenciou až 200 výstrelov za minútu!

Opakovačky Henry (hore) a Spencer boli v tom čase bezkonkurenčné

Hrozy gettysburského bojiska na jednej z prvých fotografií

Gettysburg

V lete 1863 prenikli vojská generála Leeho hlboko na územie Únie a obchvatom zo severu chceli dobyť Washington. Nepochodili, a preto zamierili na Harrisburg, dôležitý dopravný uzol. Jeden z Leeho divízných veliteľov generál Hill však zistil, že v pensylvánskom Gettysburgu sa nachádza veľký sklad obuvi a rozhodol sa ho získať, pretože jeho vojaci už bojovali takmer bosí. V uliciach mesta Južania 1. júla 1863 narazili na dve jazdecké brigády Únie, ktoré ich zablokovali. Keď sa to Lee dozvedel, poslal Hillovi okamžite posily, a tak prinútil Severanov prijať boj.

Generál Meade obsadil výšiny nad mestom a čakal. Neustále prisúval posily, takže mal početnú prevahu i prevahu v moderných pechotných zbraniach a delostrelectve a každý útok na svoje pozície krvavo odrazil. Naopak, oveľa schopnejší generál Lee podcenil nepriateľa a vrhol proti Severanom stále nové jednotky. Legendárnym sa stal generál Armistead, ktorý si v tretí deň bitky na šablňu napichol vlastný klobúk a viedol vojakov proti delám. A delá ho aj zabili...

V tretí deň bitky 3. júla podvečer, keď už jeho straty boli neúnosné, rozhodol sa generál Lee ustúpiť a urobil to majstrovsky. Odpútal sa od Gettysburgu nielen so všetkými vojakmi, ktorí prežili, vrátane ranených, ale aj so zajatcami, a Meade mu v tom nedokázal zabrániť. Lee pri ústupe stratil iba dve delá, ale, ako sa ukázalo neskôr, zrejme i celú vojnu.

Epilóg

Bitka pri Gettysburgu bola jednou z najdôležitejších bitiek americkej občianskej vojny. Sever ju so stratami vyše 23 000 vojakov (zabitých, zranených a zajatých) vyhral, pretože prinútil Južanov definitívne odísť z územia Únie. Konfederáčna armáda stratila až 28 000 vojakov a keďže bola o štvrtinu menšia, malo to pre ňu zdrvivý účinok. Hovorí sa, že keby generál Lee pri Gettysburgu zvíťazil, Veľká Británia, ba aj Francúzsko, by americký Juh pravdepodobne oficiálne uznali a dejiny západnej pologule by sa určite vyvíjali inak. „Keby“ však do histórie nepatrí...

Potlesk nad riekou Ammer

„Štábný nadrotmajster Miroslav Dulaj je jedným zo strategických vodcov tejto školy, jeho mladosť ho robí hladným po úspechu, no zároveň jeho inteligencia a entuziazmus prevyšujú jeho vek, takže sa v nasledujúcich dvoch rokoch teším na spoluprácu,“ povedal na adresu nového veliaceho poddôstojníka v NATO škole v nemeckom Oberammergau plukovník Timothy E. Dreifke, nový veliteľ školy.

V stredu 17. mája sa prvý raz v 64-ročnej histórii stal veliacim poddôstojníkom školy profesionálny vojak z krajín bývalého východného bloku. Šbnrtm. Miroslav Dulaj (38) z Ozbrojených síl Slovenskej republiky vystriedal na tejto prestížnej pozícii šbnrtm. Johna Linnerbanka z Holandskej kráľovskej armády (58). Plukovník Timothy E. Dreifke (47) zo Vzdušných síl USA prevzal funkciu veliteľa školy od amerického námorného kapitána Scotta Butlera (50).

Dívok a disciplína

„Mal som také dosť divoké chlapčenské detstvo, takže mama bola aj rada, keď som sa rozhodol, že pôjdem na vojenskú strednú školu. Pomohlo to, svoju energiu som za pomoci veliteľov dokázal zdisciplinovať – a vojakom som rád,“ s úsmevom spomenie šbnrtm. Dulaj, ktorý uniformu oblieka od svojich 14 rokov. Rodák z Martina v roku 1997 maturoval na Vojenskej strednej škole v Liptovskom Mikuláši. Odvtedy nosí na výložkách odznak spojára. Začínal ako veliteľ rádioreléového družstva. Po roku velil čate. Do misie UNFICYP už odchádzal v pozícii logistu (2003 až 2005) a v operácii ATHEA v Bosne a Hercegovine šefoval našim poddôstojníkom (2013 – 2014). Pôsobil v rámci vojenského školstva v štruktúrach medzinárodných vojenských kurzov JSOC a ISOC v Národnej akadémii obrany v Liptovskom

Štábný nadrotmajster
Miroslav Dulaj

Mikuláši (2005 – 2009), v rámci síl výcviku a podpory bol veliaci poddôstojník spoločnej logistickej podpornej skupiny v Trenčíne (2012 – 2013) a vo vzdušných silách bol veliaci poddôstojník brigády velenia, riadenia a prieskumu vo Zvolene (2014 – 2015). Školy či kurzy absolvoval v Nemecku, Veľkej Británii, Českej republike, Turecku, USA, aj na Slovensku. Aj vďaka dynamike a rôznorodosti

svojej služby sa prepracoval na vysokú medzinárodnú pozíciu. Práve v tomto duchu ho ocenil Scott Buttler, jeden z tých, ktorí stáli za jeho vymenovaním: „Veliaci poddôstojník Dulaj je síce relatívne mladý, ale bohatou vojenskou kariérou v slovenských ozbrojených silách aj v zahraničí, kvalitným vzdelaním, osobnostnou integritou, pokojným prístupom k riešeniu problémov a nadnárodným cítením patrí k nastupujúcej generácii nových aliančných poddôstojníckych lídrov. Je na správnom mieste.“

V Škole NATO v Oberammergau absolvovalo od roku 1953 rôzne vzdelávacie programy viac ako 200-tisíc dôstojníkov, poddôstojníkov a zamestnancov z aliančných krajín a ďalších štátov či spolupracujúcich organizácií. Vlni sa približne 10-tisíc študentov z 81 krajín vzdelávalo v 110 kurzoch. Zo Slovenska ich bolo 107. V inštitúcii pracuje 160 ľudí z 21 krajín.

Prekvapenie menom Miroslav

Na výberovú pozíciu veliaceho poddôstojníka NATO školy v Oberammergau sa nemôže prihlásiť. Nemôžu vás tam ani nijako priamo delegovať. Najskôr vás musí nominovať do širšieho výberu niekto z rozhodujúcich funkcionárov školy alebo aliančných veliteľstiev. Šbnrtm. Dulaja zo širšieho výberu napokon prekvapujúco posunuli až do užšieho trojčlenného finále. V ňom začínal z najnižšej pozície – a v hre boli spolu s ním jeho priami nadriadení. Švajčiar šbnrtm. Martin Gut je v Oberammergau riaditeľ odboru poddôstojníckych kurzov a Holanďan šbnrtm. Henry Bethlehem je jeho zástupca. Miroslav bol „len“ veliteľ jedného z poddôstojníckych kurzov. „Od septembra 2015 som v Škole NATO velil kurzu, ktorý oboznamoval aliančných poddôstojníkov so základnými úlohami, históriou, zmluvnými väzbami či transformačnými krokmi NATO. Bol som aj riaditeľom kurzu zameraného na boj s korupciou. Mal som prednášky týkajúce sa budovania integrity vojenských jednotiek určené plukovníkom. Vlni som prevzal zodpovednosť ako projektový manažér za kurz, v rámci ktorého sme boli školiť veliteľov a veliacich poddôstojníkov na úrovni brigády na Ukrajine.“

Ak aj vás bude zaujímať, kto prvý ho na túto pozíciu nominoval, až v ostatných dňoch sa pohľady upreli na šbrnrm. Johna Linnenbanka, Dulajovho predchodcu vo funkcii. Mimoriadne rešpektovaného holandského a aliančného vojaka, ktorý od 16 do 58 rokov slúžil v 18 dislokáciách, pričom až dve desaťročia bol nasadený v zahraničí. Vráťane Afganistanu, Bosny a Hercegoviny či Nemecka. „Miroslav je zdravo sebavedomý, má dobrý prístup k ľuďom, je odhodlaný a cením si aj jeho morálnu integritu. Predstavuje novú generáciu poddůstojníkov, ktorú transformujúca sa Aliancia potrebuje,“ zdôvodnil pre nás svoj návrh. Dá sa povedať, že šbrnrm. Linnenbank svojim odporúčaním predznamenal na tejto pozícii tak trochu zmenu tradície. Dovtedy boli do funkcie veliaceho poddůstojníka Školy NATO menovaní zväčša vojaci na vrchole kariéry a pred odchodom do zálohy. Plukovník Timothy Dreifke ako veliteľ školy však zmenu víta: „Mal som šťastie, že som mohol vykonať osobné pohovory so štábnymi nadrotmajstrami, ktorí spĺňali podmienky na funkciu veliaceho poddůstojníka. Hneď mi bolo jasné, že Miroslav bude najlepšia voľba. Je na ceste hore a bude robiť úžasné veci pre školu a tým aj pre NATO. Je to jedinečná osobnosť, výborný vojak.“

Plody poddůstojníckeho úsillia

„Ustanovenie štábného nadrotmajstra Dulaja do pozície veliaceho poddůstojníka Školy NATO v Oberammergau je ocenením nielen jeho kvalitnej práce, ale je to aj dôkaz úspešného etablovania sa poddůstojníkov OS SR v aliančných štruktúrach a zároveň výsledok podpory poddůstojníckeho zboru zo strany vedenia Ministerstva obrany SR a generálneho štábu našich ozbrojených síl“, uviedol hlavný poddůstojník OS SR šbrnrm. Vladimír Beluš. Ocenil, že pozvanie na slávnostný akt v Oberammergau prijal aj veliaci poddůstojník Národnej gardy štátu Indiana štábný nadrotmajster James Gordon: „Práve s Národnou gardou Indiany sme pri budovaní nášho poddůstojníckeho zboru veľmi intenzívne spolupracovali. Úspech na medzinárodnom poli sme dosiahli aj vďaka našim priateľom.“

Štábný nadrotmajster Vladimír Beluš sa pri príležitosti slávnostnej výmeny pozícií v NATO škole v Oberammergu stretol aj s veliacimi poddůstojníkmi z viacerých krajín Aliancie, vrátane amerického štábného nadrotmajstra Jacka Johnsona Jr., hlavného poddůstojníka veliteľstva NATO pre transformáciu v Norfolku. Tiež s chorvátskym štábnym nadrotmajstrom Davorom Petekom, hlavným poddůstojníkom operačného veliteľstva spojených síl v Európe v Monse a štábnym nadrotmajstrom Crispianom Addingtonom, veliacim poddůstojníkom veliteľstva vojsk USA v Európe v Štutgarte. „Nemôžem dodať nič iné, len že som hrdý. Verím, že tento úspech bude aj motiváciou pre všetkých poddůstojníkov našich ozbrojených síl,“ dodal so zrejším uspokojením a satisfakciou v hlase šbrnrm. Beluš.

Slávnostná výmena veliteľov a veliacich poddůstojníkov

Miroslav Dulaj s mamou, manželkou a deťmi

Plk. T. Dreifkemu a šbrtm. M. Dulajovi blahoželá šbrtm. V. Beluš

Svadobný pochod

„Toto je dôležitý moment nielen pre mňa, ale aj pre celý slovenský poddůstojnícky zbor, pretože v krátkej 12-ročnej histórii, odkedy máme plne profesionálnu armádu a začali sme budovať modernú štruktúru poddůstojníckeho zboru, sa už nemusíme iba učiť, ale v mnohom sme už aj príkladom pre ostatných aliančných partnerov,“ povedal hrdý šbrnrm. Dulaj. Zdravo sebavedomý muž, z ktorého cítiť „vojenčinu aj človečinu“, si s chuťou zahrá hokej, obľubuje aj ďalšie športy a má rád folklór i hudbu. Tak ako úprimne slúži v uniforme, rovnako sú stredobodom jeho života manželka a ich dve deti. „Keď som odchádzal do Bosny, syn mal deväť mesiacov, dcéra tri

roky. Mám výbornú manželku, ktorá chápe moju vojenskú službu a je mi oporou.“

Áno, bolo cítiť, že jeho slová vychádzajú zo srdca, keď vo svojom nástupnom prejave pred generálmi NATO a najvyššími poddůstojníkmi Aliancie ďakoval za podporu tak Ozbrojeným silám Slovenskej republiky, ako aj svojej manželke Oľge. Keď dodal, že 17. máj pre neho nebude iba spomienkou na vymenovanie do doteraz najvyššej vojenskej funkcie, ale už 9 rokov je to pre neho aj deň výročia ich svadby, čo považuje ako vojak aj manžel za úžasný symbol, nad riekou Ammer v podhorí nemeckých Álp sa na nástupišti školy v Oberammergau ozval ten najsrdečnejší potlesk.

Text a foto: Pavol Vitko

Prázdniny pre naše deti

Hurá, prázdniny! Už opäť sa blížia a ako vždy potešia najmä školákov. Pre rodičov znamenajú predovšetkým prichádzajúce starosti: ako zabezpečiť starostlivosť o svoje ratolesti, kým sme v práci.

Ministerstvo obrany a Ozbrojené sily SR sú rodičom dlhodobo nápomocné pri starostlivosti o ich deti aj počas voľných školských dní. Od svojho vzniku pripravujú pre ne rôzne tábory či podujatia.

Letná detská rekreácia

Od roku 2003 pravidelne každý rok poskytuje Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia letnú detskú rekreáciu v rekreačných zariadeniach HOREZZA, a. s. – Hotel Granit Smrekovica a Hotel Granit Zemplínska Šírava. V hoteli Granit Smrekovica sa uskutočňujú dva turnusy. Prvý organizuje Vikariát Ordinariátu OS SR a druhý rekreačné zariadenie HOREZZA, a. s. Účastníkom tejto letnej rekreácie môže byť nezaopatrené dieťa vo veku 7-16 rokov, a to dieťa profesionálneho vojaka, štátneho zamestnanca a zamestnanca pri výkone práce vo verejnom záujme ministerstva obrany, ako aj zamestnanca, ktorý je poberateľom dôchodku z výsluhového zabezpečenia či vojnového veterána alebo veterána protikomunistického odboja. O ďalších službách sociálneho zabezpečenia, či už je to kúpeľná alebo rekreačná starostlivosť, o domácej a zahraničnej rekreácii i preventívnej rehabilitácii sa viac dozviete na webovom sídle www.vusz.sk. Nachádzajú sa tu informácie aj o rodinnej i detskej rekreácii, tlačivá, prehľad nevyu-

žitých poukazov. Taktiež sú k dispozícii ďalšie potrebné informácie ako postupovať pri predkladaní žiadostí o pridelenie poukazu, ktoré získate v príslušnom Metodickom usmernení riaditeľa Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia o poskytovaní rekreácie.

Pod patronátom ordinára

Začiatky organizovania detských táborov vojenskými kaplánmi Ordinariátu siahajú k osobe vojenského dekana Stanislava Šverhu z Akadémie OS SR v Liptovskom Mikuláši, ktorý v roku 1999 urobil prvý letný detský tábor iba pre deti vojakov akadémie v rezortnom zariadení Kalenik. Postupne do podobných aktivít zapájali deti vojakov z iných útvarov aj ďalší vojenský kapláni. Oblúbené boli detské tábory vzdušných síl, ktoré na Liptove organizoval dekan a podplukovník Míchál Štang, ktorý tragicky zahynul pri výkone služby. Keď už Kalenik nestačil, v roku 2001 prišla ponuka organizovať detský tábor v rezortnom zariadení na Zemplínskej šírave. Od roku 2004 po vzniku Ordinariátu sa organizoval letný detský tábor v priestoroch Smrekovice. V súčasnosti samotnú realizáciu a zabezpečenie detského tábora vykonávajú dvaja vojenský kapláni v koordinácii s vedením hotela Granit Smrekovica, ako aj za pomoci vybraných animátorov a vojenského zdravotníka. Zo strany vojenských kaplánov, animátorov a zdravotníckych je vyhradený čas pre deti 24 hodín denne. Pre deti sú pripravené zábavné i poučné spoločné hry, karneval, detská diskotéka, športové súťaže, výlety do prírody, spoločný výlet, jazdy na koni aj táborové prekvapenie. Samozrejmosťou súčasťou táborov je aj zdravotnícka starostlivosť poskytovaná profesionálnou zdravotnou sestrou a v prípade potreby je možnosť odvozu na vyšetrenie do Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku.

So záštitou rektora

Akadémia ozbrojených síl gen. M.R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši organizuje

pre deti z regiónu Liptova a samotného mesta viaceré podujatia. Populárny je Deň detí, detský tábor či Detská univerzita. Nebývajú síce v tom istom roku naraz – a asi aj preto je o ne o to väčší záujem. Deň detí však býva každoročne. Ponúka rôzne súťaže na ihriskách, statické ukážky muzeálnej vojenskej techniky, ukážky ručných zbraní či prehliadku Siene cti a slávy. A Denný detský tábor? Ten organizuje duchovná služba akadémie, kde sa deti okrem rôznych športov učia aj láske k blížnemu. V Detskej univerzite sa oboznamujú s vojenskou profesiou, v praktických laboratóriách im otvára dvere veda – a po ukončení univerzity sa deti stanú bakalármi.

Súdržnosť našich rodín

Už na jar sa v Jablonovcach pri Leviciach konal tábor pre deti veriacich a sympizantov duchovnej služby pod názvom Otcovia a synovia. Zmyslom podujatia zastrešeného Ekumenickou pastoračnou službou bola možnosť prispieť k náprave, respektíve k posilneniu vzťahov medzi otcami a synmi. Tento tábor bude mať pokračovanie aj na jeseň tohto roku.

Na prázdninové mesiace pripravuje duchovný Ekumenickej pastoračnej služby npor. Simon Czap v útware Samohybného delostreleckého oddielu v Michalovciach spoločne s jeho príslušníkmi už po štvrtý raz Denný detský stacionárny tábor. Počas neho môžu deti bližšie spoznať vojenskú techniku, denný poriadok vojakov či prácu zdravotníkov. Nechýba ani turistika

či spoločný výlet na Zemplínsku šíravu i Morské oko. Deti majú možnosť zmerať si sily aj v bowlingu. Svoje denné zážitky majú možnosť nakresliť a svoje umelecké diela umiestniť na nástenku, ktorá je na konci dňa vyhodnotená. Rodiny si aj v tomto roku budú môcť dať deti do opateru organizátorom tábora v priestoroch Duklianskych kasární pod Hrádkom.

Ústredie ekumenickej pastoračnej služby každoročne organizuje Letný biblický tábor, ktorý sa tento rok uskutoční 22.-29. 7. 2017 v krásnom prostredí rekreačného zariadenia Predhorie v obci Pružina. Bližšie informácie nielen o tomto podujatí môžu záujemcovia získať na stránke www.ustreps.sk.

Zahrať sa s vojakmi, vidieť vojenskú techniku, absolvovať rambodráhu či iné podujatia pripravili v minulosti aj pracovníci marketingového oddelenia v spolupráci s občianskym združením EURÓPA DEŤOM. Podobne rezort obrany spolupracuje pri Detskej Univerzite Komenského a ďalších podujatiach pre školákov.

Možno dodať, že na interaktívnom programe a tvorivých dielňach sa deti rodičov zamestnaných na ministerstve obrany či na generálnom štábe mohli zúčastniť aj počas štrajku učiteľov.

Všetkým spolutvorcom týchto krásnych podujatí, aktivít a táborov patrí veľké a úprimné poďakovanie. Bez ich úsilia a obetavosti by naše deti nemali toľko nezabudnuteľných zážitkov a my rodičia pokojnejšie dni.

Text: Hana Klobošická

Medzirezortná súťaž v skalnom lezení na Lešti

Bralce opäť preverili sily

Na cvičných skalách Bralce v priestoroch Centra výcviku Lešť sa 16. až 17. mája uskutočnil piaty ročník medzirezortnej súťaže v skalnom lezení. Odbor špeciálneho výcviku Centra výcviku Lešť ho zorganizoval pre príslušníkov ozbrojených síl i mimorezortných ozbrojených zložiek. Na Lešti sa tak zišli zástupcovia vojenských útvarov, vojenskej polície, príslušníci Hasičského záchranného zboru MV SR a Horských záchranných služieb.

„Rovnako ako minulý rok, aj tento rok to bola súťaž dvojíc. Oproti minulému roku sme zmenili bodovanie vylezených ciest. Platilo pravidlo čím ťažšia cesta, tým viac bodov a nezapočítavali sa všetky vylezené cesty, ale iba 5 najťažších, vysvetlil nám rozhodca súťaže kapitán Martin Urban.“

Svaly, um a dôvera

„Aj takto sme chceli motivovať súťažiacich k maximálnym lezeckým výkonom. Súťaž preverila aj vytrvalosť zápoliacich dvojíc. Zároveň bola aj o taktike a reálnom zhodnotení aktuálnej výkonnosti. Ak súťažiaci dal príliš veľa pokusov do cesty na ktorú v ten deň nemal, mohol sa unaviť tak, že nezvládol ani ľahšie cesty, ktoré by normálne vyliezol bez problémov. Ak išiel na istotu a liezol cesty o ktorých vedel, že by s nimi nemal mať problém a nakoniec sa pokúsil aj o niečo ťažšie, tak už nemusel mať dosť síl a potom mu chýbali body. Chceli sme, aby súťažiaci liezli najťažšie cesty a aby pri tom aj rozmýšľali. Najťažšiu cestu Sisa s náročnosťou 9+ ani v tomto roku nezvládol nikto okrem mňa,“ uprenil kapitán Urban a dodal: „Je to súťaž tímov. Ideálne je, ak je dvojica vyrovnaná. Zloženie jeden výborný sólista a druhý oveľa slabší do páru víťazstvo neprináša. Lezenie, hoci sa to na prvý pohľad nezdá, je tímový šport. Dvojica musí byť perfektné zohratá, musí si navzájom dôverovať.“ pripomína kapitán Urban.

Hasiči, záchranári, vojaci

Víťazný pohár získala dvojica nadporučík Martin Kamas z Výcvikového centra Hasičského záchranného zboru Lešť a kapitánka Zuzana Vívodíková (na fotografii) z Centra výcviku Lešť. Druhú priečku obsadili nadporučík Erik Rabatin a nadporučík Ján Šustr z Horskej záchrannej služby Vysoké Tatry. Pohár za tretie miesto si odniesli kapitán Marek Biskupič z Horskej záchrannej služby – strediska lavínovej prevencie a poručík Ján Korenko z Horskej záchrannej služby Vysoké Tatry. Najlepší dvaja muži z rezortu obrany, kapitán Milan Jurík z trenčianskeho veliteľstva pozemných síl a rotný Marek Pôbiš z Čestnej stráže prezidenta SR, boli na štvrtom mieste.

Riaditeľ súťaže plukovník Róbert Totkovič, prvý zástupca riaditeľa Centra výcviku Lešť, pri odovzdávaní pohárov s riaditeľom Výcvikového centra HaZZ Lešť plukovníkom Stanislavom Cellengom vysoko ocenil úsilie všetkých súťažiacich dosiahnuť čo najlepší výsledok. Pripomenul, že skalné lezenie nie je samoúčelné, ale pomáha vhodne rozvíjať spôsobilosti profesionálnych vojakov z rôznych útvarov ozbrojených síl, vojenských policajtov, hasičov i záchranárov.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, nrtm. Attila Mezo

OZDRAVNÝ KÚPEŇÝ POBYT V SRDCI PIEŠŤAN

- ubytovanie (minimálna dĺžka pobytu je 5 nocí)
- plná penzia počas pobytu
- 2 x denne procedúra na základe vstupnej lekárskej prehliadky
- voľný vstup do vnútorného a vonkajšieho bazéna
- voľný vstup do posilňovne
- voľný vstup na multifunkčné ihrisko
- biliard, petang
- wifi free, bezplatné parkovanie

Cena: 47 €/noc/osoba

GRANIT
HOTEL

PIEŠŤANY

+421 (0) 33 7983 111 recepacia.pn@horezza.sk

GRANIT
HOTEL

SMREKOVICA

RELAXAČNÝ POBYT V MALEBNEJ PRÍRODE VEĽKEJ FATRY

- 3 x ubytovanie (3 noci, 4 dni)
- polpenzia počas pobytu
- jednorazový vstup do GRANIT SPA na 2,5 hodiny
- 20% zľava na procedúry
- GRANIT Cinema (najmenšie a najvyššie položené kino na Slovensku)
- posilňovňa, biliard, detský kútik, wifi
- multifunkčné ihriská

Cena: 96 €/pobyt/osoba

+421 (0) 914 324 188 recepacia.sm@horezza.sk

HORSKÝ POBYT VO VYSOKÝCH TATRÁCH

- 2 x ubytovanie (2 noci, 3 dni)
- 2 x raňajky, 2 x večera
- detský kútik, posilňovňa
- wifi internet v celom hoteli
- biliard, tenis, stolný tenis a stolný futbal
- infocentrum – stála 24 h služba recepcie
- možnosť zakúpenia procedúr s 30% zľavou
- bezplatné parkovanie

Cena: 74 €/pobyt/osoba

GRANIT
HOTEL

TATRANSKÉ ZRUBY

+421 (0) 52 4422 751 recepacia.tz@horezza.sk

GRANIT
HOTEL

ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA

VÍKENDOVÝ POBYT NA ZEMPLÍNSKEJ ŠÍRAVE

- 2 x ubytovanie (2 noci, 3 dni)
- plná penzia počas pobytu
- 3 x procedúra počas pobytu
- na uvítanie: aperitív pri večeri
- neobmedzený vstup do bazéna, posilňovňa
- wifi internet v celom hoteli
- biliard, stolný tenis a stolný futbal
- multifunkčné ihrisko s umelým trávnikom
- bezplatné parkovanie

Cena: 75 €/pobyt/osoba

+421 (0) 56 6492 571 recepacia.zs@horezza.sk

Ľudový Microsoft

Microsoft začiatkom mája predstavil novú softvérovú platformu aj nový hardvér. Kompaktný **Microsoft Surface Laptop** sa zaraďuje k produktom typu Surface Pro, Surface Book alebo Surface Studio. Využíva novo predstavený operačný systém Windows 10 S (pôvodne známy ako Windows 10 Cloud) a chce osloviť študentov či náročnejších domácich používateľov. Disponuje 13,5-palcovým dotykovým displejom PixelSense s pomerom strán 3:2 a 3,4 mil. pixelov. Umožňuje využiť periférie Surface Pen aj Surface Dial. Surface Laptop má hrúbku 14,5 mm v najhrubšom bode a 9,9 mm v najtenšom. V útrobach nájdeme procesor Intel Core i5 alebo Core i7 siedmej generácie (Kaby Lake) a úložisko až do 1 TB SSD. Spoločnosť deklaruje výdrž do 14,5 hodiny na jedno nabitie. Konštrukcia kombinuje kov, plast aj mikrovlnú tkaninu (alcantara), klávesnica sa môže pochváliť podsvietením a zdvihom kláves 1,5 mm. Na výber sú štyri farby Platinum, Burgundy, Cobalt Blue a Graphite Gold. Ceny sa začínajú od 999 dolárov, čo v našich podmienkach znamená prínajmenšom 1 149 eur. Predaj sa začína 15. júna.

FILM

Z Paríža do Paríža

Autobiografický román *Un sac de billes* (Vrecko guľičiek) francúzskeho autora Josepha Joffa o jeho púti počas druhej svetovej vojny len so starším bratom Mauricom na úteku pred nacistickým nebezpečením z okupovaného Paríža na Azúrové pobrežie (a späť) prvý raz vyšiel v roku 1973 a získal mnoho ocenení. O dva roky neskôr podľa neho nakrútili film a v roku 2012 pribudol aj komiks. Novú filmovú podobu mu dal kanadský scenárista a režisér Christian Duguay (Honba na Šakala, Bella a Sebastián 2) vo francúzsko-kanadsko-českej koprodukcii. Film nakrúcali aj v Prahe a Žatci. „Kniha ma zaujala presvedčivým silným príbehom o húževnatosti. Príbeh je prerozprávajú optimistickým pohľadom detí, je to príbeh o svete, ktorý ich obklopuje a o realite, ktorá ich napokon dobehne. Je silný, ale bohužiaľ tiež univerzálny,“ povedal o svojom diele režisér.

VIDEO

Ulička slávy

Na DVD, štandardnom Blu-ray disku a na BD s rozlíšením UHD vychádza 110-minútová americká satirická vojnová dráma *Billy Lynn's Long Halftime Walk*, ktorú vlani nakrútil tchajwanský režisér Ang Lee (*Tiger a drak*, *Skrutená hora*, *Pí a jeho život*) podľa románového bestselleru Bena Fountaina. Hviezdy ako Kristen Stewartová, Chris Tucker, Vin Diesel a Steve Martin účinkujú vo vedľajších úlohách trpkého príbehu devätnásťročného amerického vojaka Billyho Lynna (Joe Alwyn), ktorý sa z Iraku vracia domov na triumfálnu prehliadku. Hoci ho so spolubojovníkmi predstavujú verejnosti ako hrdinov, pravda je iná. Film nakrútili v Maroku vo formáte 3D najmodernejšími kamerami s veľkým rozlíšením 4K a s vysokou frekvenciou 120 snímok za sekundu. Obraz ponúka bezprostredný autentický zážitok ako dosiaľ žiadny iný vojnový film.

Inteligentné a užitočné

Hodinky **Casio Pro Trek Smart WSD-F20** ponúkajú odolnú konštrukciu, GPS, Wi-Fi, mapy pre navigáciu, ale aj dva druhy displejov – farebný a monochromatický. Ten je úsporný, dobre čitateľný aj na priamom slnku, ale zobrazuje len čas, deň a dátum. Farebný dotykový displej má uhlopriečku

1,32“, rozlíšenie 320×300 pixelov a umožňuje výber rôznych ciferníkov. Pri bežnom používaní s farebným displejom výrobca udáva len jednoduchú výdrž, pri použití monochromatického až mesiac. Hodinky majú certifikát odolnosti MIL-STD-810, takže im neublíži ani voda v hĺbke 50 metrov. Poháňa ich operačný systém Android Wear 2.0 a medzi špecifikáciami nájdeme Wi-Fi, Bluetooth 4.1, gyroskop, elektromagnetický kompas, GPS i Glonass. Do pamäte možno partnerskej spoločnosti Mapbox ich offline. V gumenom re-zabudovaný vode odolný mik-Pro Trek Smart pripojíte nielen du, ale aj k iOS. Konečne hodin-nielen inteligentné, ale aj praktic-Casio za ne pýta vyše 500 eur.

KNIHA

Boh v ruinách

Britská spisovateľka Kate Atkinsonová ponúka v slovenskom preklade Tarmy Chovanovej pútavý, miestami láskavo komický a hlboko emocionálny pohľad na druhú svetovú vojnu a na dôsledky, ktoré doľahli nielen na tých, čo prežili, ale aj na nasledujúce generácie. Hlavným hrdinom je pilot kráľovského letectva Teddy, na ktorého životných osudoch autorka vyzrávala dramatický príbeh dvadsiateho storočia a zachytila obrovské zmeny, ktoré sa udiali v povojnovej Británii. Sleduje Teddyho život od detstva, opisuje jeho skúsenosti z vojny, manželstvo, výchovu dcéry a napokon starostlivosť o vnúčatá. Vojnové zážitky sú síce hlavnou, no nie jedinou osou príbehu, ktorý je silný a dojímavý zároveň aj vďaka očarujúco využívanej autorskej fikcii a nečakaným situačným zvratom. Štyristostranovú knihu vydáva Ikar.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDR JÚN

5. jún

1967 Prepukla šesťdňová vojna medzi Izraelom a Egyptom, Jordánskom a Sýriou

6. jún

1707 Na sneme v Ónode (Maďarsko) predniesol vyslanec Turčianskej stolice Melicher Rakovský obranný spis proti nadmernému zaťažovaniu stolíc vojnovými udalosťami. Vyslanci z Turčianskej stolice na sneme boli zabíjani.

8. jún

1867 Rakúsky cisár František Jozef I. bol spolu s manželkou Alžbetou v Budíne korunovaný za uhorského kráľa. Funkciu vykonával už od roku 1848.

1907 V Tisovci sa narodil genpor. Július Nosko. (†5.9.1986). Zapojoil sa do protifašistického odboja, náčelník štábu Voj. ústredia SNR pre prípravu SNP, podieľal sa na vypracovaní Vojenského plánu SNP. Po vypuknutí SNP náč. štábu veliteľstva 1. ČSA na Slovensku.

12. jún

1477 Začala sa uhorsko-rakúska vojna (trvala do r. 1487) 1937 Počiatok Stalinovej armádnej čistky. V nasledujúcich mesiacoch bolo uväznených takmer 35-tisíc dôstojníkov

15. jún

1312 Pri Rozhanovciach neďaleko Košíc sa odohrala najväčšia stredoveká bitka na Slovensku medzi uhorským kráľom Karolom I. Róbertom s pomocou Košičanov a spišských Sasov a odbojnými rytiermi veľmožského rodu Omodejovcov

16. jún

1707 Uhorský povstalecký snem v Ónode (Maďarsko) zosadil Habsburgovcov. Snem sa skončil 22.6.

18. jún

1757 Bolo založené najvýznamnejšie vojenské vyznamenanie v habsburskej ríši – Vojenský rád Márie Terézie na pamiatku bitky pri Kolíne, kde cisárske vojská zvíťazili nad Prusmi. Ako prví ho získali velitelia víťaznej bitky, medzi nimi Andrej Hadík a František Nádašdy. 1917 Narodil sa genmjr. Ernest Bielik (†15.6.1995). Počas 2. sv. vojny príslušník 2. čs. parades. brigády v ZSSR, počas SNP vel. partiz. brigády Jánošík

19. jún

1547 V Drinopole (dnes Edirne, Turecko) bol podpísaný mier medzi cisárom Karolom V. a sultánom Sulejmanom I. 1867 Povstanci popravili mexického cisára Maximiliána I. (Ferdinand Maximilian Joseph von Habsburg-Lothringen, *1832)

20. jún

1877 Alexander Graham Bell inštaloval prvú komerčnú telefónnu sieť (Hamilton, Ontario, Kanada)

24. jún

1937 Nemecké ministerstvo vojenstva spracovalo Smernicu pre jednotnú vojnovú prípravu, ktorej súčasťou bola aj príprava vojny proti ČSR

25. jún

1937 V Košiciach zriadili Štátnu vysokú školu technickú Dr. Milana Rastislava Štefánika, terajšiu Slovenskú technickú univerzitu

27. jún

1897 Narodil sa div. gen Mikuláš Markus. (†31.1.1967). V čase 2. sv. vojny veliteľ 1. pešej divízie na východnom Slovensku. V SNP veliteľ 4. a 3. takt. skupiny 1. čs. armády na Slovensku, potom 4. čs. samostatnej brigády 1. čs. armádneho zboru v ZSSR.

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

Je možné opakované prijatie do štátnej služby profesionálnych vojakov?

Do dočasnej štátnej služby alebo stálej štátnej služby môže byť prijatý aj občan bez vykonania prípravnej štátnej služby, ak už predtým bol v služobnom pomere podľa zákona č. 281/2015 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov alebo podľa predchádzajúcich právnych predpisov alebo bol v služobnom pomere v iných ozbrojených zboroch. V zmysle zákona č. 281/2015 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov možno do štátnej služby prijať občana, ktorý splní podmienky prijatia do štátnej služby a úspešne absolvuje výberové konanie v zmysle § 16 až § 19.

Do dočasnej štátnej služby bez vykonania prípravnej štátnej služby môže služobný úrad prijať občana, ak spĺňa podmienky podľa § 16 ods. 1 písm. a) až h) a j) až p), vykonával štátnu službu v služobnom pomere menej ako 17 rokov, spĺňa kvalifikačné predpoklady na výkon štátnej služby, možno mu priznať vojenskú hodnosť podľa § 50 citovaného zákona, do uplynutia maximálnej doby štátnej služby mu chýba najmenej jeden rok a v roku prijatia do štátnej služby dosiahne vek najviac 45 rokov. Výnimku z uplynutia maximálnej doby štátnej služby a veku môže podľa potrieb služobného úradu v odôvodnených prípadoch povoliť minister.

Do stálej štátnej služby môže služobný úrad prijať občana, ak spĺňa podmienky podľa § 16 ods. 1 písm. a) až h) a j) až p), vykonával štátnu službu v služobnom pomere menej ako 17 rokov, spĺňa kvalifikačné predpoklady na výkon štátnej služby, možno mu priznať vojenskú hodnosť podľa § 50 citovaného zákona, do dovŕšenia vekovej hranice ustanovenej pre priznanú vojenskú hodnosť mu chýbajú najmenej tri roky. Výnimku z dovŕšenia vekovej hranice môže podľa potrieb služobného úradu v odôvodnených prípadoch povoliť minister.

pplk. Ing. Radovan Pista
Personálny úrad OS SR

Vojenská história

Čo prináša prvé tohtoročné číslo Vojenskej histórie, časopisu pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo, ktorý vydáva Vojenský historický ústav? Najvzdialenejšej histórii sa venuje článok o úvodnej fáze byzantsko-normanskej vojny a byzantskej porážke v bitke pri Dyraciu v roku 1081. História budovania pevnosti Leopoldov siaha do 16. storočia. Ak si zalistujeme v denníku 71. pešieho pluku počas jeho bojovej činnosti na Piave, prenesieme sa do roku 1918. Tragický príbeh vojnového letca Vojtecha Kaliského sa končí jeho smrťou 25. marca 1944. No a k roku 1945 sa viažu články o dobrovoľnom hasičskom zbore v Trnave na sklonku vojny a o spravodajcoch Hlavného štábu čs. armády na prahu mieru. Čítať môžete aj na <http://www.vhu.sk/4958-sk/vojenska-historia-2017/>.

pv

Spomienky slobodníka ZVS

Keď si pán Tomáš Seman prečítal našu Obranu, poslal nám niekoľko strán svojich spomienok na základnú vojenskú službu (ZVS). V rokoch 1967 až 1969 ju absolvoval v Planej u Mariánskych Lázní. Z priestorových dôvodov ich síce publikovať nemôžeme, ale prinášame niekoľko postrehov z jeho sprievodného listu.

Teraz majú vojaci Obranu, my sme kedysi mali Obranu lidu. Samozrejme, že došlo k mnohým zmenám. Teraz viac píšete o technike, o misiách, o zodpovednej aj nebezpečnej službe vyslaných vojakov. V Obrane lidu sa o vojenskej technike takmer nepísalo, zrejme to bolo tajné. Viac sa písalo o dobrých výsledkoch na streľbách, o živote vojakov v čase osobného voľna, o práci vo

vtedajšom Socialistickom zväze mládeže. Časopis tiež robil prevenciu publikovaním negatívnych príkladov a aby sa udržala morálka, strašili nás vojenskou basou v Sabinove. V každom prípade - a nie je to iba môj názor, s odstupom času prichádzam na to, že základná vojenská služba zrušená byť nemala. Nech je akékoľvek štátne zriadenie, tak vojaci boli aj budú. Nie iba pre boj a vojnu, bodaj by nikdy nebola, ale zabezpečujú tiež poriadok v štáte, pomáhajú pri živelných, ekologických pohromách, chránia svoj ľud. Aj napriek tomu, že odvtedy uplynulo 48 rokov, k mojej základnej vojenskej službe sa vraciam spomienkami rád. Ak niekto tvrdí, že to bol stratený čas, tak ja hovorím, že vojenčina dala mne, mojim rovesníkom aj ďalším mladým generáciám do života veľa potrebného a poučného, čo súčasnej mladej generácii chýba.

Slobodník vo výslužbe Tomáš Seman, Prešov

Nedostali ste Obranu?

Zmenili ste adresu?
Potrebuje odoberať iný počet výtlačkov?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84 alebo mail obrana@mod.gov.sk

POSÁDKOVÝ DEŇ DETÍ

9. jún 2017
9:00-14:00

Ukážky leteckej a pozemnej techniky,
výzbroje a výstroje
Boj z blízka
Výcvik psov
Ukážka zásahu proti požiaru

vrtuľníkové krídlo Prešov

vstup zdarma

Ukážka výsadku z vrtuľníka Mi-17
Zlano vanie z vrtuľníka Mi-17
Prelet vrtuľníka Mi-17
Výstava plastických modelov
a veľa iného...

www.letiskopresov.mil.sk

Vrtuľníkové krídlo Prešov. 2.mechanizovaná brigáda Prešov. Prápor GSS Prešov.
Personálny úrad Liptovský Mikuláš. Vojenská polícia. HaZZ Prešov.

MILITARY ENGLISH

UNFICYP

Pripravil Peter Susko • Foto: Darimir Banda

UNFICYP (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus) is a military presence that was established under the United Nations Security Council Resolution in 1964 to prevent further fighting between the Greek Cypriots and Turkish Cypriots.

Following the 1974 Greek Cypriot coup d'état and the Turkish military intervention, whose troops established Turkish Cypriot control over the northern part of the island, the United Nations Security Council called for a ceasefire and laid the basis for negotiations between Greece, Turkey and the United Kingdom. A de facto ceasefire came into effect on 16 August 1974. Thereafter the mission was extended and expanded to maintain the ceasefire and prevent the dispute turning into war. UNFICYP was redeployed to patrol the United Nations Buffer Zone in Cyprus, assist in the maintenance of the military status quo, undertake humanitarian activities and support the good offices mission of the UN Secretary-General.

In the absence of a political settlement to the Cyprus problem, the mandate of UNFICYP has been periodically extended by the Security Council and the Force has continued its presence on the island.

The ceasefire lines extend approximately 180 kilometers across the island. The buffer zone between the lines varies in width from less than 20 meters to some 7 km, and it covers about 3 % of the island. UNFICYP maintains surveillance through a system of observation posts, and through air, vehicle and foot patrols. The task of the Force has significantly been complicated by the absence of a formal ceasefire agreement. As a result, UNFICYP has been confronted with hundreds of incidents each year, investigating and acting upon all violations of the ceasefire and the military status quo. Its reaction in each case depends on the nature of the incident and may include the deployment of troops, verbal and written protests and follow-up action to ensure that the violation has been rectified or will not recur. In addition to maintaining the military status quo, UNFICYP must also preserve the integrity of the buffer zone from unauthorized entry or activities by civilians. As a result, UNFICYP has from time to time become involved in crowd control. The Force has also continued its activities relating to clearing minefields located in the buffer zone.

UNFICYP's civilian police maintain close cooperation and liaison with the Cypriot police and the Turkish Cypriot police on matters having intercommunal as-

pects. The Force also engages in humanitarian activities, facilitating the resumption of farming in the buffer zone; assisting both communities on matters related to the supply of electricity and water across the lines; facilitating normal contacts between Greek and Turkish Cypriots; providing emergency medical services; delivering mail and Red Cross messages across the lines, and such.

The Force cooperates with the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) in providing humanitarian assistance to needy displaced persons in Cyprus, and with the United Nations Development Programme (UNDP), in particular in facilitating projects involving both communities.

OTÁZKY:

1. Prečo bolo potrebné ustanoviť UNFICYP?
2. Čo najviac sťažuje prácu UNFICYP na Cypre?
3. Aké prostriedky majú k dispozícii jednotky UNFICYP v reakcii na prípady porušenia prímeria?

GLOSSARY

- **coup d'état** /ku: (d'tat)/ - štátny prevrat;
- **buffer zone** /'bʌfə zəʊn/ - nárazníková zóna;
- **maintenance** /'meɪntənəns/ - udržiavanie (v tomto kontexte, inak servis);
- **good offices** /gʊd 'ɒfɪsɪz/ - sprostredkovateľské služby;
- **surveillance** /sɜ:'veɪləns/ - dohľad, stráženie, pozorovanie;
- **rectified** /'rektɪfaɪd/ - napravený, zjednaná náprava;
- **recur** /rɪ'kɜ:/ - opakovať sa;
- **unauthorized entry** /'ʌn'ɔ:θəraɪzd 'entri/ - nepovolený vstup;
- **crowd control** /kraʊd kən'trəʊl/ - zvládanie davu;
- **liaison** /li:'eɪzən/ - styk;
- **intercommunal** /'ɪntə 'kɒmjʊnəl/ - medzikomunitný;
- **facilitating** /fə'sɪlɪteɪtɪŋ/ - napomáhať;
- **resumption** /rɪ'zʌmpʃən/ - obnovenie;
- **needy** /'ni:di/ - v núdzi;
- **displaced persons** /dɪs'pleɪst 'pɜ:snz/ - násilne vysťahovaní ľudia.

kpt. Mgr. Peter Dragijský,
starší kaplán nitrianskeho
mechanizovaného
práporu

DUCHOVNÉ SLOVO

Strach premáhaj vierou

V živote sa nám niekedy stávajú veci, o ktorých by sme povedali, že nie sú fér. Otázka, prečo sa dobrým ľuďom stávajú zlé veci, zamestnáva filozofov a teológov už niekoľko storočí. Ak existuje Boh, prečo? Ak je Boh dobrý, prečo? Otázky, ktoré nemajú odpoveď. Keď prechádzame ťažkým obdobím, málokedy nás uspokojí odpoveď na otázku „prečo?“ Viac ako hľadať odpoveď na „prečo“ sa potrebujeme zamerať na otázku: ako z toho von?

Biblia zaznamenáva príbeh Jairoso, ktorý mal vážne chorú dcéru. Rozhodol sa pre poslednú možnosť a vyhľadal Ježiša. Môže nám poslúžiť ako vzor konania v kritických chvíľach života. Pozrime sa, čo spravil. Vyhľadal Ježiša. V kritických chvíľach nám nepomôže sebaľútosť, nepomôže nám ani ľútosť od iných ľudí. Potrebujeme niečo viac. Jairos mal jeden cieľ: spraviť čokoľvek, aby zachránil svoju dcéru. Bol predstavený synagógy, pravoverný Žid – a náboženský vodcovia Izraela neprechovávali k Ježišovi sympatie. Stretnutie s Ježišom mu mohlo spôsobiť problémy. Jairos na to nebral ohľad. Sú totiž veci, ktoré musíme risknúť ak chceme dosiahnuť cieľ. Padol Ježišovi k nohám a veľmi Ho prosil: Dcéra mi umiera, príď teda, polož na ňu ruku, aby ozdravela a žila. Zdalo sa, že všetko dobre dopadne a chorá dcéra bude uzdravená. Cestou do Jairosovoho domu však prišla smutná správa: dievča umrelo. Jairos veril, aj keď sa situácia zhoršila. Zlá správa ochromila Jairoso, no práve k nemu sa obrátil Ježiš so slovami: Neboj sa, len ver!

Pre dnešného Európana je viera len čosi ako rozumový súhlas s náboženskými dogmami prípadne vykonávanie náboženských obradov, ktorým ani nerozumie. Viera podľa Biblie je však niečo iné. Je to presvedčenie, spočívajúce vo vnútornej istote. Je to hybná sila, ktorá má potenciál meniť okolnosti, či uzdravovať chorých. Viera presahuje všetky možnosti. Viera Jairoso bola konkrétna. Prosil Ježiša: Polož ruku na moju dcéru a bude žiť. Bola to konkrétna viera s konkrétnym očakávaním. Mnohí dnes hovoria: Ja verím. Otázka by mohla znieť: Čomu veríš? Jairos veril, že Ježiš má nielen moc uzdraviť jeho dcéru, ale že bude uzdravená, keď na ňu položí ruku. Ježiš chytil dieťaťu ruku a povedal: Talitha kumi – to znamená v preklade: Dievča, hovorím ti vstaň!“

Ako kresťania potrebujeme mať vieru, ktorá je konkrétna. Potrebujeme vedieť, čomu veríme a komu sme uverili.

Svalovú energiu môžeme využiť v prospech svojho zdravia, ale aj na jeho škodu. Ťažká práca, cvičenie či tréningy až do vyčerpania, dvíhanie neprimeraných bremien, prudké a ostré pohyby, netlmené kroky či skoky môžu prispieť k vyčerpaniu zdrojov organizmu a poškodeniu kĺbov aj chrbtice.

Za svoj život urobí človek približne 100 miliónov krokov. Dlhých, krátkych, obratných i neobratných. Každý nepodarený krok sa môže stať nárazovou záťažou. Počet takýchto krokov určuje rýchlosť, ktorou sa približujeme k poškodeniam kĺbov a chrbtice. Sú ako kvapky dopadajúce na kameň.

Tabletka je len klam

Aby sme vrátili mäkkosť a pružnosť nášmu pohybu, je treba jednak zvýšiť zdroje v bunkách organizmu, no predovšetkým uvedomovať si význam kroku a držania tela. Mudrci tao vraveli: „Našľapuj tak, ako našľapuje mačka.“ Teraz si možno nejeden z vás povie, že na vnímanie a sledovanie vlastnej chôdze a držania tela nie je čas. Prečo si však dokážeme nájsť čas na návštevu lekárne a kúpime si médiami propagovanú tabletu či krém proti bolesti? Prečo bezhlavo utekáme ničiť svoje telo do fitnes centier bez patričnej prípravy či analýzy? Alebo sa necháme vyburcovať motivačnými slovami trénerov, ktorí však nemajú ani potuchy o tom, že máme napríklad ploché nohy?

Nevláčme svoje telo, začnime sa niest!

Odpoveď je jednoduchá. Vyberáme si to, čo je pre nás najpohodlnejšie. Chceme všetko rýchlo. Zabúdame pritom na jednu veľmi dôležitú vec. Nezaobráame sa príčinami vzniku našich problémov s chrbticou, kĺbmi, pohybom či postojom. Telo nemá inú možnosť, iba nás upozorní bolesťou, že nie je niečo v poriadku. Ak si však zoberieme liek, bolesť síce utíšime, ale tým iba zabijeme informáciu o našom stave, oklameme seba samého - a nič nevyriešime.

Čo si nerobil?

Už Toltékovia (Tolték vo význame človek poznania), civilizovaný indiánsky národ predkolumbovskej Ameriky v strednom a južnom Mexiku, sa pýtali, keď niekto ochorel: „Čo si nerobil?“ namiesto nášho „Čo si robil, čo sa ti stalo?“

Položme si aj my túto otázku. Čo sme nerobili, alebo čo nerobíme, že máme bolesti a s nimi súvisiace starosti? Staň-

me sa na chvíľu Toltékmi a spoznávajme svoje telo. Pýtajme sa ho. Komunikujme s ním. Čo sme nerobili, že máme vypučený zadok, brucho ako melón, guľatý chrbát, odstavajúce lopatky, asymetrické držanie tela, predsun hlavy, zvädnuté plecia a nekráčame elegantne ako sebavedomé mačky, ale ako prekŕmené kačky?

Najväčšími príčinami nie sú vrodené predispozície, ale to, čo (ne) robíme sami sebe. Aj taká banálna vec akou je chôdza a držanie tela, môžu zanechať v ľuďoch jednak zlý dojem, no môžu ohroziť aj náš pohybový a kostrový aparát. Svaly nesprávnym a neprimeraným pohybom či nečinnosťou tiež doslova vyvádza z rovnováhy. Naša chrbtica zostane silná a stabilná len ak budeme dodržiavať správne držanie tela. Keď sa začneme pri stáť, chodiť či sedieť hrbíť, naše svaly a kĺby trpia. Vo svaloch vzniká napätie. Tie sa potom natiahnu, pretože sa snažia udržať nás rovno, čo vedie k bolestiam chrbta, hlavy a iným problémom.

Uvoľnime plecia, zatiahnime brucho

Začnime jednoducho. Pokúsme sa žiť tak, aby sa naše telo stalo našim okom. Prečo mali prapredkovia hlavu vzpriamenú? Pretože pozorovali krajinu pri love. Dnes je hlava väčšinou v predsune. Vystrime sa preto pri počítačoch, obmedzme čítanie z mobilov, neseďme toľko, zmeňme obuv, aspoň na chvíľu sa vyzujme. Vymeňme kabelku za menšiu, držme ju v ruke alebo raz na jednom a potom na druhom pleci. Začnime cvičiť primerane k nášmu zdravotnému stavu. Počúvajte a pozorujte svoje telo, čo sa nám snaží napovedať. Snažme sa robiť to, čo nerobíme. Pri chôdzi a postoji majme pleciauvoľnené a nasmerujme ich dozadu. Zatiahnime brucho, podsuňme mierne panvu, nohy kladme na šírku bokov, váhu tela rozložme rovnomerne na nohy a celé chodidlá. S rukami pohybujeme voľne po stranách tela.

Zdravý chrbát má tri prirodzené zakrivenia: krčná lordóza, hrudná kýfóza a drierková lordóza. Správne držanie tela nám pomáha udržať aj tieto zakrivenia v ich prirodzenom stave. Výborným spôsobom ako vylepšiť svoje držanie tela a jeho prirodzené krivky, sú aj cvičenia postavené na strečingu či joge. Dnes už poznáme veľa cvikov, ktoré hravo zvládneme aj doma a po pravidelnom tréningu pocítite skutočný rozdiel a úľavu. Eliminujeme tým aj pôsobenie stresu, ktorý vo veľkej miere ovplyvňuje fungovanie celého nášho organizmu. Skrátka a dobre: omlaďme naše telo na mysli aj na duchu a prestaňme ho konečne vláčiť. Začnime sa niesť.

Text: Hana Klobušická

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr.
Jana Slezáková
Dopravné krídlo Kuchyňa

Spoluzávislosť

Spoluzávislosť alebo „strácanie sa v druhých“ je na Slovensku málo riešeným, no pomerne rozšíreným javom. Prečo považujem za dôležité sa tejto téme venovať, je fakt, že uvedením si a riešením spoluzávislosti predchádzame vzniku choroby závislosti či už látkovej alebo nelátkovej ako takej. Pojem sa používa približne od roku 1979, keď sa manželky alkoholikov v USA začali zapájať do 12. krokových liečebných programov AA (Anonymných alkoholikov); neskôr boli združenia pre rodinných príslušníkov premenované na AL-ANON, AL-TEEN a pod.

Užšia definícia pojmu hovorí, že ide o citový, psychický a funkčný stav, ktorý vzniká dôsledkom dlhodobého vplyvu obmedzujúcich pravidiel, ktoré znemožňujú úprimné vyjadrenie citov a otvorenú diskusiu o osobných a medzisobných problémoch. V rozšírenej definícii autorky Melody Beattie spoluzávislý človek je ten, ktorý sa nechá ovplyvňovať správaním druhého človeka a usiluje sa jeho správanie ovládať. Spoluzávislosť je paradoxnou závislosťou, keď pomáhajúce sa stáva „toxickým“, môže ísť o závislosť na ľuďoch - ich náladách, zdraví, láske; taktiež zdieľanie závislosti s partnerom. Ak sa staráte najmä o druhých a seba zanedbávate, prípadne u seba badáte niektoré z nasledujúcich príznakov, ste pravdepodobne spoluzávislý (nejde o chorobu, ale o normálnu reakciu na abnormálnu situáciu): prílišná starostlivosť o druhých, nízka sebaúcta, snaha ovládať iných, popieranie skutočnosti - predstieranie, že situácia nie je taká vážna ako naozaj je, nedostatok dôvery voči sebe aj iným ľuďom, nejasná hranice - tolerovanie správania voči sebe, o ktorom tvrdíte, že tolerovať nebudete, dovolíte iným, aby vás zraňovali a mnohé ďalšie. Veľkým problémom je chybná, nejasná komunikácia, kedy spoluzávislí nehovorí, čo si myslia a naopak, nemyslia si, čo hovoria. Tento spôsob im v minulosti pomohol prežiť ťažké situácie, avšak v súčasnom živote spôsobuje chaos a neporozumenie, z ktorého sú frustrovaní. V pokročilejšom štádiu je významným príznakom v správaní zlosť, prameniaca zo strachu kontroly nad vlastným životom a samotná závislosť - workoholizmus, prejedanie, internet, nákupy, atď, de facto hľadanie šťastia okolo seba a nie v sebe. Človek zistí, že nemôže zostať ani odísť a rozhodnutia sa zdajú už len zlé alebo ešte horšie.

Terapia mysle a emócií je obvykle zdĺhavá a namáhavá, avšak pri spoluzávislosti je zaujímavá možnosťou konečne stať sa tým, kým človek skutočne je, prijímať lásku, milovať druhých a aj seba. Základom je pochopiť a prijať fakt, že každý človek je zodpovedný sám za seba, tu a teraz, práve dnes.

ČSSR v plánoch Varšavskej zmluvy

Sovietsky zväz si v priebehu 40. rokov 20. storočia vytvoril v strednej a východnej Európe spojenecký systém satelitných krajín.

Smocenským hegemonom, ako aj navzájom medzi sebou, mali zmluvy o spolupráci vo vojenskej oblasti. Na rozdiel od Severoatlantickej aliancie, ktorá vznikla v roku 1949, neboli komunistické krajiny členmi jedného vojenského paktu.

Situácia sa zmenila 14. mája 1955, keď vo Varšave predstavitelia ZSSR, Poľska, Nemeckej demokratickej republiky, Československa, Maďarska, Rumunska, Bulharska a Albánska podpísali spojeneckú Zmluvu o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci, ktorá sa podľa miesta podpisu zvykne nazývať Varšavskou. Dokument, na základe ktorého vzniklo aj jednotné velenie, špecifikoval veľkosť jednotlivých kontingentov (s výnimkou NDR, o ňom sa malo rozhodnúť neskôr). Úlohou paktu bolo zabezpečiť, aby v prípade útoku na ktoréhokoľvek člena mu ostatní prišli na pomoc.

Vytvorenie Varšavskej zmluvy zúčastnené krajiny vysvetľovali primárne obnovením „nemeckej hrozby“. V máji 1955 totiž Nemecká spolková republika vstúpila, napriek intenzívnej snahe sovietskej diplomacie, do NATO. Ďalším dôvodom boli sovietske zahranično-politické koncepcie. Predovšetkým návrhy na vytvorenie novej bezpečnostnej štruktúry v Európe, ktorých súčasťou malo byť aj zrušenie NATO (spolu so zrušením len nedávno založenej Varšavskej zmluvy). Varšavská zmluva mala do istej miery nahradiť stále existujúci stalinský model ovládania satelitov pros-

tredníctvom poradcov a poskytnúť právny rámec pobytu sovietskych vojsk v štátoch východného bloku. Vznik zmluvy nepriamo Sovietom umožnil aj limitované zníženie počtu konvenčných zbraní.

Najvyšším orgánom sa stal Politický poradný výbor (PPV). Na zasadaniach výboru sa zúčastňovali vrcholní predsta-

vitelia spojeneckých krajín aj hlavný veliteľ spojeneckých ozbrojených síl, ktorým bol do roku 1960 sovietsky maršal Ivan S. Konev. Spojenskému veleniu dominovala sovietska generalita, na pôde Varšavskej zmluvy sa priamo prejavovali sovietske vojenské doktríny.

Rolu Československa predurčovali jeho strategická poloha a priemyselný potenciál. V priebehu 50. rokov prišlo k masívnemu rozšíreniu zbrojárskej výroby a prezbrojeniu väčšiny určených útvarov modernými zbraňami, často sovietskej licencie. Československá armáda zohrávala v sovietskej koncepcii dôležité miesto v prvom slede. V prípade útoku krajín NATO, resp. v prípade rozhodnutia o preventívnom útoku zo strany Moskvy mali dve československé armády, disponujúce početným delostrelectvom, letectvom a so silnými zálohami, prejsť v súčinnosti s vojskami NDR v krátkom čase a za pomoci masívnych sovietskych jadrových úderov do útoku, zabezpečiť rozvinutie a nasadenie hlavných spojeneckých síl. V roku 1961 prijal PPV rozhodnutie, že ČSLA vytvorí v zostave spojeneckých ozbrojených síl vlastný front a ZSSR jej poskytla raketové komplety, schopné odpaľovať nosiče s jadrovými hlavicami. Vojnové počty československých ozbrojených síl boli v roku 1955 stanovené na približne 850 000 mužov a v priebehu 60. rokov minulého storočia klesli na 600 000.

Prehĺbil sa tylový a logistický charakter Slovenska, najmä v súvislosti s predpokladanou neutralitou Rakúska v prípade vojnového konfliktu medzi blokmi. Na tieto kalkulácie nadväzovali aj ďalšie investície do zbrojárskej výroby, výstavba komunikácií a ďalších súvisiacich zariadení, ako prekladiská, veľkokapacitné prečerpávacie stanice a pod.

Text: Mgr. Matej Medvecký, PhD.
Vojenský historický ústav

Slovenský zbrojársky priemysel

V priebehu 50. rokov sa slovenské zbrojovky podieľali nielen na vyzbrojovaní ČSLA, ale plnili dôležitú úlohu aj v rámci spojeneckých záväzkov. V Závodoch J. V. Stalina (neskôr Turčianske strojárne a Závody ťažkého strojárstva Martin) ukončili výrobu vojnových typov samohybných diel SD 100 a tankov T-34/85. Vyrobili tu tisíce tankov T-54 (resp. T-55). Hlavným výrobcom transportérov boli v sledovanom období Podpolianske

strojárne v Detve. Závody K. J. Vorošilova v Dubnici nad Váhom sa špecializovali na výrobu diel, a to jednak kanónov pre tanky, ale aj húfníc, protitankových a protiletadlových kanónov. V Považských strojárňach sa okrem pechotných zbraní vyrábala aj delostrelecká munícia, hoci hlavnou výrobnou základňou pre výrobu delostreleckej munície boli Závody všeobecného strojárstva v Dubnici nad Váhom. Hlavným pracoviskom, kde na Slovensku prebiehal vývoj nových zbraní a zbraňových systémov bola Konštrukta Trenčín.

Osvedčila sa na Dukle

Sovietsku 152 mm kanónovú húfnicu vz. 37 vtedajšie Dukelské múzeum získalo z Východného vojenského okruhu ČSLA v roku 1964. Kanónovú húfnicu vz. 37 použili československí delostrelci prvý raz v rámci Karpatsko-duklianskej operácie počas druhej svetovej vojny.

Aj preto tvorí spolu s 122 mm húfnicou vz. 38 súčasť tzv. delového areálu na miestach pôvodného palebného postavenia čs. delostrelectva v katastri obci Vyšný Komárnik. Prvej obci, na ktorej oslobodzovaní sa podieľali aj čs. vojaci.

Úspešná húfnica

Z týchto miest podporovali 18. novembra 1944 húfnicové a mýnometné batérie čs. delostreleckého pluku 1. útok jednotiek 67. sovietskeho streleckého a 1. čs. armádneho zboru na nepriateľské obranné postavenie. V susedstve delového areálu sa nachádzajú bunkre štábu 3. čs. brigády 1. čs. armádneho zboru. Bunkre ako aj delový areál prešli postupne renováciou. Naposledy v rokoch 2013 – 2015.

Sovietska armáda sa usilovala o konštrukciu diel, ktoré by boli čo najľahšie, ale strieľali čo možno najťažšie strely na veľkú vzdialenosť. Tieto ciele sa podarilo najlepšie naplniť pri ťažkých 152 mm delách. Jedným z nich bola zbraň, ktorá dostala označenie gaubica-puška obrazca 1937 goda (nazývala sa aj ML-20). Spolupracovali hlavný pilier ťažkých poľných delostreleckých batérií Červenej armády počas celej druhej svetovej vojny. Armáda požadovala veľké počty týchto zbraní, ktoré však zbrojovka číslo 172 v meste Perm nestíhala vyrábať. Velenie armády poverilo konštrukciou novej, modernej ťažkej húfnice pracovný kolektív F. F. Petrova, ktorý ju poňal ako kanónovú húfnicu. Teda zbraň, pri ktorej sa kanónové a húfnicové vlastnosti

Takticko - technické údaje

Kaliber: 152,4 mm
Dĺžka hlavne: 4 925 mm
Najväčšia poč. rýchlosť strely: 655 m/s
Maximálny dostrel do diaľky: 17 265 m
Maximálny dostrel do výšky: 800 m
Rozsah námeru: od -2° do + 65°
Hmotnosť v bojovej polohe: 7 130 kg
Hmotnosť v dopravnej polohe: 7 930 kg
Max. rýchlosť strelby: 3 – 5 výstrelův/mín.
Obsluha: 8 mužův

navzájom dopĺňajú. Koncom roka 1936 sa uskutočnili úspešné štátne skúšky prototypu. Na ich základe bola už začiatkom roka 1937 húfnica prijatá do výzbroje ako vz. 37. Zbraň sa od svojich predchodkýň líšila najmä rozširujúcou sa lafetou, umožňujúcou podstatne zväčšený rozsah námeru (65°), použitím panoramatického ďalekohľadu s nezávislou zámerňou. Oproti húfniciam svojho typu v iných armádach vynikala vysokým dostrelom, čo jej zabezpečovalo palebnú prevahu na bojisku. Kanónová húfnica výborne spájala vlastnosti kanóna (vysoká počiatková rýchlosť strely) a húfnice (námer až 65° a 13 rôznych prachových náplní). V priebehu druhej svetovej vojny sa osvedčila aj v najťažších podmienkach a zostala vo výzbroji Sovietskej armády i po vojne. Oba oddiely 5. delostreleckého čs. pluku, vyzbrojené touto zbraňou, sa 15. januára 1945 podieľali na delostreleckej príprave a podpore ofenzívy v priestore Jasla v južnom Poľsku.

Využívali ju aj Nemci

Húfnici boli zverované náročné palebné úlohy. Predovšetkým boj s delostrelectvom nepriateľa, ničenie jeho ďalekých cieľův a ničenie ťažkého poľného opevnenia. Dokázala však zasiahnuť aj priamou paľbou. Umožňovala strieľať plochou dráhou alebo strmou trajektóriou. Do júna 1945 ich vyrobili približne 7 000 kusův. Na začiatku vojny v júni 1941 ich mala Červená armáda k dispozícii 2 800. Nemci z nich ukoristili takmer tisíc kusův a s označením 433/1 (r) ich začlenili do vlastnej výzbroje. Vyrábali pre ňu špeciálnu nemeckú muníciu. Kanónová húfnica plnila aj úlohu hlavnej zbrane samohybných lafiet SU-152 a JSU-152.

Na základe medzištátnej dohody z apríla 1945 získalo čs. delostrelectvo do augusta 1945 až 24 kanónových húfníc vz. 37. V rokoch 1949 – 1950 došlo k prezborení čs. delostrelectva. Aj 152 mm kanónovou húfnicou vz. 37. Táto zbraň je ešte dnes zavedená vo výzbroji viacerých armád. Napríklad na Kube a v Číne. V čs. armáde tvorila výzbroj armádneho delostrelectva. Nahradila ju až 152 mm samohybná kanónová húfnica ShKH vz.77 DANA.

Text a foto: Mgr. Gabriel Blaško
VHÚ-VHM-Mo Svidník

Informácie o expozíciách Vojenského historického múzea, otváracích hodinách a vstupnom nájdete na webovej stránke www.vhu.sk

Sovietska 152 mm kanónová hufnica vz. 37 zo zbierok Vojenského historického múzea – Muzejného oddelenia Svidník